ልዑል እግዚአብሔር፡
ከዘመነ ማርቆስ ወደዘመነ ሉቃስ አሸጋገሮ፡

የ፯ሺ፭፻፯ (የሰባት ሽህ አምስት መቶ ሰባተ)ኛውን ዓመት፥
የነጻነት ህልውናችንን በዓል፥

የ፪ሺ፯ (የኹለት ሽህ ሰባተ)ኛውን ዓመት፥
የጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስን፣
የ፪ሺ፳፫ (የኹለት ሽህ ሃያ ሦስተ)ኛውን ዓመት፥
የእመቤታችን ድንግል ማርያምን
የልደታት በዓል ለማክበር ለበቃንበት፡

ለአዲሱ የ፪ሺ፯ (፳፻፯)
(ኹለት ሺህ ሰባት፥ ወይም፡ ሃያ መቶ ሰባት፥ ወይም፡ ዕሥራ ምዕት ወሰብዓቱ)
ዓመተ ምሕረት፥ መስከረም ፩ ቀን፣

ደግሞም፡
ለጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ
በዓላተ ግዝረት፥ በዓተ መቅደስና ስደት፥
እንዲሁም፡ ለዕፀ መስቀሉ የደመራና የበዓሉ ዕለት፥
ለእመቤታችንም፡ በዓለ ዕርገት፡

እንኳን፡ በያለንበት፡ በሰላም አደረሰን!

\+ \+ \+

<u>ርእሰ አንቀጽ</u>

እግዚአብሔርን፥ ኢትዮጵያንና የኢትዮጵያን ልጆች በሚመለከት፡ በብሉዩ ኪዳን ነቢይ የተነገረው ቃል፡ በአዲሱ ኪዳን ባለራእይ፡ እንዲህ ተብሎ ተተርጉሟል፦ *"ዓለሙን ከመፍጠርህ በፊትም ኾነ፡ በኋላ፥ ምንጊዜም፡ ንጉሥ የኾንኸው፡ አንተ እግዚአብሔር፡ የቅዱሱ ኪዳን ሕዝብህ ለኾኑት፡ ለኢትዮጵያ ልጆች፡ የሚያስፈልጋቸውን ሲሳይ ኹሉ ሰጠሃቸው፡፡ ስለዚህ፡ ያ፡ ሰባት ራሶችና አሥር ቀንዶች ያሉት ዘንዶ፡ ኢትዮጵያን፡ ከነልጆቿ አጥለቅልቆ ለማስጠም፡ ወንዝን የሚያህል የማዕበል ውኃን፡ ከአፉ ተፍቶ፡ አፍስሶባት፡ ሊያጠፋት ባለመቻሉ፡ ቁጣው ነድዶ፡ 'የእግዚአብሔርን ትእዛዛት የሚጠብቁትን፥ የኢየሱስም ምስክር ያላቸውን፥ ከዘርዋ የቀሩትን'፡ እኒህኑ፡ የቃል ኪዳን ልጆቿን ሊዋጋ፡ እነሆ፡ በባሕር አሸዋ ላይ ቆሟል፤ አንተም፡ እርሱን ቀጥቅጠህ፡ አዳንሃቸው፡፡"*

በዚህ የመለኮት ቃል፡ "ንጉሡ እግዚአብሔር"፡ ኢየሱስ ክርስቶስ ነው፤ "ኢትዮጵያ"፡ ንግሥት እናቱ፡ ድንግል ማርያም ናት፤ "'ከዘርዋ የቀሩት' ልጆቿ"፡ እኛ፡ የዛሬዎቹ፡ በቅዱሱ ኪዳን ጸንተን የምንገኘው፡ የኢትዮጵያ ሕዝብ ነን፡፡ "ከይሲ ዘንዶ"፡ ዲያብሎስ ነው፤ "ሰባት ራሶቹና አሥር ቀንዶቹ"፡ ቀድሞም፥ ዛሬም፥ ወደፊትም፡ ኢትዮጵያን ለማጥፋት የተነሡትና የሚነሡት፡ የእርሱ አገልጋዮችና መሣሪያዎች የኾኑት፡ ዛሬ፡ በዓለም ላይ በጥበባቸው፥ በገንዘባቸውና በኃይላቸው የሰፈኑት፡ ሰብአውያን መንግሥታት ናቸው፡፡

አዎን! የኢትዮጵያ ልጆች፡ ከጥንት ጀምረው፡ እግዚአብሔርን አውቀውት፡ በሃይማኖት ቃል ኪዳን የተቀበሉት፡ *"ፈጣሪያችንና አምላካችን ነህ!"* ብለው ብቻ ሳይኾን፡ "ካህናችንና ንጉሣችንም ነህ!" ብለው መኾኑን ለማረጋገጥ፡ ከዚህ፡ ከብሉይ ኪዳኑ ቃል ጋር የሚጠቀስ፡ ተመሳሳይ የኾነ፡ የአዲሱ ኪዳን፡ የምሥራች ቃል አለ፤ ይህም፡ በካህኑ ኢትዮጵያዊ መልከ ጼዴቅ ሹመት፡የመጨረሻው የፋሲካ በግ ኾኖ፡ በመስቀል ላይ የታረደው ኢየሱስ ክርስቶስ፡ ዲያብሎስን ድል መንሣቱ የታወጀበትና እኒሁ የኢትዮጵያ ልጆች፡ ሕዝባዊና ክህነታዊ፥ ብሔራዊና መንግሥታዊ ዓርማቸው አድርገው የኖሩት፡*"ሞአ አንበሳ ዘእምነገደ ይሁዳ!"* የሚለው መለኮታዊ ቃል ነው። ከዚህ የተነሣ፡ ካህኑና ንጉሡ፡እግዚአብሔር ወልድ፥ እናቲቱና ንግሥቲቱ ድንግል ማርያም በሚመርዋት የእግዚአብሔር መንግሥት ሥር ለሚተዳደሩት፡ *"ለዚች ሀገር ለኢትዮጵያና ለዚህ የኢትዮጵያ ሕዝብ፡ የእግዚአብሔር ክብር ስለሚያበራላቸው፥ መብራቷም በጉ፡ ኢየሱስ ክርስቶስ ስለኾነ፡ ፀሓይ ወይም ጨረቃ እንዲያበሩላቸው፡ አያስፈልጓቸውም!"* (መዝ. ፸፫ (፸፬)፥ ፲፪-፲፬፤ ራእ. ፳፥ ፳፤ ፲፪፥ ፩-፲፯፤ ፳፩፥ ፳፫፡፡)

ለእግዚአብሔር ይቅርና፡ በዚህ ዓለም፡ በግዘፍ ለምታበራው ፀሓይም እንኳ ቢኾን፡ ራሷ፡ የብርሃኑ ምንጭ ስለኾነች፥ በዚያ ብርሃኗም ስለተከበበች፡ ለራሷ፡ *"ትናንት፥ ዛሬና ነገ"* እንደሌለባት፡ ለማንም ግልጽ ነው፤ እንደርሷ ኹሉ፡ በጊዜና በሰዓታት፥ በቀንና በወራት፥ በዓመትና በዘመናት አቈጣጠር አማካይነት፡ እርሷ፡ ለሌሎቹ ፍጡራን የምታስገኛቸው፡ *"ትናንት፥ ዛሬና ነገ"*፡ **በኢትዮጵያ** እና **በኢትዮጵያ ልጆች ህልውና፡** ቦታ የላቸውም፡፡ የዓለሙ ብርሃንና ጨለማ፥ የጊዜው ደቂቃና ሰዓት፥ የዕለቱ መዓልትና ሌሊት፥ የወራቱ በጋና ክረምት የሚፈራረቁበት፡ የዓመቱ ዑደት (ዙረት) የሚያልቀው፥ እንደገናም የሚጀምረው፡ ለሥጋውያን፥ ለምድራውያንና ለዓለማውያን እንጂ፡ **ለኢትዮጵያ ልጆች** አይደለም፤ እኒህ **የኢትዮጵያ ልጆች**፡ ከእግዚአብሔር፡ በመንፈስ በመወለዳቸው፡ የእግዚአብሔር ልጆች ኾነው፡ በእግዚአብሔር መንፈስና እውነት፥ በልጁ የትንሣኤ ሕይወትና በእርሱ መንግሥታዊ ሥርዓት የሚኖሩ ናቸውና፡፡ (አሞ. ፱፥ ፯።)

በዳዊት መዝሙራት፡ *"ኢትዮጵያ ታበጽሕ እደዊሃ ኀበ እግዚአብሔር"* የተባለችው ቅድስት አካልና ባሕርይ፡ **ድንግል ማርያም** ናት፤ ኢትዮጵያዊው ነቢይ ኤርምያስም፡ *"ኢትዮጵያዊ፡ መልኩን፥ ነብርም፡ ዝንጕርጕርነቱን ሊለውጥ ይችላልን?"* ብሎ፡ የተናገረለት፡ **ኢየሱስ ክርስቶስ ነው፡፡** እንዲህ ከኾነ፡ ኢየሱስ ክርስቶስና ድንግል ማርያም፡ ለፍጹምነት ያበቁት **ኢትዮጵያዊነት፡** የእግዚአብሔር ሥራ ስለኾነ፡ <u>**እውነት**</u> ነው፤ ስለዚህ፡ <u>**ሃይማኖት**</u> ነው፤ ከዚህ የተነሣ፡ ሰዎች <u>**ሕይወት**</u> አድርገውት ይኖሩታል፡፡ እነዚህም፡ <u>**"የኢትዮጵያ ልጆች"**</u> (ኢትዮጵያውያንና ኢትዮጵያውያት) ይባላሉ፡፡ (መዝ. ፷፯ (፷፰)፥ ፴፩ ፡፡ ኤር. ፲፫፥ ፳፫፡፡)

እንግዲህ፡ **ኢትዮጵያዊነት፡** የእግዚአብሔር እውነት፥ ሃይማኖትና ሕይወት ስለኾነ፡ በግል፥ በቤተሰብና በኅብረተሰብ፥ በኅብረብሔርነትና በሕዝብነት፥ በአገርነትና በመንግሥትነት፥ ለወደፊትና ለዘለዓለሙም፡ በዓለም አቀፍ ደረጃ፡ በፍጹም ነጻነት፡ አንድ ኾነው የሚኖሩትና የሚኖሩበት ሥርዓት ኾኖ፡ እነሆ፡ ዘንድሮም፡ በጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ቸርነትና በእመቤታችን ድንግል ማርያም ረድኤት፡ ባለፈው ዘመን የወጣውን ዐዋጃቸውን ተከትሎ፡ <u>ለሰባት ሺህ አምስት መቶ ሰባተኛ ዓመት ዕድሜው በቅቷል፡፡</u>

+ + +

የዓውደ ዓመቱ፡ ምሥራች መልእክት፡፡

በመስከረም ፩ ቀን፡ እግዚአብሔር፡ በኢትዮጵያ ምድር በከለላት፡ በኤዶም ገነት፡ አዳምንና ሔዋንን ፈጥሮ፥ የቅዱሱ ኪዳን መጀመሪያ የኾነውንም፡ የቃል ኪዳን ሥርዓተ ጋብቻን፡ በእነርሱ መሥርቶ፡ ፍጥረቱን እንዲመሩና እንዲያስተዳድሩ፡ ሥልጣኑን በሰጣቸው ጊዜ፡ እነሆ፡ የእግዚአብሔር መንግሥት፡ ለግዙፉ ዓለም ተገለጠች! እርሷም፡ ኢትዮጵያውያንና ኢትዮጵያውያት፡ እስከዛሬ የኖሩባት፥ ዛሬም እየኖሩባት ያሉ፥ በፍጻሜ ዘመንም፡ *"እናንተ የአባቴ ቡሩካን! ወደእኔ ኑ! ዓለም ከተፈጠረበት ጊዜ ጀምሮ የተዘጋጀችላችሁ ናትና፡ እንኳት ውረሷት!"* ተብለው፡ የጥንት ጠላቶቻቸው፡ ዲያብሎስና ሠራዊቱ፥ ኃጢኣትና ሞት ፈጽመው በተደመሰሱበት፥ "ፊተኛው ሰማይና ፊተኛዪቱ ምድር አልፈው፡ አዲሱ ሰማይና አዲሲቱ ምድር በተተኩበት"፥ የቀደመው አሮጌና ብልሹ ሥርዓት ተሽሮና ተወግዶ፡ ዘለዓለማዊው የሙሽርነት ሥርዓት በሰፈነበት፡ አዲስ ሕይወት የሚኖሩባት ናት። (ራእ. ፳፩፥ ፩-፬፡፡)

የዚች መለኮታዊት መንግሥት ተቃዋሚ የኾነው እባቡ ዲያብሎስ፡ እስካኹን እንዳደረገውና ዛሬም እንደሚያደርገው ኹሉ፡ ረቂቅ የክፋት መርዙን፡ በመጀመሪያዎቹ ሰዎች ህልውና ላይ ረጭቶ፡ ባደረሰው የጥፋት ርኵሰት፡ "የእግዚአብሔር ልጆች" ተብለው ከሚጠሩት፡ ኖኅንና ሓይከልን፥ መልከ-ጼዴቅንና ሳሌምን፥ አብርሃምንና ሣራን፥ ኬጡራንና ዮቶርን፥ ሙሴንና ሲጳራን፥ ዳዊትንና ቤትሳባን፥ ሰሎሞንንና ማክዳን ከመሰሉት ቅዱሳንና ቅዱሳት ወገኖች የተለዩት፡ የቃኤል ዘሮች፡ "የሰው ልጆች" ተብለው፡ ለ፭ሺ፭፻ ዓመታት፡ የየራሳቸው ምርጫ ያስከተለባቸውን፡ የመርገም ፍዳ ተቀባዮች ኾነው ኖሩ!

የተወሰነው፡ ይህ ዘመነ ኵነኔ ሲፈጸም፡ ቀድሞ፡ *በከመ ሢመቱ ለመልከ ጼዴቅ* ተብሎ የተነገረለት፥ ኋላም፡ *ሞአ አንበሳ ዘእምነገደ ይሁዳ* የተባለው፡ እግዚአብሔር ወልድ፥ ዘላለማዊው ሊቀ ካህናትና እውነተኛው ንጉሠ ነገሥት ኢየሱስ ክርስቶስ፡ ቀድሞ፡ *ኢትዮጵያ ታበጽሕ እደዊሃ ኀበ እግዚአብሔር* ተብሎ፡ በነቢያት ከተነገረላት፥ ኋላም፡ "ወላዲተ አምላክ" ከኾነችው፥ እኛም ልጆቿ፡ "እምነ ጽዮን" እያልን ከምንጠራት፥ ከኢትዮጵያዊቷ እናት ንግሥታችንና ምድረ ርስት አገራችን፥ የቅዱሱ ኪዳን ሃይማኖታችንና የዘለዓለምም መቅደሳችን ከኾነችው፡ ከድንግል ማርያም፡ እንደተስፋ ቃሉ፡ **የዛሬ ፪ሺ፲ ዓመት ተወለደ፡፡**

ተወልዶም፡ በዲያብሎስ ረቂቅ ተንኰልና በሥጋ ባሕርይ ድክመት ምክንያት፡ በሰው ልጆች ላይ ተንሰራፍተው የኖሩትን፡ ክፋትንና መርገምን፥ ኃጢአትንና ሞትን በማስወገድ፡ በድል አድራጊነት፡ ዘመነ ምሕረትን፡ ለፍጥረቱ ኹሉ አጎናጸፈ፡፡ ይህን ፍጹም ጸጋ ለመቀበል "እምቢ!" ላሉት የሰው ልጆችም፡ *"እናንተ ርጉማን! ከእኔ ወግዱ! ለሰይጣንና ለመላእክቱ ወደተዘጋጀ፡ ወደዘለዓለም እሳት ኺዱ!"* የሚለውን የፍርድ ቃል፡ ለመጨረሻው ምጽአቱ አቆይቶላቸዋል፡፡

እነዚህ ዘመናት፡ ማለትም፡ ዘመነ ኵነኔውና ዘመነ ምሕረቱ ሲጠቃለሉ፡ ለቀረው ፍጥረት፡ ድምሩ፡ ፯ሺ፭፻፲ የኾነውን ዓመተ ዓለም፥ ለእኛ፡ ለኢትዮጵያ ልጆች ግን፡ ፯ሺ፭፻፲ኛውን ዓመተ ኪዳን ያስገኛሉ፡፡

ስለዚህ፡ በዚች፡ በመስከረም ፩ ቀን፡ **ኢትዮጵያ፡** እነሆ፡ **የ፯ሺ፭፻፲ኛውን** ዓመተ ልደቷንና የነጻነት ህልውናዋን፥ እንዲሁም የኪዳነ አዳምንና ሔዋንን፥ ከኹሉም በላይ፡ ቸሩ ፈጣሪዋ ኢየሱስ ክርስቶስ፡ ከድንግል ማርያም የተወለደባትን ዕለት፥ የእርሷ፡ የቅድስት እናቱም፡ የልደት ቀን ከኾነችው፡ ከዚችው ዕለት ጋር አስተባብራ በማሰብ፡ በዓሏን፡ በዓቢይ ሓሤት ታከብራለች! ልጆቿ ኢትዮጵያውያንና ኢትዮጵያውያትም፡ ይህን ታላቁን በዓላቸውን፡ ሕፃን ኢየሱስ ክርስቶስ፡ በ፵ ቀኑ ወደቤተ መቅደስ እስከገባባት፡ እስከጥቅምት ፲ ቀን ድረስ፡ እነሆ፡ በፋሲካ ሥርዓትና ዝግጅት፡ በያሉበት፡ በፍጹም ደስታ በማክበር፡ ለዚህ ላበቃቸው ፈጣሪያቸው፡ የተለመደ ልባዊ ምስጋናቸውን ያቀርባሉ፡፡

*   *   *

ርእሰ ዐውደ ዓመት::

"የዓመቱ በዓላት ዘውድ" የኾነው ታላቁ በዓላችን: በመስከረም ፩ ቀን የሚውለው ነው፤ ስለዚህ: "ርእሰ ዓውደ ዓመት" ይባላል፤ "ቅዱስ ዮሓንስ"፥ "የዘመን መለወጫ"፥ "ዕንቍጣጣሽ" በምንላቸው የስም አጠራሮችም ይታወቃል:: እነዚህ ስያሜዎች: ለዚች ዕለት: ለምን እንደተሰጡ: ከዚህ የሚከተሉት አጫጭር መግለጫዎች ያስረዳሉ:-

ሀ. በአገራችን ኢትዮጵያ: "ክረምት" የምንለው: የዝናቡ ወራት አልፎ: የአበባው ወራት ሲተካና በደመና ተሸፍኖ የከረመው ሰማይ ጠርቶ: በፀሓይ ብርሃን ሲደምቅ: "መስከረም ጠባ!" እንላለን:: በዚህ ጊዜ የሚሰማን ደስታ: አፍኣዊ ብቻ ሳይኾን: ውሳጣዊም፥ መንፈሳዊም ስለኾነ: በቃላት ሊገለጽ ያዳግታል:: ወራቱ: ተለውጦ: በብርሃን ፀዳል ሲመላ፥ ዘመኑ: በአዲስ፥ ያውም በምሕረት ዓመት ሲተካ፥ የእኛም መንፈስ: አብሮ: በደስታ ብርሃን ይፈካል፤ አእምሮኣችንም ይታደሳል::

አዎን! አሮጌው ዘመን አልፎ: አዲሱ ሲተካ: "መስከረም ጠባ! ፀሓይ ወጣ!" ብለን: የአዲሱን ዓመት: የሥጋዊ ዕድሜ ጉዞ: በሥነ ፍጥረት እንጀምራለን፤ እንደዚሁ ኹሉ: በአዳምና ሔዋን: የጋብቻ ቃል ኪዳን ተወጥኖ: በዳግማዊው አዳም ኢየሱስ ክርስቶስና በዳግማዊቷ ሔዋን ድንግል ማርያም የምሕረት ቃል ኪዳን የተፈጸመውን: የዓመቱን መንፈሳዊ የሕይወት ጉዟችንን "ዑደት" (ዙረት): መስከረም ፩ ቀን በሚውለው ዕለት እንጀምራለን፤ ስለዚህ: ዕለቲቱን: በዚህ ገጽታዋ: በዓል አድርገን ስለምናከብራት: "የዓመቱ ዙረት መነሻ ናት" ለማለት: "ርእሰ ዓውደ ዓመት" ትባላለች::

"ዖደ" በግእዝ: "ዞረ" ማለት ሲኾን: "ዓውድ": "መዞርያ" ማለት ነው:: ያለፈው የዓመቱ ዙረት: በ፫፻፷፭ ቀኖች ተሩብ ውስጥ አልቆ: አዲሱ ዙረት የተጀመረ መኾኑን ለማስታወቅ: ይህችን ቀን: "ርእሰ ዓውደ ዓመት" ብለን እናከብራታለን:: "መዞር": መሽከርከርን፥ ወይም: ክብ የኾነ መስመርን ተከትሎ መጓዝን ስለሚያሳይ: ይህን ቀን: በዘመናዊው የሥነ እውቀት (science) አነጋገር: "መሬት: ፀሓይን: አንድ ጊዜ ዞራ አብቅታ: አዲሱን ዙረቷን: እንደገና የምትጀምርበት ዕለት ይባላል!" ማለት ነው::

ይህች: መስከረም ፩ ቀን: የፈጣሪ ዕፁብ ድንቅ ሥራ የኾነው ሥነ ፍጥረት የተጀመረባትን ዕለት ለማዘከር የተመደበች ናት፤ በዚች ዕለት: የቤተ ክህነት ሊቃቻችን: የሥነ ፍጥረት ውጤቶች ኾነው: ከቸሩ እግዚአብሔር: ለሰው ልጆች ሥጋዊ ኑሮና መንፈሳዊ ሕይወት፥ ለቍርባንና ለመሥዋዕትም እንደሚያስፈልጋቸው አውቆ: በየዓመቱ: ከምድር አብቅሎ ከሰጣቸው ሲሳያት መካከል: ለዓይነት: ከአዝርዕቱ፥ ከአትክልቱና ከዕፀዋቱ: የስንዴን፥ የወይንን፥ የጽጌያትን ፍሬዎች፥ የዕጣንና የጧፉ ሳይቀር: በመሶበ ወርቅ ኾኖ፥ የዕንቍጣጣሽ አበባ ጉን ጉን ጭምር: ለበረከት ያህል: በቤተ ክርስቲያን ያስቀርባሉ፤ እነዚህ ኹሉ ተደርድረው በሚታዩበት፥ ካህናቱና ሕዝቡም: ጸጥ ብለው በተቀመጡበት: ስለለጋሡ ፈጣሪና ስለተለጋሾቹ ፍጡራን፥ በጠቅላላ: ስለሥነ ፍጥረት፥ ስለጊዜ አሰላልና ስለዘመን አቈጣጠር: ማለትም: ስለካልዕት፥ ደቂቃ፥ ሰዓት፥ መዓልትና ሌሊት፥ ዕለታትና ሳምንታት፥ ወራትና ዓመታት፥ በጠቅላላ ስለዘመናት ጭምር: በቃላቸው: አስፋፍተውና አብራርተው፥ ተንትነውም ያስረዳሉ::

ዓውደ ዕለት፥ ዓውደ ወርኅ፥ ዓውደ ዓመት፥ ዓውደ አበቅቴ፥ ዓውደ ማኅተም፥ ዓውደ ቀመርና ዓውደ ፀሓይ በተባሉት መሥፈሪያዎች: የዓመቱን የቀን መቍጠሪያ ያወጣሉ:: እንዲሁም: "አበቅቴ" እና "መጥቅዕ" በተባሉ የቍጥር ማስሊያ መደቦች: የዓመቱ አጽዋማት (የጾም ጊዜዎች) የሚጀምሩበትንና የሚያበቁበትን፥ የዓመቱም በዓላት የሚውሉበትን ዕለትና ወር ያስታውቃሉ:: ሊቃውንቱ: ይህን: "ባሕረ ሓሳብ" የሚባለውን: ጥልቅ የሒሳብ ሥራ፥ ስሌቱንና አቀማመሩን አከናውነው: ለቤተ ሕዝቡ: በይፋ የሚያሰሙት: እዚያው: እቤተ ክርስቲያኑ ጉባኤ መካከል ቆመው: በቃላቸው ስለኾነ: የአእምሮ ችሎታቸው ያስደንቃል::

ስለእኛ ኢትዮጵያውያን የዘመን አቈጣጠር ጥንታዊነት፥ ብቸኝነትና ትክክለኛነት፥ ከሌሎቹም የዓለም ሕዝቦች የአቈጣጠር ስልት ስለሚለይበት ኹኔታ የሚያብራራውን ዝርዝር ሓተታ፡ "ኢትዮጵያ፡ የዓለሙ መፋረጃ!" በሚለው መጽሓፍ ውስጥ ይገኛልና፡ ያን መመልከት ነው። (፲፱፻፺፫ ዓ. ም.፤ በንቡረ እድ ኤርምያስ ከበደ ወልደ ኢየሱስ፤ ገጽ ፩፻፴፰-፩፻፵፫)

ለ. **"እነሆ፡ መንገድህን የሚጠርግ መልእክተኛዬን፡ በፊትህ እልካለሁ፤ 'የጌታን መንገድ አዘጋጁ! ጥርጊያውንም አቅኑ!' እያለ፡ በምድረ በዳ የሚጮህ ሰው ድምፅ!"** ተብሎ፡ በነቢዩ በኢሳይያስ የተጻፈውንና ስለኤልያስ የተነገረውን ትንቢት ለመፈጸም የመጣውን፡ መጥምቁ ዮሓንስን ለማስታወስ፡ የዚች ዕለት በዓል፡ "ቅዱስ ዮሓንስ"ም ይባላል።

እግዚአብሔር ወልድ፡ በኢየሱስ ክርስቶስ፡ ሰው ኾኖ በመወለዱ፡ "ዓመተ ምሕረት" ለተባለው፡ ለዘመነ ሓዲስ፡ ማለትም፡ ለአዲሱ ዘመን መግቢያና ለተስፋው መፈጸሚያ ማረጋገጫ እንደኾነ ኹሉ፡ የነቢያት መደምደሚያ የኾነው፡ የመጥምቁ ዮሓንስ፡ የሰማዕትነት ዕረፍት ደግሞ፡ ለዘመነ ብሉይ፡ ማለትም፡ ለአሮጌው ዘመን ማብቂያ ምልክት ኾነ።

ሐ. የመጀመሪያዎቹ ወንድና ሴት፡ አዳምና ሔዋን የተፈጠሩባት፥ የጋብቻ ቃል ኪዳናቸውንም፡ ከፈጣሪያቸው የተቀበሉባት፥ ኢትዮጵያም፡ በእግዚአብሔር መንግሥትነት ተመሥርታ፡ የነጻነት ህልውናዋን የጀመረችባት ዕለት የምትዘከርባት፥ ኖኅና ልጆቹ፡ ከጥፋት ውኃ ድነው፡ አራራት ላይ ከመርከባቸው የወጡባት፥ በተለይ፡ የኋለኞቹ አዳምና ሔዋን፡ ማለትም፡ በፍጥረት መጀመሪያ፡ በፈጣሪ ጥበባት የተገኙትን ምሥጢራት ኹሉ፡ በጥራት አጠቃልሎና አዋሕዶ፡ ለፍጹሙ መልካም ሕይወት ያበቃው ኢየሱስ ክርስቶስና እናቱ፡ ቅድስት ድንግል ማርያም ስለተወለዱባት፡ "ዓመተ ምሕረት"ን ያስገኘች በመኾኗ፡ በዓሏ፡ "የዘመን መለወጫ" ይባላል።

መ. **"እናንተ፡ 'እኔ፡ ክርስቶስ አይደለሁም፤ ነገር ግን፡ ከእርሱ በፊት ተልኬአለሁ!' እንዳልሁ፡ ራሳችሁ ትመሰክሩልኛላችሁ። ሙሽራዪቱ ያለችው እርሱ፡ ሙሽራ ነው፤ ቆሞ የሚሰማው ሚዜው ግን፡ በሙሽራው ድምፅ እጅግ ደስ ይለዋል። እንግዴህ፡ ይህ ደስታዬ ተፈጸመ።"** ብሎ መጥምቁ ዮሓንስ የተናገረውን ቃል እናስታውሳለን፤ በዚህ ቃል፡ "ሙሽራው" የተባለው፡ ሕፃኑ ኢየሱስ ክርስቶስ፡ በበረት ተወልዶ ሣለ፡ ሰብአ ሰገል እየሰገዱ፡ እጅ መንሻቸውን እንዳቀረቡለትም እንዘክራለን፤ በዚያን ጊዜ፡ እኒሁ ሰብአ ሰገል፡ የሙሽራው እናት ለኾነችው፡ ለአራሲቱ ሙሽሪት፡ ለኢትዮጵያዊቷ ቅድስት ድንግል ማርያም፡ "ለአንቺም፡ ዕንቊ ለጣትሽ እነሆ!" ብለው ስጦታቸውን አበርክተውላት ነበረ።

የሰማይ መላእክትና የምድር ሠራዊት፡ የምሥራች ደስታቸውን፡ በአንድነት በገለጹባት፡ በዚች፡ የልደት ቀን፡ ዛሬም፡ እኛ ኢትዮጵያውያንና ኢትዮጵያውያት፡ የአበባ ጒንጒናችንን ይዘን፡ ስለእናት አገራችንና መቅደስ ንግሥታችን፡ ቅድስት ድንግል ማርያም፡ እርስ በርሳችን፡ "እንቊጣጣሽ!" እንባባላለን። (ማር. ፩፥ ፪-፫። ዮሓ. ፫፥ ፳፰-፴።)

በበዓሉ የሚፈጸሙ ሃይማኖታውያን ባህሎች።

በዚህ በዓል ጊዜ፡ እኛ ኢትዮጵያውያንና ኢትዮጵያውያት፡ በግል፥ በቤተሰብና በኅብረተሰብ ደረጃ ልንፈጽማቸው የሚገቡን፡ ሥርዓቶችና ባህሎች አሉ። ከእነዚህም መካከል፡ እስኪ፡ ዋና ዋናዎቹን እንጠቃቅሳቸው፦

፩ኛ. ለመስከረም ፩ ቀን አጥቢያ፡ ገና ሌሊቱ ሳይነጋ፡ ሰው ኹሉ፡ በቤቱ፡ ወይም ወደወንዝ ወርዶ፡ ገላውን የመታጠብ ልማድ አለ።

ይኸውም፡ ያለፈውን ዓመት ዕድፍ፡ ከሰውነት ገላ ለማስወገድ ብቻ ሳይኾን፡ የማይጠቅመውንና የሚጎዳውን አሳብና ነገር ኹሉ፡ ከነጓዙ ጥሎ፡ ሰውነትንም፡ ከሥጋ ዕድፍ አጽድቶና ከነፍስ ኃጢኣት አንጽቶ፥ እያንዳንዱ፡ የኢትዮጵያ ልጅ፡ ሴት ኾነች ወንድ፡በየአጥቢያ ቤተ ክርስቲያኑ በመገኘት አስቀድሶ፡ ራሱን፡ በኢየሱስ ክርስቶስ ቅዱስ ሥጋና ክቡር ደምም አጽድቆ፡ አዲሱን፡ የምሕረት ዓመት፡ በአዲስ መንፈስ መቀበል ይገባል ማለት ነው።

፪ኛ. ገና በዋዜማው ማታ፡ የቤቱ ወንድ ኹሉ፡ ችቦውን ይዞ፡ ወደማድቤት እየገባ፡ ከለኰሰ በኋላ፡ ተመልሶ ሲወጣ፡ የደጃፉን መድረክ በችቦው እሳት ይተረኵሳል፤ በዚህ ጊዜ፡ እርሱም፥ ሴቶቹም፡ ድምፃቸውን እያሰሙ፡ "የጎመን ምንቸት ውጣ! የገንፎ ምንቸት ግባ!" ይላሉ። ይህም፡ "በክረምቱ ወራት፡ በብዛት፡ ለምግብ እየተቀቀለ የሚቀርበው፡ በቀላሉ፡ በዝናብ የበቀለው፡ የጓሮው አትክልት ነበር፤ እንግዴህ ወዲህ ግን፡ የተዘራው የእህል ዘር በቅሎ፡ አፍርቶና ተመርቶ፥ ታጭዶና ተወቅቶ፡ ወደጎተራ የሚገባበትና ለምግብ የሚቀርብበት ጊዜ ደረሰ!" የሚለውን የምሥራች መልእክት ማሰማታቸውና ይህን ላደረገላቸው ፈጣሪ፡ ምስጋናቸውን ማቅረባቸው ነው።

፫ኛ. የችቦው መብራት፡ "የክረምቱ ጨለማ አልፎ፡ የፀሓዩ ብርሃን ወጣልን!" የሚለውን ደስታቸውን ለመግለጽ ነው።

፬ኛ. ጧት በማለዳው፡ ወንዶችና ሴቶች ልጆች፡ የአዲሱን የምሕረት ዓመት መግባት በማብሠር፡ ለየወላጆቻቸውና ለየቤተሰቦቻቸው፥ ለቅርብ ጎረቤቶቻቸውና ለሩቅ ዘመዶቻቸውም፡ ወደየመኖሪያ ቤቶቻቸው እየኼዱ፡ "ዕንቍጣጣሽ! እግዚአብሔር፡ እንኳን ከዘመን ወደዘመን አሸጋግሮ፡ ለአዲሱ ዓመት፥ ለዓውደ ዓመቱና ለብርሃነ ልደቱ አደረሳችሁ!" እያሉ፡ በመስቀልኛና በነዶ መልክ፡ ራሳቸው የሠሩትን፡ የአበባ ጕንጕን ያቀርባሉ።

፭ኛ. በተለይ ቈነጃጅቱ (ልጃገረዶቹ)፡ በኅብረት ኾነው፡ "አበባዬ ሆይ!"፥ "ለምለም!" የሚለውን፡ የዕንቍጣጣሽ ዘፈን በመቀባበል፡ "ባልንጀሮቼ፥ ቁሙ በተራ! እንጨት ሰብሬ፥ ቤት እስክሠራ! እንኳን ቤትና፥ የለኝም ዐጥር! እንደው አድራለሁ፥ ኮከብ ስቆጥር! ...ባልንጀሮቼ፥ አትበተኑ! እስክንለማ፥ አብራችሁ ኹኑ! ...ባልንጀሮቼ፥ የለም አትበሉ! የተገኘውን፥ አብራችሁ ብሉ! ባልንጀሮቼ፥ አብረን አብረን! ሞትም ቢመጣ፥ ተነባብረን!" እያሉ፡ በሠፈራቸው ውስጥ፡ በየቤቱ እየተዘዋወሩ፡ መልካም ምኞታቸውን ይገልጻሉ። ባለቤቶቹም፡ ያላቸውን ስጦታ በማበርከት ይመርቋቸዋል።

፮ኛ. ቀደም ብሎ እንደተገለጸው፡ ሰዉ ኹሉ፡ የውስጥ መንፈሱ፡ በደስታ የበዓል ስሜት ተመልቶ፥ የላይ አካሉም፡ በነጭ የክት ልብሱ ተሸልሞ፡ ከሌሊቱ ጀምሮ፡ ወደየሰበካ ቤተ ክርስቲያኑ ይኼዳል፤ እዚያም፡ እግዚአብሔር፡ ለአዲሱ የምሕረት ዓመት ስላበቃው፡ ምስጋናውን ካቀረበና የምሕረቱ ኪዳን ማረጋገጫ የኾነውን ቅዱስ ቍርባን ከተቀበለ በኋላ፡ ወደየቤቱ ይመለሳል።

፯ኛ. እዚያም፡ በለምለም ሣርና በቀጤማ ጕዝጓዝ፥ በጽጌረዳና በአደይ አበባ መዓዛ ታውዶና ተጊጦ፥ በመልከ ጼዴቅ ኅብስተ አኰቴትና ጽዋዓ በረከት ምሳሌ፡ "ጠበል ጠዲቅ" ተብሎ የተሠየመው፡ ዳቦና ጠላው ተዘጋጅቶ በሚጠብቀው ቤቱ እንደተገኘና ቤተሰቡ እንደተሰባሰበ፡ ካህን ካለ፡ በካህኑ እጅ፥ ካህን ከሌለ፡ እያንዳንዱ እውነተኛ ኢትዮጵያዊ፡ ሴቱም፥ ወንዱም፡ በመልከ ጼዴቅ ልጅነቱ፡ የመልከ ጼዴቅ ጸጋና በረከት ያደረበት ስለኾነ፡ ኹሉም ካህን ነውና፡ "በስመ እግዚአብሔር አብ ወወልድ ወመንፈስ ቅዱስ" በሚለው መክፈቻችን፡ "አቡነ ዘበሰማያት" እና "በሰላመ ቅዱስ ገብርኤል መልአክ" የሚባሉትን፡ ለጌታችንና ለእመቤታችን የምናቀርባቸውን፡ የምስጋናና የሰላምታ ጸሎታት በኅብረት ይደግማሉ።

በመጨረሻ፡ የቤተሰቡ አባወራ (እርሱ ከሌለ፡ የቤቱ እመቤት)፡ በእጁ የመስቀል ምልክት እያማተበ፡ ጠበል ጠዲቁን ባርኮ፡ መጀመሪያ ዳቦውን ይቆርሰዋል፤ ያም ተሸንሽኖና በዝርግ ማቅረቢያ ተደርጎ፡ አዳዩ፡ "በረከተ አብ ወወልድ ወመንፈስ ቅዱስ!" እያለ፡ በዚያ ላለው፡ ለእያንዳንዱ ታዳሚ እያዞረ ያድለዋል፤ ተቀባዩም፡ "አሜን!" እያለ፡ ድርሻውን እያነሣ፡ በአክብሮት ከሳመ በኋላ፡ እንደጠዲቅነቱ፡ በእጁ እየቆረሰ ይመገበዋል፤ ጠላውም፡ እንደዚሁ፡ በየጽዋ ተቀድቶ፡ ይታደልና፡ ኹሉም፡ በጠበል መልክ እየቀመሱ ይጠጡታል፡፡ ከዚህ በኋላ ነው፡ የበዓሉ መሰናዶ የኾነው ገበታ ተዘርግቶ፡ ግብዣው የሚቀልጠው፡፡

፰ኛ. እስከመስቀል በዓል ድረስ ባሉት ኹለት ሳምንታት፡ ዘመድ፡ ከዘመዱ÷ ጎረቤት፡ ከጎረቤቱ÷ ወዳጅ፡ ከወዳጁ÷ ትልቁም፡ ትንሹም÷ ሴቱም፡ ወንዱም÷ ኹሉም ሲገናኝ÷ እየተፈላለገም፡ "እንኳን አደረሰህ! አደረሰሽ! አደረሰን! አደረሳችሁ!" እየተባባለ፡ ቀደም ብለው የተጠቀሱትን፡ የደስታ ሰላምታዎችና የመልካም ምኞት መግለጫ ቃላቶች ሲለዋወጥና በየቤቱ፡ የበዓል ድግሱን እያዘጋጀ፡ ተጠራርቶ ሲገባበዝ÷ ደሆችንም ሲያበላ ይሰነብታል፡፡

፱ኛ. በዚህ ዕለት፡ "ገና (ና ይጠብቃል)" የምንለውን፡ የጌታችንንና የመድኃኒታችንን የኢየሱስ ክርስቶስን፡ የልደቱን በዓል ስናከብር፡ ሌሎች፡ ብዙ ትዝታዎች ይመጡብናል፡፡ በልጅነት ዕድሜያችን፡ ትዝ ከሚሉን ነገሮች መካከል፡ በየቤታችን፡ የገና ዳቦው ተጋግሮና ጠላው ተጠምቆ÷ እንጀራውና ወጡ ተዘጋጅቶ÷ ቄጠማው ተጐዝጒዞና ምንጣፉ ተነጥፎ÷ በዓሉ፡ የጌታና የእመቤታችን ልደት በመኾኑም፡ ረቡዕና ዓርብ ሳይቀሩ፡ ፍስክ ኾነው የሚውሉበት ስለኾነ፡ ዶሮውና በጉ ታርዶ÷ በየጎረቤቱም የተጣለው የፍሪዳው ቅርጫ ሥጋ መጥቶ የሚደረገው መሰናዶና የሚታየው ሽርጉድ አንዱ ነው፡፡

አዎን! በዚህ ዕለት፡ ወንዱም÷ ሴቱም÷ ትልቁም÷ ትንሹም፡ እርስ በርሱ፡ በቤት ውስጥ÷ በመንገድም ሲገናኝ፡ ሰላምታው ኹሉ፡ ቀደም ብሎ እንደተገለጸው፡ "እንኳን አደረሰህ! አደረሰሽ! አደረሰን! አደረሰዎ! አደረሳችሁ!" እየተባባለ የሚሳሳመውና ሰላምታ የሚሰጣጣው÷ በውጭም፡ ጎልማሶች፡ ቡድን ለይተው፡ "በገና ጨዋታ! አይቆጡም ጌታ!" እያሉ፡ በገና ዱላና "ጥንግ" በተባለች፡ የከብት አጥንት፡ ወይም፡ ከእንጨት ወይም ከጨርቅ የተሠራች ጠጣር ኳስ፡ በሰፊ ሜዳ ላይ የሚጫወቱት ጨዋታ፡ ትዝ ይላል፡፡

፲ኛ. ሌላው ደግሞ፡ በየቤተ ክርስቲያኑ፡ ከዋዜማው ማታ አንሥቶ፡ ካህናቱ÷ መዘምራኑና ሕዝቡ፡ "**ክርስቶስ፡ ከቅድስት ድንግል ስለተወለደ፡ ዛሬ፡ ታላቅ የደስታ ቀን ነው! ...እግዚአብሔር፡ ራሱን፡ መሥዋዕት አድርጎ በማቅረብ፡ ፍጥረቱን ኹሉ ሊያድን፡ ዛሬ ተወለደ! በበረት ውስጥ ተኛ! በጨርቅም ተጠቀለለ!**" የሚል ትርጉም ያለውን በግእዙ፡ "**ዮም፡ ፍሥሓ ኮነ! በእንተ ልደቱ ለክርስቶስ÷ እምቅድስት ድንግል! ...በጎል ሰከበ÷ በአጽርቅት ተጠብለለ÷ እግዚእ ወመድኅን፤ ቤዛ ኵሉ ዓለም፡ ዮም ተወልደ!**" እያሉ፡ ለቸሩ ፈጣሪያቸው፡ ሌሊቱን ሙሉ፡ በዜማና በማኅሌት ሲያቀርቡት የሚያድሩት፡ የምስጋና መዝሙር ነው፡፡ ከዚያም፡ እኩለ ሌሊት ሲኾን፡ ቅዳሴ ገብተው፡ ሥርዓተ ቅዳሴው፡ በካህናቱና በምእመናኑ፡ የቅዱስ ቍርባን ማቀበልና መቀበል ከተፈጸመ በኋላ፡ ሰዉ ኹሉ፡ ቅዳሴ ጠበል እየጠጣና እየተባረከ፡ ወደየቤቱ በሚመለስበት ጊዜ፡ ያለው መንፈሳዊ ደስታ፡ ትዝታው፡ ከቶ አይረሳም፡፡

ኢትዮጵያውያን፡ በዚህ በዓላችን ጊዜ፡ "**ዮም ፍሥሓ ኮነ! በእንተ ልደቱ ለክርስቶስ!**" ማለትም፡ "**ዛሬ የደስታ ቀን ኾነ! የክርስቶስ ልደቱ ነውና!**" የሚለውን የምሥራች ቃል፡ እንለዋወጣለን፡፡ ይህ የደስታ መንፈስና የመገለጫው ሥርዓት፡ እንደዘመነ ትንሣኤ፡ እስከግዝረቱ፡ እስከመስከረም ፰ እና እስከበአተ መቅደሱ፡ እስከጥቅምት ፲ ቀን ድረስ ይቀጥላል፡፡

በቤተ ክርስቲያንና በቤት÷ በአደባባይና በሜዳ የሚካኼደው፡ ይህ፡ የአለባበስና የሰላምታ÷ የጸሎትና የቍርባን÷ የጠበል ጠዲቅና የመስተንግዶ÷ የጨዋታና የዘፈን ሥርዓት፡ በየአንዳንዱ በዓል ጊዜ የሚደረግ፡ ቋሚ ወግ ስለኾነ፡ ኢትዮጵያውያንና ኢትዮጵያውያት፡ ኹላችን፡ ይኸው ባህላችን እንዳይዘነጋ፡ በያለንበት ጠብቀን ልንፈጽመው÷ ለልጆቻችንም እያሳወቅን ልናስተላልፈው ይገባናል፡፡

የኢየሱስ ክርስቶስ በዓለ ልደት፡፡

በዚህ፡ በመስከረም ፳፱ ቀን በሚውለው የበዓል ዕለት ከሚታሰቡት፡ ከሌሎቹ ታላላቅ ብሔራውያን ምክንያቶች፥ በተለይም፡ ከቅድስት ድንግል ማርያም ልደትና ከኢትዮጵያ ነጻነት ጋር ተዋሕዶ፡ ጥልቅ የኾነ መንፈሳዊ አንክሮንና ተዘክሮን የሚያሳድርብን፡ ቀዳሚው ቊም ነገር፡ የአምላካችን የኢየሱስ ክርስቶስ ልደት ኾኖ ይገኛል፡፡ ይኸውም፡ አምላክ፡ ሰውን ከመውደዱ የተነሣ፡ ራሱን፡ እስከመጨረሻው ደረጃ አዋርዶ፡ በሰውነት መወለዱ ብቻ ሳይኾን፡ እንደነገሥታት ልጆች፡ በቤተ መንግሥት መቀማጠሉ ቀርቶበት፥ ከደኃ ሴት እንደተወለደ ሕፃንም እንኳ፡ በደሳሳ ጎጆ ውስጥ፡ መጠጊያ ማግኘት በዝቶበት፡ በሰውነት ኑሮ፡ እጅግ ዝቅ ካለው ዝቅጠት ደርሶ፡ በእንስሳት በረት መወለዱ ነው፡፡

ለዓለማቱ ፈጣሪና ባለቤት፡ አልጋው፥ ፍራሹና ብርድልብሱ፥ መደቡም ቀርቶበት፥ የሚጠቀለልበትም በቂ ጨርቅ እንኳ ታጥቶ፡ የተኛው፡ በሣር ጒዝጓዝ በተሸፈነ፡ በባዶው መሬት ላይ ሲኾን፥ ከበረቱ የሌሊት ብርድ ያማሟቁት፡ በበረቱ ውስጥ የነበሩት እንስሳት ናቸው፡፡ በዲያብሎስ የባርነት አገዛዝ፥ የኃጢኣት ቀንበርና የሞት ፍዳ ተቀፍድዶ ይማቅቅ የነበረው ፍጥረት፡ በቃተተ ተስፋ ይጠባበቀው የነበረውን፡ የጌታን የመወለዱን ምሥራች፡ ከሰማይ መላእክት የሰሙት፡ በእልፍኝ የሚኖሩት፡ ቅምጥሎቹ ምሉካንና ካህናት፥ የከተማውም ሕዝብ አለቆች ሳይኾኑ፡ ከመንጎቻቸው ጋር በሜዳ ያደሩ፡ ምስኪኖቹ የገጠር እረኞች ናቸው፡፡

አዎን! አምላካችን፡ ስለእኛ ሲል፡ ከነእናቱ የተቀበላቸውን መከራዎች፡ መቋቋም የጀመረው፡ ገና በማሕፀን ሣለ አንሥቶ መኾኑ፡ ከዮሴፍ ጥርጣሬና ከአይሁድ ጥላቻ መንጭቶ በደረሰበት እንግልት ይታወቃል፤ ከፅንሰቱ በኋላ የቀጠለው፡ ይኸው መከራው፡ እነሆ፡ በበረትም ተከሠተ! እንግዴህ፡ ፈጣሪያችን እግዚአብሔር፡ እኛን፡ የጠፋነውን በጎቹን፡ እንደቃል ኪዳኑ ሊፈልገንና ሊያድነን የመጣው፥ ያዳነንም፡ እንዲህ አድርጎ ነው፡፡

ታዲያ! ለዚህ ፍቅሩና መሥዋዕትነቱ፡ የምንመልስለት ውለታ፡ ከቶ ምንድር ነው? እርሱ እንደወደደን፥ እኛም፡ እርሱን መውደድ መኾኑን፥ እርሱን መውደዳችንንም፡ የምናውቀው፡ ጠላቶቻችንን ሳይቀር፡ ሰውን ኹሉ ስንወድድ መኾኑን ነግሮናል፡፡ ይህን ትሩፋት ማድረግ የምንችለው፡ እግዚአብሔርንና ሰውን ያስታረቀ፥ ሥጋንና ነፍስንም ያስማማ፡ እውነተኛ ሰላማችን፡ እርሱ፡ ኢየሱስ ክርስቶስ፡ ቅዱስ መንፈሱን፡ በሰውነታችን ውስጥ ያሳድር ዘንድ፡ የየልቦናችንን በር እያንኳኳ ነውና፡ ስንከፍትለት ብቻ ነው፡፡ ስለዚህ፡ የየልቦናችንን በር እንክፈትለት እንጂ፡ "እንቢ!" አንበለው! እያንዳንዳችንንም፡ በየስማችን እየጠራን ነውና፡ "አቤት!" ብለን፡ ፈቃዱን እንፈጽም!

የድንግል ማርያም በዓለ ልደት፡፡

አዎን! ከዚህ በዓል ጋር አብሮ ስለሚታሰበው፡ ቀደም ብሎ ስለተጠቀሰው፡ ስለቅድስት ድንግል ማርያም፡ የልደቷ በዓል፡ እዚህ ላይ ሊታወስ የሚገባው ተጨማሪ ቊም ነገር አለ፤ ያንንም፡ እንደሚከተለው እንገልጽላችኋለን፡፡

የእርሷ ልደት፡ እንደልጇ ልደት ኹሉ፡ በውጪ፡ በሊባኖስ ተራራ ላይ፡ በዛፍ ሥር መኾኑ፡ በልጇ ልደት፡ ኋላ፡ በበረት የተከሠተውን፡ ታላቁን የመለኮት ምሥጢር፡ ቀደም ብሎ፡ በእርሷ ልደት፡ ፍንጬን አሳይቷል፡፡ ይህም የኾነው፡ በጠቅላላ፡ ስለክርስቶስ፥ በተለይም፡ ቅድሚያ ስላለው፡ ስለትስብእቱና ስለልደቱ የተነገረውን ትንቢት ኹሉ፡ ለመጨረሻው ፍጻሜ እንዲበቃ ለማድረግ ያስቻለውን መሠረት ለመጣል ነበረ፡፡

ይኸውም፡ የድንግል ማርያም ወላጆች፥ አያቶች እና /ወይም ቅድመ አያቶች፡ የልጃቸው፡ ቀዳሚት አርአያና ጥላ የኾነችውን፡ የንግሥተ ሳባን ፈለግ በመከተልና ከኖኅ ጀምሮ፡ በኢትዮጵያውያን ዘንድ፡ ሲወርድ ሲዋረድ የተለመደውን ሃይማኖታዊ ጉዞ፡ የትውልድ ግንዳቸው፡ መልከ ጼዴቅ ወደቈረቈራት፡ ቅድስት ሀገር፡ ወደኢየሩሳሌም በማድረግ ያረጋገጡት ነው፡፡

ቅድስት ድንግል ማርያም፡ ገና፡ በእናቷ፡ በሐና ማሕፀን ውስጥ ተፀንሳ ሣለች፡ ሕሙማንን በመፈወስ፡ ብዙ ተአምር ታደርግ ስለነበረ፡ ያን ኹሉ ተአምራት የተመለከቱ አይሁድ፡ ለምቀኝነት አያርፉምና፡ በኢትዮጵያውያኑ፡ ኢያቄምና ሐና ላይ፡ ታላቅ ቅንዓት አደረባቸው፤ *"ቀድሞ፡ ከእነዚህ ወገን የሚኾኑ፡ 'ዳዊት፥ ሰሎሞን'፡ አርባ አርባ ዘመን፡ እንደሰም አቅልጠው፥ እንደገል ቀጥቅጠው ገዙን፤ ደግሞ፡ ከዚህች የተወለደ፡ እንደምን ያደርገን ይኾን?"* ብለው፡ በጠላትነት ተነሡባቸው።

በዚህ ጊዜ፡ የእግዚአብሔር መልአክ፡ ኢያቄምን፡ "ወደሊባኖስ ተራራዎች፡ ይዘሃት ኺድ!" ብሎት፡ ወደዚያ ኼደው፡ ሐና፡ እመቤታችንን፡ ድንግል ማርያምን፡ በዚያ የተራራ ዛፎች ሥር ወልዳታለች! በዚህም፡ **"እምሊባኖስ፡ ትወፅእ መርዓት!"፡** ማለትም፡ **"ሙሽሪት፡ ከሊባኖስ ትወጣለች!"** የሚለው ትንቢት ተፈጸመ።

የእርሷ ልደት፡ በሊባኖስ ተራራ፡ በዛፍ ሥር፥ የልጇ የኢየሱስ ክርስቶስም ልደት፡ በቤተ ልሔም፡ በከብቶች በረት፥ እንዲሁም፡ በጻድቁ ኢትዮጵያዊ አረጋዊ፡ በዮሴፍ የተጠበቀው ምድራዊ መጠለያቸው፡ በናዝሬት ዋሻ መኾኑ፡ ለዚያ ሃይማኖታዊ ጉዟቸውና ለመጻተኛ ኑሮአቸው እውነተኛነት፡ በቂ ማስረጃ ኾኖ ይመሰክራል። "ዮሴፍ" የሚለው ስም፡ በግብፅ ስደተኛ ኾኖ ከኖረው፡ ከመጀመሪያው ዮሴፍ ወዲህ፡ ለስደተኛ ግለሰብ የሚሰጥ መኾኑ፡ እዚህ ላይ ሊጤን ይገባዋል።

በዚህ መልክ፡ በመስከረም ፩ ቀን የጀመርነውን፡ የምሕረቱን ዓመት፡ ሥጋዊና ነፍሳዊ ጉዞ፡ ወደፊት፡ በየመልካቸው እንደምናስተናግዳቸው እንደሌሎቹ ምግባሮቻችን ኹሉ፡ በእውነተኛው መንፈሳዊ አምልኮታችን አካኺደን፡ ለፍጻሜ የምናበቃው ሊኾን ይገባል። ይህም ማለት፡ በዚህ ጉዞ፡ እግዚአብሔር፡ ይህን ዓለም ሲፈጥር፡ ለሰው ልጆች ሥጋዊ ሕይወት፡ አስፈላጊ የኾኑትን፡ ከፀሓይ አንሥቶ፡ እስከነፋስ፥ ውኃና መሬት ድረስ ያሉትን መሠረታውያን ነገሮች፥ ከእነዚህ የሚገኙትንም፡ የሚንቀሳቀሱትንና የማይንቀሳቀሱትን፡ ረቂቃንና ግዙፋን ፍጥረታት፡ አትረፍርፎ መስጠቱ ይታሰብበታል ማለት ነው፤ ይህ ብቻ አይደለም፤ ከዚህ ጋር ደግሞ፡ እኒሁ የሰው ልጆች፡ በመንፈሳዊ ሕይወታቸው ረገድ፡ የሚያስፈልጋቸውን ኹሉ፡ እንዲሁ፡ ምንም ሳይቀረው፡ ያሟላላቸው መኾኑ ብቻ ሳይኾን፡ በጠቅላላ፡ ለሥጋዊውና ለመንፈሳዊው መልካም ህልውናቸው፡ ጠንቅ የኾኑትን፡ የክፋትን ኃይላት፥ ኃጢአትንና ሞትን፡ በመጨረሻው ዘመን፡ በኢየሱስ ክርስቶስ ሰው መኾን አስወግዶላቸው፡ የዘለዓለም ድል አድራጊነትን ጸጋ ያስገኘላቸው መኾኑን በመገንዘብና በማስታወስ ጭምር ሊኾን ይገባል ማለት ነው።

እንግዲህ፡ እያንዳንዱ በዓል፡ እውነተኛ ኾኖ፡ ለእየራሳችን፡ እርካታን የምናተርፍበት፥ በፈጣሪያችንም ፊት ሞገስን የምናገኝበት፡ በዚህ መልክ ስናከብረው መኾኑን፡ በብርቱ ልንገነዘበው ይገባናል።

የጌታ የልደት በዓል፡ መስከረም ፩ ቀን ስለመኾኑ።

"የኢየሱስ ክርስቶስ የልደት በዓል፡ በታኅሣሥ ፳፱ ቀን ይውላል!" ተብሎ፡ እስከዛሬ፡ በዚህ መልክ ሲከበር ስለመቆየቱና አኹን፡ ይኸው፡ የአምላካችን የልደት ቀን፡ "መስከረም ፩ ቀን ሊኾን ይገባል!" ስለሚያሰኘው ምክንያት፡ ከዚህ የሚከተለውን፡ ጠለቅና ሰፋ ያለ መግለጫ መመልከቱ ይጠቅማል።

ኢትዮጵያውያን፡ "ዓመተ ምሕረት ገባ! ተጀመረ!" ብለው፡ በታላቅ ደስታና ምስጋና፡ የሚያከብሩት ዋናው የዐውደ ዓመት በዓላቸው፡ እስከዛሬ፡ እስከ፳፻፫ (፪ሺ፫) ዓመተ ምሕረት ድረስ፡ ይኸው፡ መስከረም ፩ ቀን መኾኑ፥ ዘመኑንም፡ ዓመተ ፍዳ ተወግዶ፡ ዓመተ ምሕረት መተካቱን አረጋግጦ ለማሳወቅ፡ "ዓመተ ምሕረት" አሰኝቶ፥ ዓመቱን፡ ፩ ብሎ እንዲጀመር ያደረገው፡ ይኸው የኢየሱስ ክርስቶስ ልደት መኾኑ፡ ሊታበል የማይቻል ሕያው ኾኖ፡ በኢትዮጵያውያን ዘንድ፡ እስከዛሬ ድረስ፡ በገሃድ ሲፈጸም የኖረ፥ ዛሬም እየተፈጸመ ያለ፡ ቋሚ እውነታ ነው።

የቤተ ክህነት ሊቆቻችንም፡ በረቡዕ ውዳሴ ማርያም ትርጓሜ ማብቂያ ላይ፡ “**አድኃነ ነፍሳቲነ በምጽአቱ ቅዱስ**”፡ ማለትም፡ እግዚአብሔር፡ “**በልዩ አመጣጡ መጥቶ አዳነን**” ብለው፡ ቃል ለቃል የተረጎሙትን ኃይለ ቃል፡ “**የቀደመው የረድኤት፡** ማለትም፡ በመንፈስ፡ **ነው፤ የዛሬው የኩነት፡** ማለትም፡ ራሱ፡ ሰው ኾኖ ነው!” የሚል አጭር ሐተታን ከሰጡት በኋላ፡ በቀጠለው አንድምታቸው፡ “**በጽኑ ቀጠሮው መጥቶ አዳነን፤** 'በጽኑ ቀጠሮው አለ!' **አምስት ሺ ከአምስት መቶ ዘመን ሲፈጸም፡” ቀጠሮውን፡** ማለትም፡ በድንግል ማርያም ማሕፀን ተፀንሶ፡ ከእርሷ የተወለደባትን ጊዜ፡ **“ለአንዲት ሰዓት እንኳ አላሳለፈምና!”** ብለው የምሥጢር ፍቻቸውን ያቆማሉ።

በእግዚአብሔር የእውነት ቃልና ዕፁብ ድንቅ ሥራው፥ እስካኹን ጸንቶ በቀጠለውም፡ በኢትዮጵያውያን የዘመን አቆጣጠር ሥርዓት፥ እንዲሁም፡ **“ጽኑ ቀጠሮውን፡ ለአንዲት ሰዓት እንኳን አላሳለፈም”** በሚለው፡ በውዳሴ ማርያሙ ትርጓሜ መሠረት፡ ኢየሱስ ክርስቶስ፡ ከድንግል ማርያም የተወለደባትን ጊዜ፡ በጳጉሜ ፭ ቀን፥ ፭ሺ፭፻ ዓመተ ዓለምና ዓመተ ኪዳን፡ ከሌሊቱ ልክ ፮ ሰዓት ሞልቶ፡ አንዲት ካልዕት ለማትሞላ አፍታ፡ ጥቂት እልፍ ብላ በነበረችው ቅጽበት ውስጥ መኾኑ ነው። መስከረም ፩ ቀን፥ ፩ ዓመተ ምሕረት ተብሎ፡ የዓመተ ምሕረት ዘመን አቆጣጠር የጀመረውም፡ ከዚያች፡ የዓመተ ኵነኔ፡ ወይም የዓመተ ፍዳ ማብቂያ ከኾነችው፡ ከጳጉሜዋ ፭ ቀን፥ ፭ሺ፭፻ የፍጥረቱ ዓመተ ዓለም፥ የኢትዮጵያውያን፡ ዓመተ ኪዳን፡ ከሌሊቱ ፮ ሰዓት በኋላ ከነበረችው ቅጽበት ጀምሮ ኾኗል!

“ለአንዲት ሰዓት እንኳ አላሳለፋትም” የተባለችው ጊዜ፡ “ከጽንሰቱ ይልቅ፡ ልደቱን ይመለከታል!” ማለቱ ትክክል ይኾናል፤ ምክንያቱም፡ ብሥራቱ፡ የእመቤታችንን፡ ለአምላክ እናትነት መመረጥ ለማስታወቅ፡ በመልአኩና በእርሷ መካከል፡ በምሥጢር የተካኼደ ንግግር ሲኾን፡ ልደቱ ግን፡ የሰማይ መላእክትና የምድር ሠራዊት በይፋ የተነጋገሩበት፥ “ለዓለሙ ኹሉ የሚኾን ታላቅ የደስታ ምሥራችን” የተሳተፉበት በዓል ስለኾነ ነው።

ይህም፡ “**በዚያም ምድር፡ መንጋቸውን በሌሊት ሲጠብቁ፡ በሜዳ ያደሩ እረኞች ነበሩ። እነሆም፡ የእግዚአብሔር መልአክ፡ ወደእነርሱ ቀረበ! የእግዚአብሔር ክብርም በዙሪያቸው አበራ! ታላቅ ፍርሃትም ፈሩ! መልአኩም፡ እንዲህ አላቸው፡- 'እነሆ፥ ለእናንተና ለዓለሙ ኹሉ የሚኾን፡ ታላቅ የደስታ ምሥራች እነግራችኋለሁና፡ አትፍሩ! ዛሬ፡ በዳዊት ከተማ፡ መድኃኒት፡ እርሱም፡ ቡሩክ ክርስቶስ፡ ጌታ የኾነ፡ ተወልዶላችኋልና!'** በሚለው የመልአኩ ቃል ተረጋግጦ ይታወቃል። (ሉቃ. ፪፥ ፰-፲፬።)

እዚህ ላይ፡ “ለዓመተ ምሕረት የጊዜ አቆጣጠራችን፡ መሠረቱና መጀመሪያው፥ ለዓመተ ፍዳም፡ ድምድማቱና መጨረሻው፡ “**ቃል፡ ሥጋ ኾነ!**” ማለትም፡ “**አምላክ ሰው ኾነ!**” የተባለበት፡ የኢየሱስ ክርስቶስ የልደት ቀን ከኾነ፥ የተወለደባት ቀን ደግሞ፡ በጳጉሜ ፭ ቀን፥ ፭ሺ፭፻ ዓመተ ዓለም፡ ከሌሊቱ ልክ ፮ ሰዓት ላይ ከኾነ፥ አለዚያ፡ መቼም ሳይወለድ፡ “ዓመተ ምሕረት ገባ! ወይም ተጀመረ!” ማለት ስለማይቻል፥ በአጠቃላይ፡ እውነታው፡ ይህ ሲኾን ሣለ፡ “ኢየሱስ ክርስቶስ፡ ተወልዶበታል! እርሱም፡ በየዓመቱ ታኅሣሥ ፳፱፥ በየአራት ዓመቱ ደግሞ፡ በታኅሣሥ ፳፰ ቀን ይውላል!” ተብለን እንድናከብረው የተደረግነው፡ ይህ፡ የገና ወይም የልደት በዓል፡ ታዲያ ከየት መጣ?

“በጽኑ ቀጠሮው፡ አንዲት ሰዓት እንኳ ሳያሳልፍ፡ ልክ፡ የ፭ሺ፭፻ው ዓመተ ፍዳ ሲያበቃ፡ ተወለደ!” ብለን እያወጅን፥ እውነታውም፡ ይህ ኾኖ ሣለ፡ *ለምን፥ ወይም፡ እንዴት፡ ከመስከረም ፩ ቀን በኋላ፡ አራት ወሮችን ቆይተንና አሳልፈን፡ “በታኅሣሥ ፳፰ ወይም ፳፱ ቀን ተወለደ!” ብለን፡ እንደገና በዓሉን እናከብራለን?”* የሚል ጥያቄ መነሣቱ አይቀርም።

ለዚህ ጥያቄ፡ የሚሰጠው መልስ፡ እንደሚከተለው ነው፡- ይህን ግዙፍ ስሕተት ያደረሰው ማ መኾኑን ለማወቅ፡ እምብዛም አያዳግትም።

ግብፃውያን፡ በዚህ ረገድ ብቻ ሳይኾን፡ የልደቱን ቀን፡ በየአራት ዓመቱ፡ በዘመነ ዮሐንስ፡ ከታኅሣሥ ፳፱፡ ወደኋላ፡ ወደታኅሣሥ ፳፰ ቀን "ይመለስ!" ብለው በፈጠሩብን ውዝግብ የተነሣ፡ ችግሩ እየጨመረ እንዲኼድ ተደርጓል፤ ይህን ድርጊት "ትክክል ነው!" ብለው አምነው የተቀበሉ ወገኖች ካሉ፡ "ታዲያ! ለምንድር ነው፡ በዚያው ዓመት ውስጥ ተቀምረው የተወሰኑትን፡ ቢያንስ ቢያንስ፡ የጌታንና የእመቤታችንን በዓላት፡ በየአራት ዓመቱ፡ ወደኋላ፡ በአንድ ቀን እንዲቀነሱ ያላደረጉት?" ለሚለው ጥያቄ መልስ መስጠት ይኖርባቸዋል:: ከኹሉም ይልቅ፡ "የጌታ የልደት በዓል ቀን፡ እንዲህ፡ በአንድ ቀን ተቀንሶ፡ ከታኅሣሥ ፳፱፡ ወደኋላ፡ ወደታኅሣሥ ፳፰ ቀን ከተመለሰ እኮ፡ ሌሎቹ ኹሉ፡ የዓመቱ በዓላትና አጽዋማት፡ እንዲሁ፡ በአንዳንድ ቀናት፡ በግድ፡ ወደኋላ መሸጋሸግ አለባቸው::

ስለዚህ፡ ከዚህ ኹሉ የማያስፈልግ ውዝግብና ችግር መዳን የሚቻለው፡ "ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ የተወለደው፡ አንድ ጊዜ ብቻ ስለኾነ፥ ተወልዶም፡ ተልእኮውን፡ ለአንዴና ለመቼውም ጊዜ ስለፈጸመ፥ በየዓመቱ የሚከበረው፡ የልደት በዓሉም፡ በመታሰቢያነትና ለመታሰቢያነት ብቻ በመኾኑ፡ በየአራት ዓመቱ፡ አንድ ቀንን እየተቀነሰ እንዲከበር ማድረጉን ትተን፡ በዚያው በታኅሣሥ ፳፱ ቀን እንጹና!" ማለት ይችሉ ነበር::

ይኹን እንጂ፡ ይህ ሳይኾን፡ እስካሁን ተኑርዋል:: ስለዚህ፡ ለዚህ ቀላል ችግር፡ ይህ ውሳኔ፡ ጊዜያዊ መፍትሔ ሲኾን፡ ለዘለቄታው የሚኾነው መፍትሔ ግን፡ የጌታ የልደቱ በዓል፡ ወደጥንታዊው እውነተኛ ዕለት ተመልሶ፡ በመስከረም ፩ ቀን እንዲውል ማድረግ ብቻ ነው::

ታዲያ፡ የቤተ ክህነት ሊቃቻችን፡ "የልደት በዓል፡ በየአራት ዓመቱ፡ በታኅሣሥ ፳፰ ቀን ሊውል ይገባዋል" በሚለው፡ አወዛጋቢ ውሳኔ ምክንያት፡ የተፈጠረውን፡ ይህን ትንሹንና ቀላሉን ጉዳይ፡ ቀደም ብሎ በተገለጸው መልክ፡ ለባዕዳኑ ግብፃውያን አለቆቻቸው፡ በትክክል አስረድተው መቋቋም ሲችሉ፡ ይህን ማድረግ ያቃታቸው ከኾነ፡ ይኸኛውን ትልቁን፡ የዘመን መለወጫ የኾነውን የልደቱን ቀን፡ እንደጥንቱ፡ "እንደኢትዮጵያኑ ሥርዓት፡ በመስከረም ፩ ቀን መጽናት አለበት" ብለው፡ እንዴት ሊያስረዱና ሊያስተካክሉ ይችላሉ? ሳይችሉ ቀርተዋል::

እንግዴህ፡ እግዚአብሔር የሠራውንና ኢትዮጵያውያን፡ በቃል ኪዳን ታማኝነታቸው፡ ጠብቀው ያኖሩትን ሥርዓት ለማናጋት መሞከር፡ ውጤቱ፡ ይህን የመሰለውን፡ ምስቅልቅልና ዝብርቅርቅ፥ ውስብስብና አሳዛኝም ኹኔታን ማስከተል ነው፤ ስለዚህ ነው፡ ይህ ችግር የተፈጠረው:: ይህንም ችግር የፈጠሩት፡ የወዳጅ ጠላቶቻችን፡ ግብፃውያን መኾናቸው፡ ስለባሕረ ሓሳቡ፡ በዋቢነት የሚጠቀሰው ድሜጥሮስ፡ ራሱ ያስረዳል:: ይኹን እንጂ፡ እርሱም ቢኾን፡ በተለይ፡ የጌታን የልደት ቀን በሚመለከት፡ በተፈጸመው ስሕተት፡ ራሱን፡ ከተጠያቂነት፡ ነጻ ማድረጉን፡ ጥቂት ቆይተን እንገነዘባለን::

ዐውደ ዓመት በኾነው፡ በመስከረም ፩ ቀን፡ የእግዚአብሔር ሥነ ፍጥረት፡ ተዘርዝሮና ተጠቃልሎ የሚነገርበት፥ ከራብዒትና ከኬክሮስ ተነሥቶ፡ እስከዓመትና ዘመናት የሚደርሰው የጊዜ አቆጣጠር፡ በሒሳብ ተሰልቶ የሚወጣበት፡ ባሕረ ሓሳብ የሚባለው ሥነ እውቀት በይፋ ይቀርባል:: በዚህ ዕለት፡ በቤተ ክርስቲያን ውስጥ በሚደረግ፡ የካህናትና የምእመናን ጉባዔ ላይ፡ በየዓመቱ፡ ምድር ከምታበቅለው፡ የአትክልት፥ የአዝርእትና የዕፀዋት ዓይነት መካከል፡ ከፈጣሪ ለተገኘው በረከትና ለእርሱ ለሚቀርበው ምስጋና፡ ምልክት ይኾን ዘንድ፡ ስንዴና የወይን ፍሬ (ዘቢብ)፡ ጧፍና ዕጣን፥ በመሶበ ወርቅ ኾኖ፥ የዕንቍጣጣሽ አበባ ጉንጉን ጭምር ተዘጋጅቶ በሚታይበት፡ የቤተ ክህነት ሊቃውንት፡ የዚያን አዲስ ዓመት፡ የበዓላትና የአጽዋማት ውሳኔ፡ በዚሁ ባሕረ ሓሳብ አማካይነት፡ በአዋጅ ያሰሙበታል::

ለዚህ ባሕረ ሓሳብ ቅመራ፡ መሠረትና መነሻ ኾኖ፡ የዘመኑ፡ የሰዓትና የዕለት፥ የመዓልትና የሌሊት፥ የወርና የዓመት አቆጣጠር፥ እንዲሁም፡ የአጽዋማትና የበዓላት ቀኖች አመዳደብ የሚወሰንበት፡ የመጀመሪያው መግቢያ፡ "<u>መስከረም ፩ ቀን</u>" ነው::

የየአንዳንዱ ቀን፡ የመዓልትና የሌሊት ልክ ታውቆ የሚወጣበት፡ "አበቅቴ" የሚባለው መሥፈሪያ፥ አጽዋማትና በዓላት የሚውሉባቸውንም ዕለታት የሚወስነው፡ "መጥቅዕ" የሚባለው መቀመሪያ፡ ኹለቱም መሥፈሪያዎች፡ በየመልካቸው ተሰልተው የሚወጡት፡ ይህንኑ፡ "መስከረም ፩ ቀንን" መደብ አድርገው ነው። ከዚህ በኋላ ነው፡ የቀኑና የሌሊቱ ቁጥር፥ እንዲሁም፡ የዓመቱ የጾም መግቢያዎችና ማብቂያዎች ዕለታት የሚታወጁት።

በዚህ አዋጅ ላይ፡ ከሰባቱ አጽዋማት መካከል፡ የገና ጾም የሚባለው፡ ጾመ ነቢያትና ከእርሱ ጋር የተያያዘው፡ "ጾመ ገሃድ" የሚባለው፡ የጥምቀት ዋዜማ ጾም፥ እንዲሁም፡ ጾመ ፍልሰታ፥ ደግሞ፡ ከዓበይት በዓላት መካከል፡ የጌታችን የኢየሱስ ክርስቶስ፡ የጽንሰቱና የልደቱ፥ የጥምቀቱም ዕለታት ብቻ ተለይተው ይቀራሉ።

የጌታ ልደት፡ ከነአጽዋማቱና በዓላቱ፡ ከቀመሩ አዋጅ ተለይቶ ስለመኖሩ።

በባሕረ ሓሳቡ ተቀምረው ወጥተው የሚታወጁት አጽዋማት፡ ጾመ ኢትዮጵያ (ጾመ ነነዌ)፥ ዓቢይ ጾም፥ ጾመ ሓዋርያት (የሰኔ ጾም)፥ ጾመ ድኅነት (ረቡዕና ዓርብ) ሲኾኑ፡ የጌታችን በዓላት ደግሞ፡ ደብረ ዘይት፥ ሆሣዕና፥ ስቅለት፥ ትንሣኤ፥ ዕርገትና በዓለ መንፈስ ቅዱስ ናቸው።

ዳሩ ግን፡ የጌታችን የኢየሱስ ክርስቶስ፡ የትስብእቱ (የጽንሰቱ) እና የልደቱ፥ የጥምቀቱም በዓላት ቀኖች፥ ከእነርሱም ጋር የተያያዘው፡ የነቢያት ጾምና ጾመ ገሃድ፡ በዚህ በባሕረ ሓሳቡ ቅመራ ውስጥ ሊገቡ ያልቻሉት፡ ለምንድር ነው? ለሚለው ጥያቄ፡ መልሱ፡ አጭር ነው፤ ይኸውም፡ በቅድሚያ፡ "የጌታ፡ የልደቱ ቀን ፡ ከመስከረም ፩ ቀን ተነሥቶ፡ ወደሌላ ዕለት ሊዛወር የማይቻል በመኾኑ ነው፤ ቀጥሎም፡ ከዚህ የተነሣ፡ እነዚህ፡ ጥቂት አጽዋማትና በዓላት፡ በባሕረ ሓሳቡ ውስጥ እንደተያዙት፡ እንደሌሎቹ አጽዋማትና በዓላት፡ መግቢያቸውና ማብቂያቸው፥ በዓላቱም፡ የሚውሉባቸው ቀናት፡ ወደላይ የማይወጡና ወደታች የማይወርዱ፡ ማለትም፡ ለምንጊዜውም፡ ሳይነዋወጡ፡ በቋሚነት ተወስነው የተመደቡ በመኾናቸው ነው!" የሚል ይኾናል።

ወይስ፡ ይህን የመሰለው ቀውስ የተፈጠረው፡ ይኸው፡ የጌታ፡ የልደቱ ቀን፡ ከእውነተኛው፡ ከመስከረም ፩ ቀን ተነሥቶ፡ አላገባብ፡ ወደታኅሣሥ ፳፱ ቀን በመቀየሩ ይኾን? ለዚህ ጥያቄ፡ መልስ ለመስጠት፡ በኢትዮጵያውያን ባሕረ ሓሳብ ውስጥ፡ ስማቸው የሚጠቀሰውን፡ ግብፃውያኑን ድሜጥሮስንና አቡሻኽርን፡ እንደተለመደው፡ እንደዋቢ አድርገን ልናቀርባቸው ያዳግተናል።

ምክንያቱም፡ የጌታን፡ የጽንሰቱንና የልደቱን፡ የበዓላት ቀኖች፥ ከእነርሱ ጋር የተያያዙትንም የአጽዋማት ቀኖች፡ ማለትም፡ ጾመ ነቢያትንና ጾመ ገሃድን፥ እንዲሁም፡ ጾመ ፍልሰታን ጨምረው፡ ከቅመራቸው ውጪ ስላደረጓቸው ነው። እነርሱም ቢኾኑ፡ ከዚህ ቀደም ብሎ እንደተጠቆመው፡ እየራሳቸውን፡ ከስሕተቱ ነጻ ያደረጉ ይመስላሉ።

ታዲያ፥ ይኼ ኹሉ የስሕተት ድርጊት፡ ምንን ያስረዳል? ወደምንስ ያመለክታል? ለራሱ፡ ለኢትዮጵያውያኑ ባሕረ ሓሳብና ለአቆጣጠሩ፡ እንደመስከረሙ ወር፡ መሠረቱ እና መነሻው እርሱ፡ የጌታ፡ የልደቱ ቀን በመኾኑ አይደለምን? መሠረት ከተነዋወጸ ደግሞ፡ በእርሱ ላይ የቆመው ኹሉ ይፈራርሳል።

ስለዚህ፡ መሠረቱ፡ የግብፅ ቤተ ክርስቲያንን ጨምሮ፡ በባዕዳኑ ዘንድ ሲፋለስ፥ በኢትዮጵያውያን ዘንድ፡ እስከዛሬ አልተነዋወጸም ማለት ነው። አዎን! እርሱ፡ ራሱ፡ መሠረቱ፥ ባለቤቱ፡ ኢየሱስ ክርስቶስ፡ ዓለሙን በፈጠረባትና በተወለደባት ቀን፡ ራሱ ተመልሶ መጥቶ፡ ዓለሙን እስከሚያሳልፍባት ዕለት ድረስ፡ መስከረም ፩ ቀንን፡ የጌታን የልደት በዓል የሚያደርገው፡ ይህ፡ የጊዜ አቆጣጠር ሥርዓት፡ በኢትዮጵያውያን ዘንድ ተጠብቆ፡ ወደፊትም፡ ሳይነዋወጽ ጸንቶ ይቆያል።

የጌታ የልደቱ ዕለት፡ በመስከረም ፩ ቀን መኾኑን ከሚያረጋግጡት ድርጊቶች መካከል፡ እናቱ፡ ቅድስት ድንግል ማርያም፡ እርሱን፡ ሕፃን ልጇን፡ ኢየሱስ ክርስቶስን፡ ከሄሮድስ ሠይፍ ለማዳን፡ በሊቀ መላእክቱ፡ በቅዱስ ገብርኤል ቃል መሠረት፡ አቅፋና አዝላ፡ ከዮሴፍና ከሰሎሜ ጋር፡ ወደምድረ ግብፅ የተሰደደችበት ጊዜ፡ እንደኦሪቱ ሥርዓት፡ በተወለደ በአርባኛው ቀን፡ አስፈላጊውን ቍርባን ይዛ፡ በእግዚአብሔር ፊት ልታቀርበው፡ ወደቤተ መቅደስ እንዲገባ ካደረገችበት፡ ከጥቅምት ፲ ቀን በኋላ፡ እስከኅዳር ፮ ቀን፡ ባለው ወራት ውስጥ መኾኑ፡ ሌላው ተጨባጭ እውነታ ኾኖ ይገኛል፡፡ በዚህ መሠረትኮ ነው፡ እመቤታችን፡ ሕፃን ልጇንና ተከታዮቿን ይዛ፡ ከኢየሩሳሌም ተነሥታ፡ የኢትዮጵያውያን ርስት እኾነችው፡ ቍስቋም ገዳም፡ በኅዳር ፮ ቀን፡ በደኅና የደረሰችው፡፡ ይኸው፡ ዛሬ፡ እኛ ኢትዮጵያውያንም፡ በወርኃ ጽጌ የሚውለውን፡ የስደትን ጾም ፈጽመን፡ የቍስቋምን በዓል፡ በዚሁ፡ በኅዳር ፮ ቀን የምናከብረው፡፡

እንግዴህ፡ እውነታው፡ እንዲህ መኾኑ ከተረጋገጠ፡ የትስብእቱ (የጽንሰቱና የብሥራቱ) ወርና ዕለት፡ ልደቱ ከዋለበት ከመስከረም ፩ ቀን፡ ወደኋላ፡ ፱ ወር ከ፭ ቀን ሲቆጠር፡ ጽንሰቱ፡ ታኅሣሥ ፩ ቀን መኾኑ ይረጋገጣል፤ ከዚህ የተነሣ፡ የብሥራቱ፥ የጾመ ነቢያትና የጥምቀቱ ወራትና ዕለታት፡ አኹን የሚውሉበትን ትክክለኛ ጊዜያት እንደያዙ ይቀጥላሉ፡፡

በሌሎቹ ሥራዎቻቸው የምናደንቃቸው፡ የእኛ ሊቃውንት ግን፡ የዛሬዎቹ ጭምር፡ ይህንኑ ስሕተት ተቀብለው፡ እንዲህ ሥር ሰድዶ ይኖር ዘንድ፡ ዝም ብለው መመልከታቸው፡ ያስገርማል፤ ከተጠያቂነት ሊያመልጡ የሚችሉም አይመስለንም፡፡

ኢትዮጵያውያን፡ ከፈጣሪያቸው ተቀብለውት፡ በመለኮታዊው ቃል ኪዳን የጸናውንና በቅዱሳት መጻሕፍት የተረጋገጠውን ሃይማኖታቸውን ብቻ ሳይኾን፡ ሥርዓታቸውን ጭምር ስለኾነ፡ እኒህን፡ ሕያዋን ቅርሶቻቸውን፡ በሰውኛ እውቀትና ብልሃት ሊያሻሽሉ፡ ወይም ሊለውጡ ቀርቶ፡ ከቶ ሊያስቡትም አይሞክሩትም፡፡ እንደህልውናቸው ኹሉ፡ በዘመን አቆጣጠር ስልታቸውም፡ በሌሎቹና በጥንቶቹ ግብፃውያን ላይ ሳይቀር፡ ቅድሚያ ያላቸው መኾኑ፡ ጠብቀው በኖሩት፡ የትውፊትና የቅርስ ይዞታቸው ይታወቃል፡፡ ለዚህም፡ ግዙፉ ማስረጃ፡ የጥንቶቹ ግብፃውያን፡ የዘመን አቆጣጠራቸውን ባህል፡ የመሠረቱት፡ በታላቁ የዓባይ ወንዝ ውሃ ምልዓትና ጉድለት ላይ መኾኑ ነው፡፡

የዓባይ ወንዝ ምንጭ ባለይዞታዎች፥ ጠባቂዎችና ባለአደራዎች የኾኑት ኢትዮጵያውያን፡ በአዳምና ሔዋን ከሚጀምረውና በኖኅ ሃይማኖታዊ ምግባር፡ ከድምሳሴ ተርፎ ከቀጠለው ህልውናቸው አንሥቶ፡ ኢየሱስ ክርስቶስ፡ ከድንግል ማርያም በመወለዱ፡ ፭ሺ፭፻ኛው ዓመተ ኵነኔ እስከተፈጸመባት፥ አዲሱም ዓመተ ምሕረት እስከተተካባት ቅጽበት ድረስ፥ ከዚያም ወዲህ፡ ሰዓታቸውን፥ ቀናቸውን፥ ሳምንታቸውን፥ ወራቸውንና ዓመታቸውን ለመቁጠር፡ አንድ ብለው የሚነሡበት ምልክት፡ የዓባይ ውኃ፡ በክረምቱ ዝናብ ምክንያት፡ ከመጨረሻው ምልዓቱ ደርሶ፡ የመቀነስ ርደቱን ማሳየት የሚጀምርበትን ዕለት ነበር፡፡ ያንንም ዕለት፡ "መስከረም ፩ ቀን" ብለው ሠይመው፡ ዓመቱና ወሩ፥ ዕለቱና ሰዓቱ የሚብቱበት (የሚጀምሩበት) እንዲኾን ወስነውታል፡፡

በግብፃውያን ምድረ በዳ እየፈሰሰ፡ በሲሳይ ሰጪነቱ፡ ሕዝቡን የሚመግበው፡ ይኸው፡ በኢትዮጵያ ድልብ አፈርና የዝናብ ውኃ የሞላው፡ የዓባይ ወንዝ፡ ከመልካው አፍ አልፎ መፍሰሱን፡ መቀነስ የሚጀምርበት ጊዜ፡ ይኸው፡ መስከረም ፩ ቀን በመኾኑ፡ እነርሱም፡ ማለትም፡ ጥንታውያኑ ግብፃውያን፡ ከኢትዮጵያውያን ባገኙት እውቀት፡ የአዲስ ዓመታቸው መግቢያ፡ በዚሁ ዕለት እንዲኾን አድርገዋል፡፡

እዚህ ላይ፡ ኢትዮጵያ፡ እንደዛሬው ሳይኾን፡ በዚያን፡ በጥንቱ ጊዜ፡ ስፋትዋ፡ እስከአስዋን ደርሶ፡ የዛሬዪቱን ግብፅ የምትዋሰን፡ ድንበረተኛ ብቻ ሳትኾን፡ ራስዋን፡ ግብፅንም ጭምር ጠቅልላ ታስተዳድር እንደነበረ፡ ማስታወስ ያሻል፤ የኢትዮጵያ አካል የነበረችው ኑብያ፡ ጥንታዊ ስሟን ለውጣ፡ በቅርቡ የተፈጠረችውን፡ ሱዳንን ትቶ ማለት ነው፡፡

ስለዚህ፡ ከዚያ ወዲህ የደረሰውን፥ በዛሬዎቹ የሃይማኖት ወገኖች በተባሉት ግብፃውያንም የተፈጸመውን እንተወውና፡ በዚህ፡ በዘመን አቆጣጠር ሥርዓት ረገድ፡ ኢትዮጵያውያን፡ በግብፃውያን ላይ ቅድሚያ እንደነበራቸው፡ ቀደም ብሎ የተገለጸው ቃል ያመለክታል።

ይህ፡ የኢትዮጵያውያን አቋም፡ እስከዛሬ ጸንቶ የኖረውና ዛሬም የማይናወጸው፡ ምክንያቱ፡ ይኸው፡ የሰዓትና የቀን፥ የሳምንትና የወር፥ የዓመትና የዘመን አቆጣጠራቸው፡ በቅዱሳት መጻሕፍት ተመዝግቦ የሚገኘውን፡ የእግዚአብሔርና የተፈጥሮ የኾነውን ሥርዓት ሳይለቅ በመቀጠሉ ነው።

እንዲህ ከኾነ፡ ታዲያ፥ የኢየሱስ ክርስቶስ ልደት፡ ከዚህ አቋሙ እንዲነዋወጽ ለምን ተደረገ? ለሚለው ጥያቄ፡ መልሱ፡ ያው የታወቀውና የተለመደው፡ "ኢትዮጵያን፡ ከእነርሱ ይልቅ፡ ቀደምት የሚያደርጓትን የማስረጃ ምልክቶች ኹሉ፡ ደብዛቸውን ሳይቀር፡ ጨርሶ ለማጥፋት ነው!" በሚል፡ አጭር ቃል ይጠቃለላል።

ይህን እውነት ለማረጋገጥ፡ አንድ፡ ሊያስተሐቅሩት የማይቻለውን፡ ዛሬም ቆሞ የሚጮኸውን ምስክር ማቅረብ ይቻላል። ያም፡ በኢየሩሳሌም፡ ዐፅመ ርስት የኾነውን፡ የኢትዮጵያውያንን ይዞታ፡ በኃይልና በሓሰት ነጥቀው ወስደው፡ ለሚሞግቱን፡ የሃይማኖት ወገኖች ለተባሉት አብያተ ክርስቲያናት፡ ቀንደኛ መሪ የኾኑት እነማን ናቸው? እኒሁ፡ የግብፅ ቤተ ክርስቲያን ካህናት፥ ሊቃነ ካህናት (ጳጳሳት)ና መሪዎቻቸው አይደሉምን?

ስለዚህ፡ የግብፅ ቤተ ክርስቲያን መሪዎችና ተጠሪዎች፡ ኢትዮጵያ፡ በኢየሩሳሌም የዓፅመ ርስት ይዞታዎቿና በዚያ በሚኖሩ ኢትዮጵያውያን ላይ፡ እስካኹን ሲፈጽሙት የኖሩትን፥ አኹንም፡ እየፈጸሙት ያለውን ክፋት፥ ጥፋትና በደል፡ በማስተዋል ለሚያየውና አትኩሮ ለሚያመዛዝነው እውነተኛ ታዛቢ፡ ኢትዮጵያንና ኢትዮጵያውያንን በሚመለከት፡ በየሌሎቹ ዘርፎች፡ በየመልኩ ካደረሱት በላይ፡ ይህንንም የዘመን አቆጣጠራችንን ሥርዓት ለማፋለስ፡ በተፈጸመው ስሕተት፡ ዓይነተኛውን የተፅዕኖ አስተዋጽዖ "አላደረጉም!" ሊባል ከቶ አይቻልም።

ስለስሕተቱ፥
ስሕተቱ መኖሩንም ስለማወቅና ስላለማወቅ፡፡

ይህ ስሕተት፡ የኢትዮጵያዊነት መሠረታዊ አቋማችንን ለማናጋት፡ ኾን ተብሎ፡ በጥናትና በዕቅድ የተፈጸመ መስሎ ስለሚታይ፡ እኛም፡ በከፍተኛ ሃይማኖታዊና ብሔራዊ ደረጃ ይዘን፥ ብርቱ ጉዳያችንም አድርገን፡ ልንከታተለው ይገባናል።

አዎን! ስሕተቱ፡ መቼም፡ ከሃይማኖት ጋር የተያያዘ በመኾኑ፡ በቀላል ታይቶ፡ ሊታለፍ የሚገባው አይደለም፤ የስሕተቱን መኖር ለማያውቀው ወገን፡ "እኔ፡ መቼ፡ ይህን አወቅሁ!?"፥ ለሚያውቀውም፡ "እኔ፡ መቼ እንዲህ መሰለኝ" ብሎ፡ ኋላ፡ ምክንያት እንዳያቀርብ፡ ኹሉም፡ ስለዚሁ፡ ዓቢይ ጉዳይ፡ እውነቱን እንዲያውቅ ለማድረግ፡ ኹላችንም፡ ኃላፊነት አለብን። እኛም፡ ይህንኑ ጉዳይ በሚመለከት፡ ያለውን ትክክለኛ መረጃ፡ ምንም እንኳ፡ ቀደም አድርገን፡ በተለያየ መንገድ ገልጠነው የነበረ ቢኾንም፡ አኹን፡ እንደገና፥ ወደፊትም፡ እንዲሁ እያብራራን ማስረዳታችን አይቋረጥም።

በዚህ መሠረት፡ እዚህ ላይ፡ ስለጌታ የልደት በዓል ቀን፡ ለጊዜው፡ በኹለት ቁም ነገሮች ተወስነን፡ ከዚህ የሚከተለውን ሓተታ፡ በመልክ በመልኩ እናቀርብላችኋለን።

እኛ ኢትዮጵያውያን፡ የዓለሙ መድኃኒት፡ ኢየሱስ ክርስቶስ፡ በእውነተኛው፡ የኢትዮጵያውያን ቀን፥ ይኸውም፡ መስከረም ፩ ቀን፡ ከድንግል ማርያም ስለተወለደ፡ "ዓመተ ፍዳ ተሽሮ፡ ዓመተ ምሕረት ተተካ!" ብለን፡ በዕለቱ፡ ታላቅ የዐውደ ዓመት በዓል እናደርጋለን።

ለዚህ ላበቃን አምላክም፡ ከአራሲቱ ቅድስት እናቱና ከጠባቂዋ ጻድቅ ዮሴፍ፥ ከመላእክትና ከእረኞች፥ ከሰብአ ሰገልና ከእንስሶች ጋር፡ በእውነተኛው መንፈሳዊ አምልኮ ኾነን፥ በምሥራች ዝማሬና በሓሤት ቃል፡ የደስታ ምስጋናችንን እናቀርባለን። ነገር ግን፡ ይህ ኹሉ ከኾነ በኋላ፡ ለአራት ወራት ቆይተን፡ በታኅሣሥ ፳፱ ቀን፡ እንደገና እንድናከብረው ሲደረግ ቆይቷል። ለምን? ምክንያቶች ካሉት፡ እስኪ፡ እነዚህኑ፡ ጥቂት ጠለቅ ብለን እንመልከታቸው?!

በአኹኑ ጊዜ፡ የጌታ የልደት በዓል፡ በመላው ዓለምና በቤተ ልሔም የሚከበረው፡ በታኅሣሥ ወር÷ ያውም በአንድ፡ በተወሰነ ቀን ሳይኾን፡ በዚሁ ወር መጨረሻና በጥር ወር መጀመሪያ ባሉት ቀኖች አካባቢ፡ በተለያዩ አብያተ ክርስቲያናት፡ ቢያንስ ቢያንስ፡ በአራት የተለያዩ ዕለታት ነው፡፡ በዚህም፡ የሃይማኖት ወደረኞቻችን፡ አይሁድም÷ እስላሞችም÷ አረማውያንም÷ ሃይማኖተ ቢሶችም እንደሚያፌዙብን ይነገራል፤ ይታያልም፡፡

ምዕራባውያንና አብዛኞዎቹ ምሥራቃውያን ክርስቲያኖች፡ የልደትን በዓል የሚያከብሩት፡ በእነርሱ የዘመን አቆጣጠር፡ በDecember 25 (ዲሴምበር ፳፭)÷ (በኢትዮጵያውያን አቆጣጠር፡ በታኅሣሥ ፲፮) ሲኾን፡ ኢትዮጵያውያንና ጥቂቶች ምሥራቃውያን ክርስቲያኖች ደግሞ፡ ያው፡ በታኅሣሥ ፳፱ ቀን፡ በእነርሱ አቆጣጠር፡ በJanuary 7 (ጃንዋሪ ፯)÷ ሌሎቹም የቀሩት አናሳ ወገኖች፡ በእነዚህ ቀኖች መካከል ባሉ፡ የተለያዩ ኹለት ዕለታት ያከብራሉ፡፡

በምዕራባውያን÷ ይልቁንም፡ በካቶሊክ ቤተ ክርስቲያን የሥነ ከዋክብት ሊቃውንት ዘንድ፡ የጌታችን የኢየሱስ ክርስቶስ የልደት ቀን፡ "በትክክል አይታወቅም" የሚለው የግምት አስተሳሰብ፡ እስከዛሬም እንደጸና ይገኛል፡፡ ከዚህ የተነሣ፡ ከቀድሞ ጀምሮ፡ የልደቱ ቀን፡ "በዚህ ዕለትና ዓመት ይኹን!" እያሉ የወሰኑት፡ በሥጋ ፍልስፍናና በዘፈቀደ÷ በምናልባትና በመላምት ብቻ መኾኑ ተረጋግጧል፡፡ እኒህ፡ የምዕራባውያን ቤተ ክርስቲያን ሊቃውንት፡ የዱሮውን የሮማውያንን አረማዊ ባህል አስወግደው፡ በእርሱ ሥፍራ፡ B.C. (Before the Birth of Christ) "ከክርስቶስ ልደት በፊት" እና A.D. (Anno Domini) "ዓመተ ምሕረት"÷ ወይም፡ "ከክርስቶስ ልደት በኋላ" የሚለውን የዘመናት መክፈያ ሥርዓት ለመተካትና ለመመሥረት ተገድደዋል፡፡

ይህም የኾነው፡ ትክክለኛውን የኢየሱስ ክርስቶስን የልደት ቀን፡ ማለትም፡ በዓመተ ኵነኔውና በዓመተ ምሕረቱ መገናኛ ላይ፡ አልቦ (zero ዜሮ) ቁጥር የሚኾነውን ጊዜ፡ በቁርጥ ለማግኘት ስላቃታቸው፡ ይህን ዕለት ፈጥረው፡ በዘፈቀደ እንደወሰኑት ታውቋል፤ ለዚህም፡ በዋቢነት፡ ስሙ የሚጠቀሰው፡ Dionysius Exiguus ዲዮኒሲዩስ ኤክሲጉዑስ የተባለው፡ ጣልያናዊ፡ የካቶሊክ መነኰስ ነው፡፡ እርሱም ይህን አሳብ ያመነጨው፡ እንደእነርሱ አቈጣጠር፡ ከ፭፻ እስከ ፭፻፳፭ ዓመተ ምሕረት ባለው ዘመን ውስጥ ነበር፡፡

ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ፡ በነቢያት ትንቢት መሠረት ይወለድ ዘንድ፡ በቅድስት እናቱ ድንግል ማርያም ማሕፀን ኾኖ፡ በጻድቁ ቅዱስ ዮሴፍ ጠባቂነት፡ ከገሊላ ናዝሬት መኖሪያቸው፡ ወደቤተ ልሔም በረት የተጓዙት፡ የሮማውያን ገዢ የነበረው፡ አውግሥጦስ ቄሣር፡ በግዛቱ ውስጥ የሚኖረው፡ ሰው ኹሉ፡ በየትውልድ ቦታው እየኼደ እንዲመዘገብ፡ ባወጀው ትእዛዝ መነሻነት መኾኑ ይታወቃል፡፡ ያ ትእዛዝ የታወጀበት ጊዜም፡ ምዕራባውያን፡ "የክርስቶስ የልደት ቀን ነው" ብለው የወሰኑትን፡ የዘመን አቈጣጠራቸውን ቀመር ተከትሎ ሲሰላ፡ "ከክርስቶስ ልደት በኋላ" በ፮ኛው ዓመተ ምሕረት ላይ የዋለ ኾኖ ተገኝቷል፡፡

ከእኒህ ኹሉ ማስረጃዎች ጋር፡ የጌታን የልደት በዓል ለማክበር ሲባል፡ የልደቱ ቀን፡ ቀደም ብለው የተጠቀሱትን ዕለታት በሚያካልለው፡ በዚህ፡ በአንድ ሰሞን÷ በተለይም፡ በእነርሱ የቀን አቆጣጠር፡ በDecember 25 (ዲሴምበር ፳፭)፡ እንዲውል የተደረገበት፡ አንድ፡ ሌላ፡ የታወቀ ዋና ምክንያት ደግሞ አለ! ይኸውም፡ በእምነታቸው፡ ገና አረማውያንና አሕዛብ የነበሩት፡ ሮማውያንና የቀሩት የአውሮጳ ሕዝቦች፡ የጣዖትና የባዕድ አምልኳቸውን ልደት፡ ወይም፡ የመመሥረቻ ቀን ምክንያት በማድረግ፡ በተመሳሳይ መልክ ይፈጽሙት ከነበረው፡ የፈንጠዚያ በዓላቸው ጋር፡ አዲሱ የኢየሱስ ክርስቶስም ልደት፡ አብሮ ኾኖ በዚሁ ሰሞን እንዲከበር፡ የቀድሞዎቹ ክርስቲያኖች፡ በቅን ዓላማ መፈለጋቸው ነው፡፡

"ከጌታ ልደት ጋር ተመሳሳይነት ነበራቸው!" የተባሉት÷ በዚያው ዕለት፡ ማለትም፡ በእነርሱ የቀን አቆጣጠር፡ በDecember 25 (ዲሴምበር ፳፭)÷ ወይም በዚያው ሰሞን የሚውሉትና የሚከበሩት፡ እነዚያ፡ የአረማውያኑ በዓላት፡ ለምሳሌ ያህል ዋና ዋናዎቹ የሚከተሉት ነበሩ፡-

፩ኛ፡ ሮማውያን፡ ስሙን በመታሰቢያነት፡ January (ጃንዋሪ) ብለው፡ ለዓመቱ የመጀመሪያ ወር የሰጡለት፡ Janus (ጃኑስ) የተባለው ጣዖታቸው በዓል፤ ፪ኛ፡ Natalis Solis Invicti (ናታሊስ ሶሊስ ኢንቪክቲ)፡ ማለትም፡ "ያልተደፈረችው ፀሓይ የልደት ቀን" የሚለው የልደት በዓል፤ ፫ኛ፡ "ሚዕራ" የምትባለው፡ የኢራናውያን (የፋርስ) የምሥጢር ጣዖት፡ የልደት በዓል ቀን፤ ፬ኛ፡ የአረማውያኑ በዓል፡ ጥንቱኑ፡ ኾን ተብሎ፡ እንዲውል የተደረገው፡ በበረዶው ወራት መካከል ኾኖ፡ ያም ወቅት፡ አረማውያኑ፡ ለክረምትና ለፀሓይ፡ በጥድ ዛፍ የሚያቀርቡትን የባዕድ አምልኮ ሥርዓታቸውን የሚፈጽሙበት፥ ሓሤት የሚያደርጉበትና የመልካም ምኞት ስጦታን የሚለዋወጡበት ታላቅ በዓል::

እንግዴህ፡ እዚህ ላይ፡ በዚያን ዘመን፡ አረማውያንና አሕዛብ የነበሩት ሮማውያንና አውሮጳውያን፡ የክርስትናን እምነት እንዲቀበሉ በተደረገበት ጊዜ፡ ይህንኑ አዲስ የክርስትና ሃይማኖታቸውን በበለጠ እንዲያጸኑት ለማበረታታት ሲባል፡ በጊዜው የነበሩት የቤተ ክርስቲያን ልኡካንና መሪዎች፡ የተጠቀሙበትን ዘዴ፡ በቀላሉ መመልከት ይቻላል፤ ቅዱስ ጳውሎስ፡ ጣዖት አምላኪዎች ለነበሩት ለግሪክ ሰዎች፡ በአቴና ከተማ፡ በአርዮስፋጎስ አደባባይ ተገኝቶ በሰበከላቸው አቀራረብ ዓይነት ማለት ነው:: ይኸውም፡ "ያ፡ በዛፍና በልዩ ልዩ ምልክቶች ታመልኩት የነበረው አምላክ፡ እነሆ፡ ሰው ኾኖ ተወልዶ፡ ከሰይጣን ገዢነት፥ ከኃጢአት ቀንበርና ከሞት ዕዳ አዳነን! የእርሱ ልጆች የምንኾንበትንም ጸጋ ሰጥቶን፡ የዘለዓለም ሕይወት ወራሾች አደረገን!" በማለት፡ በዚያው፡ የአማልክቶቻቸውን የልደት ወይም የመታሰቢያ በዓላት በሚያከብሩበት ቀንና በዚያው፡ በጥንቱ፡ የአምልኮ ምልክታቸው፥ ባህላቸውና ሥርዓታቸው ተቀይሮ እንዲቀጥል ማድረጋቸው ነው:: ይህ ኹሉ፡ በራሳቸው፡ በምዕራባውያኑ የዝክረ ነገር መጽሓፍ ውስጥ ተመዝግቦ ይገኛል:: (የሓዋ. ፲፯፥ ፳፩-፴፩:: Encyclopaedia Britannica, CD 2000, Christmas.)

በምዕራባውያን ዘንድ፡ ዛሬ፡ የኢየሱስ ክርስቶስ፡ የልደቱ ቀን፡ ቀደም ብሎ በተጠቀሰው ዕለት እንዲውል የተወሰነው፥ ምልክቱና ሥርዓቱም፡ በተጌጠ የጥድ ዛፍ እንዲኾን የተደረገው፡ በዚህ ምክንያት መኾኑን፡ በተለይ እኛ ኢትዮጵያውያንና ኢትዮጵያውያት፡ ልናጤነው ይገባናል:: የገናን በዓል፡ በጥድ ዛፍ የማክበሩ ባህል፡ ለእኛ፡ ምናችንም አለመኾኑን፡ በብርቱ ልንገነዘበው ያስፈልጋል:: ይህንም ነገር፡ በቦታው፡ ርእስ አድርገን እንወያይበታለን ::

በእነርሱ፡ በምዕራባውያኑ በኩል፡ ይህን ወጋቸውን እንዲጠብቁ የተገደዱበት፡ ቀደም ብለን የገለጽንላችሁ ምክንያት፡ ከእኛ ጋር የሚነጻጸርበት ኹኔታ አለ፤ ይኸውም፡ ከፍጥረት መጀመሪያ አንሥቶ፡ በኪዳነ ልቦናው እምነትና ሥርዓት፡ ጸንቶ የኖረው፡ የኢትዮጵያ ሕዝብ፡ ቀደም ብሎ፡ ወደኪዳነ ኦሪቱ፥ በመጨረሻም፡ ወደኪዳነ መንፈስ ቅዱሱ እምነትና ሥርዓት በተሸጋገረበት ጊዜ፡ በታቦተ ጽዮን አማካይነት ሲካኼድ የቆየውን አምልኮተ እግዚአብሔር፡ በሠመረ ሽግግር እንዲቀጥል ያስቻለ ስልት፡ በቤተ ክህነቱ ዘርፍ ባሉት ኢትዮጵያውያን አዋቆች ተተልሞ፡ በሥራ ላይ መዋሉ ነው፤ ያም ስልት፡ የቀድሞዋን የሚተካ፡ በአዲሱ ኪዳን መሠረት የተቀረጸ ጽላትና ታቦት ተዘጋጅቶ፡ በየቤተ መቅደሱ እንዲገኝ ማድረጉ ነበረ::

በዚህ ሓተታ፡ የመጀመሪያውን ቁም ነገር እናጠናቅቃለን። ኹለተኛውን ቁም ነገር ደግሞ፡ ከዚህ እንቀጥላለን፡- ይኸውም፡ የጌታችን የኢየሱስ ክርስቶስ የልደት ቀን፡ በምዕራባውያኑ የቤተ ክርስቲያን መሪዎች ዘንድ ሳይቀር፡ በትክክል ባለመታወቁ፡ እኒሁ መሪዎች፡ ለዚህ ችግር "መፍትሔ ይኾናል!" ብለው የፈጸሙትን ዘዴ፡ በመርመር ነው።

አዎን! መፍትሔው፡ ይህንኑ፡ የጌታን የልደት በዓል፡ ወደክርስትና ሃይማኖት የተመለሱት፡ አዲሶቹ ምእመናን፡ ቀድሞ፡ በአረማዊነታቸው ጊዜ፡ የበዓላቸው ዕለት አድርገው ያከብሩት በነበረው፡ በDecember 25 (ዲሴምበር 'ታኅሣሥ' ፳፭) ቀን እንዲውል መወሰን ብቻ ኾኖ ተገኘ:: ይህንም ያደረጉት፡ በአዲሶቹ ክርስቲያኖች ዘንድ፡ የቀድሞው የበዓላቸው ቀን ሳይፋለስ መቀጠሉ፡ ለክርስትናው እምነት መመሥረት፥ መጽናትና መስፋፋት፡ ጠቃሚና መልካም ዘዴ ሊኾን እንደሚችል በማመናቸው መኾኑን፡ ቀደም ብለን ካቀረብነው ሓተታ፡ ተረድታችሁታል::

የዚህ ሓተታ ፍሬ ነገር ሲጠቃለል፡ “ጌታ የተወለደበት ነው” ተብሎ የሚከበረውን ቀን፡ አጠራጣሪ የሚያደርግ፡ የስሕተት ጭብጥ መኖሩን የሚያመለክት ከመኾኑ ጋር፡ ወደሌላ የማስረጃ ፍለጋና ምርምር እንድናመራ የሚጋብዝ፡ አስተማማኝ ፍንጭንም ያበረክትልናል፡፡ ምርምራችንም፡ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ፡ “ተወልዶበታል” የሚባለው፡ የDecember (ዲሴምበር 'ታኅሣሥ') ወር፡ ቤተ ልሔም በምትገኝበት፡ በሰሜኑ ክፍለ ዓለም ክልል፡ ክረምትና በረዶ የሚጸናበት ጊዜ ስለኾነ፡ “ያ፡ የክረምትና የበረዶ ወራት፡ በእርግጥ፡ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ የተወለደበትን ቀን የያዘ ነበር ወይ?” የሚለውን ጥያቄ ለመመለስ መቻል ይኾናል፡፡ ይህን ችሎታ የሚያስገኝልን ደግሞ፡ ቀጥሎ ያለው የምሥራቹ (የወንጌሉ) ቃል ነው፡-

“በዚያም ወራት፡ ዓለሙ ኹሉ እንዲጻፍ፡ ከአውግስጦስ ቄሣር ትእዛዝ ወጣች፡፡ ቄሬኔዎስ፡ በሶርያ አገር፡ ገዥ በነበረ ጊዜ፡ ይህ፡ የመጀመሪያ ጽሕፈት ኾነ፡፡ ኹሉም፡ እያንዳንዱ፡ ይጻፍ ዘንድ፡ ወደከተማው ሄደ፡፡ ዮሴፍም ደግሞ፡ ከዳዊት ቤትና ወገን ስለነበረ፡ ከገሊላ፡ ከናዝሬት ከተማ ተነሥቶ፡ ቤተ ልሔም ወደምትባል፡ ወደዳዊት ከተማ፡ ወደይሁዳ፡ ፀንሳ ከነበረችው፡ ከእጮኛው ማርያም ጋር ይጻፍ ዘንድ ወጣ፡፡ በዚያም ሳሉ የመውለጃዋ ወራት ደረሰ፤ የበኵር ልጇንም ወለደች፤ በመጠቅለያም ጠቀለለችው፤ በእንግዶች ማደሪያም፡ ሥፍራ ስላልነበራቸው፡ በበረት አስተኛችው፡፡ በዚያም ምድር፡ መንጋቸውን በሌሊት ሲጠብቁ በሜዳ ያደሩ እረኞች ነበሩ፡፡”

አውግስጦስ ቄሣር፡ ይህን ትእዛዝ ያስተላለፈው፡ **“አንቺ ቤተ ልሔም! የይሁዳ ምድር! ከይሁዳ ገዥዎች ከቶ አታንሺም! ሕዝቤን፡ እስራኤልን የሚጠብቅ መስፍን፡ ከአንቺ ይወጣልና!”** የሚለው፡ የእግዚአብሔር የትንቢት ቃል እንዲፈጸም ለማድረግ መኾኑ የታመነ ነው፡፡ (ሉቃ. ፪፥ ፩-፰፤ ማቴ. ፪፥ ፫-፮፡፡)

ይኹን እንጂ፡ "አውግስጦስ ቄሣር፡ በዘመኑ እጅግ ሰፊ በነበረው ግዛቱ ውስጥ ይኖር የነበረው፡ ያ ኹሉ እልፍ አእላፋት ሕዝቡ፡ ዝናሙና በረዶው፡ በዚያ ክፍለ ዓለም በሚከፋበትና በሚበረታበት፡ በክረምቱ ወራት፡ ከያለበት እንዲንቀሳቀስ ያደረገውን፡ ያን የመሰለውን ትእዛዝ ያስተላልፋል!" ተብሎ እንዴት ሊታሰብ ይችላል? አይቻልም፡፡ ወራቱ፡ በእርግጥ ክረምት ከኾነ፡ "ቄሣራዊዉን ትእዛዝ በመፈጸምና በማስፈጸም ረገድ፡ በእያንዳንዱ ዜጋና ቤተሰብ፥ በመንግሥቱ ባለሥልጣኖችና ሠራተኞችም ላይ ሊደርስ ይችላል!" ተብሎ የሚገመተውን እንግልትና ጫና፡ እንኳንስ፡ የክረምቱ አሥቃቂ ጠንቅ ተጨምሮበት ይቅርና፡ በዚያው በበጋው ወራት ፀሓያማ ኹኔታም እንኳ እያሉ፡ በድንግል ማርያምና በጠባቂዋ ዮሴፍ ላይ በደረሰው፡ የጉዞና የማረፊያ ቦታ ማጣት ችግር፡ በቀላሉ መረዳት ይቻላል፡፡

ታዲያ፡ ልትወልድ እንደተቃረበችው፡ እንደእመቤታችንና እንደጠባቂዋ ዮሴፍ፡ ከመኖሪያ ቀበሌያቸው ተነሥተው፥ እንደዛሬው እንኳ፡ ተሽከርካሪና ምቹ መጓጓዣ ባልነበረበት ኹኔታ፡ ጓዛቸውን ጭነው ወይም ተሸክመው፡ ያን ያህል፥ ከዚያም ሊርቅ የሚችል የእግር መንገድ ጉዞ ስለሚያደርጉ ዜጎቹ፡ ያ መንግሥት አያስብምን? ለዜጎቹ የማያዝን እንኳ ቢኾን፡ ትእዛዙን ለማስፈጸም፡ መንግሥቱ ራሱ፡ የሚያደርገው ዝግጅትና ድርጅት እንዴት ሊከናወንለት ይችላል? አይችልም፡፡ ዛሬ፡ የመገናኛና የማጓጓዢያ ዘዴዎች ተከናውነው በሚገኙበት ጊዜ እንኳ፡ በማንኛውም አገር፡ የሕዝብ የምርጫ ሥርዓት የሚካኼደው፡ የወራቱ አየር ጠባይ፡ ተስማሚ መኾኑ በተረጋገጠበት፡ የበጋ ወራት እንደኾነ ይታወቃል፡፡

የአይሁድ ሎሌዎችና የጲላጦስ ወታደሮች፡ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስን ይዘውና አሥረው፡ ወደሊቀ ካህናቱ ግቢ የወሰዱበት የምሽቱ ጊዜ፡ **“ብርድ ነበርና፡ አገልጋዮችና ሎሌዎች፡ የፍም እሳት አንድደው፡ ቆመው ይሞቁ ነበር፤ ጴጥሮስም ደግሞ፡ ከእነርሱ ጋር ቆሞ፡ ይሞቅ ነበር”** የሚለውን የመሰለ፡ የባለምሥራቹ (የወንጌላዊው) አገላለጽ፡ በዚህ፡ በጌታ የልደት ጊዜ አልተወሳም፡፡ ጌታ የተወለደበት ወራት፡ እንኳንስ የክረምት ዝናምና በረዶ ይቅርና፡ ብርድ እንኳ የነበረ መኾኑን፡ የሚያመለክት፥ የሚያስረዳም፡ አንዳችም ምልክት የለም፡፡ ቢኖርም እንኳ፡ ወራቱ፡ ምንም ዓይነት፡ የክረምት ምልክት የሌለው፡ እንዲያውም፡ ፍጹም በጋ መኾኑን የሚያረጋግጥ ኾኖ ይገኛል፡፡

ይኸውም: ባለምሥራቹ (ወንጌላዊው) ሉቃስ: ስለልደቱ ኹኔታ÷ በጊዜው ስለነበረው: የአየሩ ጠባይና ስለተፈጸመው ተአምራዊ ድርጊት: በጻፈው ዜና ውስጥ: ቀደም ብሎ የተጠቀሰው÷ በተለይም: **"በዚያም ምድር: መንጋቸውን: በሌሊት ሲጠብቁ: በሜዳ ያደሩ እረኞች ነበሩ::"** የሚለው ቃልና ምንም ዓይነት የአየር ጠባይ ችግር ያልታየበትና ያልነበረበት: የሰብአ ሰገል የመዘዋወር ጒዞ: ለዚህ ምስክርነት ይበቃል:: ይህም: ወራቱ: በጋ እንጂ: ዝናምና በረዶ የሚወርድበት: ክረምት: ማለትም: የታኅሣሥ ወር ያለመኾኑን ያረጋግጣል:: ለዚህ ጒዳይ: ከባለምሥራቹ (ከወንጌላዊው) ያለፈ: ሌላ ምስክር አያሻም:: (ዮሐ. ፲፰÷ ፲፰፤ ሉቃ. ፪÷ ፰::)

"ቊር ወይም ብርድ ነበረ" ተብሎ የሚሰጥ የትርጓሜና ትችት ቢኖር እንኳ: ያ ቊር ወይም ብርድ: በአገራችን: በጥቅምትና በጥር ማታና ሌሊት የሚወርደውን የሚመስል መኾን ይኖርበታል:: የሌሊት ቀዝቃዛ ነፋስ: ወዲያና ወዲህ በሚነፍስበት÷ ዝግ ግድግዳ በሌለውና በፍርግርግ በተከለለ በረት ውስጥ: "ብርድ የለም!" እንዴት ሊባል ይቻላል? ከዚህ የተነሣም: ጌታ በተወለደበት በረት ውስጥ የነበሩ እንስሳት ሳይቀሩ: **"በእስትንፋሳቸው አሟሟቁት"** ተብሎ በተጨማሪ ሓተታ ቢተረጐም: አያስደንቅም::

እንግዴህ: በዚህ ኹሉ ማስረጃ: ያ: ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ የተወለደበት ወራት: ቤተ ልሔምን÷ መካከለኛውን ምሥራቅና መላውን አውሮጳን ባቀፈው በሰሜኑ ክፍለ ዓለም: የፀሓይ ብርሃንና ሙቀት የሚሰፍንበት: በእኛ: የክረምት ወራት÷ በእነርሱ ደግሞ: የሓጋይ ወይም የበጋ ወራት መኾኑ: አሌ ሊባል ከቶ አይቻልም::

የመስከረም ወር: በዚያ ክፍለ ዓለም: ተስማሚ የአየር ጠባይ የሚታይበት: የበጋው ወራት ማብቂያ ስለኾነ: በትክክል ሊታወቅ ያልተቻለው÷ ነገር ግን: በሰዎች: የምናልባትና የመላምት ውሳኔ: በDecember 25 (ዲሴምበር 'ታኅሣሥ' ፳፱) ቀን እንዲውል የተደረገው: የጌታችን የኢየሱስ ክርስቶስ የልደቱ ቀን: እውነተኛውና ትክክለኛው: በኢትዮጵያኑ የጊዜ አቆጣጠር: **"መስከረም ፩ ቀን ነው!"** ብለን መደምደም ይኖርብናል::

በዚህ ሓተታ: ኹለተኛው ቁም ነገር ይጠቃለላል::

የኢትዮጵያውያኑ የዘመን አቆጣጠር:
ከሌሎቹ የሚለይበት ባሕርይ::

ቀደም ብሎ እንደተገለጸው: በይበልጥ: በአረማዊነት ባህል÷ በመጠኑም: በከዋክብት ሥነ እውቀት ላይ የተመሠረተው የምዕራባውያን የዘመን አቆጣጠር: ከኢትዮጵያውያኑ የዘመን አቆጣጠር የሚለይበት ባሕርይና አኹን ያለበት ቀውስ የደረሰበት: ለምን እንደኾነ: ሊብራራ ስለሚገባው: ከዚህ የሚከተለው ሓተታ ቀርቧል:-

ኢትዮጵያውያን: በቅዱሱ ኪዳን ሃይማኖታቸው ላይ የመሠረቱትን: ይህን የጊዜ አቆጣጠር ሥርዓት: ምዕራባውያን÷ ኦርቶዶክሳውያን የተባሉት አብያተ ክርስቲያናት ጭምር: በአረማዊው: ዩልየስ ቄሣርና ጎርጎርዮስ (ግሬጎሪ) ፲፫ኛ በተባለው: በካቶሊካዊው ርእሰ ቤተ ክርስቲያን ስሞች እየሠየሙ÷ በየጊዜው እየለዋወጡና በመጨረሻ: ፰ ዓመታት ከ፲ ቀናትን ያህል አክለውበት መቆየታቸው ይታወቃል:: በዚህ የአቆጣጠራቸው ስልት: የጌታችን የኢየሱስ ክርስቶስን የልደት ቀን: ከ፬ እስከ፯ ዓመታት ለሚደርስ ዘመን: ከፍ አድርገው እንዲጨምሩ በመገደዳቸው: ይህን: ሰው ሠራሽ ቀውስ አስተካክለው ለማስታረቅ አቅቷቸው: እነሆ: እስካኹን ሲባዝኑ ይገኛሉ:: በዚህ: በእነርሱው አቆጣጠር: ጌታ: የተወለደው: "በ፬÷ በ፮ ወይም በ፯ ዓመተ ምሕረት ላይ ሳይኾን አይቀርም" ከማለት በስተቀር: እርግጠኛውን ቀን: በቁርጥ ሊወስኑ ሳይቻላቸው ቀርቷል::

ይህ ቀውስ የተፈጠረባቸው፡ የጌታን የልደት ዓመት፡ አንድ ብለው መቁጠር ከጀመሩ በኋላ፡ ያ፡ የዓመተ ምሕረት መነሻ ዘመን፡ በአረማዊነት ዘመናቸው፡ "ጁልያን" በሚል ስምና በተለያየ ስልት ይጠቀሙበት በነበረው የአቈጣጠር ሥርዓታቸው፡ በ፩፥ በ፪ ወይም በ፫ ዓመታት ላይ ውሎ ስላገኙት ነው፡፡

ሌላው፡ ይህን ችግር የፈጠረባቸው ምክንያት፡ የምዕራባውያን የጊዜ አቈጣጠር፡ እንደኢትዮጵያውያኑ፡ በአንድ መሠረት ላይ ታንጾ በአንድ፡ በተስተካከለ ሥርዓት ተቀምሮ የሚመራ ባለመኾኑ ነው፡፡ ይህንም፡ ከዚህ የሚከተለውን ማነጻጸሪያ ሓተታ በመመልከት፡ መረዳት ይቻላል፡፡

ኢትዮጵያውያን፡ "የእግዚአብሔር ገነት" ተተክላባት፡ አዳምና ሔዋን የተፈጠሩባት አገራቸው የምትገኘው፡ በምድር ማዕከል፥ ወይም መቀነት ክልል ውስጥ ስለኾነ፡ የጊዜ አቈጣጠራቸው ሥርዓት፡ መዓልቷና ሌሊቷ፡ ዓመቱን ሙሉ፡ በ፲፪፥ በ፲፪ ሰዓታት፡ እኩል በተከፈለበት የአሥፋፈር ስልት ላይ ተመሥርቶ፡ የባሕረ ሓሳቡ ቀመራ፡ ሥርዓቱን ጠብቆ፡ ያለችግር ይካኼዳል፡፡

ይኸውም፡ ወደኋላ፡ ወደረቂቃኑ ሳንኼድ፡ ከሣልሲት ተነሥተን፡ እስከዓመት ብንቈጥር እንኳ፡ ቀመሩ፡ የተስተካከለ ኾኖ እናገኘዋለን፡፡ ማለትም፡ ፷ (ስድሳ) ሣልሲታት፡ ፩ (አንድ) ካልዕት (Second)፥ ፷ ካልዕታት፡ ፩ ደቂቃ፥ ፷ ደቂቃት፡ ፩ ሰዓት፥ ፳፬ ሰዓታት፡ ወይም ፷ ኬክሮስ፡ ፩ ዕለት ይኾናሉ፡፡ ፩ዱ ዕለት ደግሞ፡ ፀሓይ እንድትሠለጥንበት የተመደበው፡ ፲፪ ሰዓታትን የያዘው፡ የብርሃን ጊዜ፡ "መዓልት"፥ ጨረቃ እንድትሠለጥንበት የተመደበው፡ ፲፪ ሰዓታትን የያዘው፡ የጨለማ ጊዜ ደግሞ፡ "ሌሊት" ይባላል፡፡

የመዓልቱ የጊዜ አቆጣጠር፡ የተፈጥሮውን ሥርዓት በመከተል፡ "ከቀትር በፊት" እና "ከቀትር በኋላ" ተብሎ፡ ፀሓይ፡ ጮራዋን በምትፈነጥቅበት፡ በንጋቱ ፩ ሰዓት ይጀምርና፡ በምትጠልቅበት፡ በምሽቱ ፲፪ ሰዓት ያበቃል፤ የሌሊቱም ጊዜ፡ እንደዚሁ፡ እስከእኩለ ሌሊት ድረስ፡ "ከማታው"፥ ከእኩለ ሌሊት በኋላ ደግሞ፡ "ከሌሊቱ" እየተባለ፡ ጨረቃ ከምትታይበት፡ ወይም ጨለማው ከሚጀምርበት፡ ከምሽቱ፡ ፩ ሰዓት ይነሣና፡ ጎህ በሚቀድድበት፡ በንጋቱ ፲፪ ሰዓት ይቆማል፡፡

በዚህ መሠረት የተደለደለችው፡ አንዲቱ ዕለት፡ ሰባት ስትኾን፡ ፯ቱ ዕለታት፡ ፩ ሳምንት ይኾናሉ፡፡

የምዕራባውያኑ ግን፡ እንዲህ አይደለም፡፡ ምዕራባውያን፡ የሰሜኑንና የደቡቡን የመሬት ዋልታ ተከትለው፡ በሰሜንና በደቡብ ክፍላተ ዓለማት የሚኖሩ በመኾናቸው፡ ኢትዮጵያውያን፡ ክረምት (የዝናም ወራት)፥ መፀው (የጽጌ=የአበባ ወራት)፥ ሓጋይ (የበጋ ወራት)፥ ጸደይ (የበልግ ወራት) እንደሚሉት፡ የእነርሱም ዓመት፡ Winter (ዊንተር)፣ Spring (ስፕሪንግ)፣ Summer (ሰመር) እና Autumn (ኦተምን) በተባሉ፡ በአራት የተለያዩ ወራት ተከፋፍሎ፡ በክረምቱ፡ ሌሊታቸው፡ እስከ ፰ ሰዓታት የሚቀንስበት፥ በበጋው ወራት ደግሞ፡ መዓልታቸው፡ እስከ ፰ ሰዓታት የሚጨምርበት ኹኔታ አለ።

እንዲያውም፡ ወደሰሜኑም ኾነ ወደደቡቡ የመሬት ዋልታ ጫፍ እየተጠጉ በኼዱ መጠን፡ የሚቀነሱት፡ ወይም የሚጨመሩት ሰዓታት እያደጉ ይኼዱና፡ ወደመጨረሻው ጽንፍ ላይ ሲደርስ፡ ከናካቴው፡ ፫ ወራት ሙሉ፡ ሌሊት ብቻ፥ ወይም መዓልት ብቻ ይኾናል፡፡

ይህም ማለት፡ ይህ ኹኔታ፡ በሰሜኑና በደቡቡ ክፍላተ ዓለም፡ በዓመቱ ውስጥ፡ እንዲህ ስለሚፈራረቅ፡ የክረምቱ ብርዳማ ጠባይ፡ ቀደም ብሎ እንደተገለጸው፡ የሰሜኑን ክፍል በሚያጠቃበት ጊዜ፡ በደቡቡ ክፍል ደግሞ፡ የበጋው ፀሓያማ ጠባይ ይሰፍናል ማለት ነው፡፡

ይህ ብቻ ሳይኾን፡ በዓመት፡ ኹለት ጊዜያት፡ በየ፫ ወሩ፡ የሰዓት አቆጣጠራቸውን፡ እንደየክፍለ ዓለማቸው አቀማመጥ፡ በ፩ ሰዓት ያሳድጉታል፥ ወይም በ፩ ሰዓት ይቀንሱታል፡፡

በኢትዮጵያውያን ዘንድ፡ ፯ቱ የሳምንቱ ቀኖች፡ የእግዚአብሔር፡ የሥነ ፍጥረት ሥራው፡ በተራና በቅደም ተከተል የተካኼደባቸውንና በቅዱሳት መጻሕፍት የተመዘገቡትን የዕለታት ስም እንደያዙ፡ የአዳምና ሔዋን ቋንቋ በኾነው፡ በግእዝ፡ "አሐዱ"፡ "አንድ"፥ ወይም፡ "መጀመሪያ ቀን" ለማለት፡ "እሑድ"፥ ቀጥሎ፡ "ኹለት"፥ ወይም፡ "ኹለተኛ ቀን" ለማለት፡ "ሰኑይ"፡ "ሰኞ"፥ ቀጥሎ፡ "ሦስተኛውን ቀን"፡ "የሰኞ ማግሥት" ለማለት፡ "ማግሰኞ"፥ ቀጥሎ፡ "አራት"፥ ወይም፡ "አራተኛ ቀን" ለማለት፡ "ረቡዕ"፥ ቀጥሎ፡ "አምስት"፥ ወይም፡ "አምስተኛ ቀን" ለማለት፡ "ሓሙስ"፥ በመጨረሻ፡ "የሥራ ማካተቻ"፥ ወይም፡ "የሰንበት መግቢያ"፥ ወይም፡ "የሳምንቱ ጊዜ፡ የሚጠልቅበት ቀን" ለማለት፡ "ስድስተኛውን ቀን"፡ "ዓርብ"፥ በሰንበት ጌታ፡ በኢየሱስ ክርስቶስ ትንሣኤ፡ "ወደዘለዓለማዊነት ከመለወጧ በፊት፡ ቀድሞ የነበረችበትን ኹኔታ ለማስታወስ፡ "ሰባተኛዪቱን የሰንበት ቀን"፡ "ቅዳሜ" ብለው ይጠርዋቸዋል።

ምዕራባውያን ግን፡ ቀድሞ፡ አረማውያን ሣሉ፡ ለእነዚሁ የሳምንት ቀኖች፡ የሰጧቸውን የአማልክታቸውን ስም እንመልከት! Sunday: Sun's day (ሳንዴይ)፡ ማለት፡ የፀሓይ ቀን፥ Monday: Moon's day (ማንዴይ)፡ የጨረቃ ቀን፥ Tuesday: Tui's day (ቲዩስዴይ)፡ ማለት፡ የጦርነቱ አምላክ፡ የቲዩ ቀን፥ Wednesday: Woden's day (ዌድንስዴይ)፡ ማለት፡ የታላቁ አምላክ፡ የዎደን ቀን፥ Thursday: Thor's day (ተርስዴይ)፡ ማለት፡ የነጐድጓዱ አምላክ፡ የቶር ቀን፥ Friday: Frigg's day (ፍራይዴይ)፡ ማለት፡ የታላቁ አምላክ፡ የዎደን ሚስት፡ የፍሪግስ ቀን፥ Saturday: Saturn's day (ሳተርዴይ)፡ ማለት፡ የሰማዩ ኮከብ፡ የሳተርን ቀን።

በኢትዮጵያውያን ዘንድ፡ ፴ ዕለታት፡ ፩ ወር ሲኾኑ፥ ፲፪ ወራት እና ፭ ዕለታት ተሩብ ደግሞ፡ ፩ ዓመት ይኾናሉ። ፭ቱ ዕለታት ተሩብ፡ "ጳጉሜ" ይባላሉ። "ጳጉሜ"፡ የቃል ለቃል ትርጉሙ፡ "ተውሳክ"፡ "ጭማሪ"፥ "ተረፍ"፡ "ትርፍ" ማለት ነው። ፲፪ቱ የምዕራባውያን ወሮች ግን፡ ፫፻፷፭፡ ዕለታትን፥ በየአራት ዓመቱም፡ ፫፻፷፮ ዕለታትን ከያዘውና በተራው፡ ኹለተኛ ከኾነው፥ (February ፌብሩአሪ) ከሚባለው ወር በቀር፡ እኩሌቶቹ፡ በ፴፥ የቀሩትም፡ በ፴፩ ዕለታት ተመድበው፡ ይህን በመሰለ፡ የተዘበራረቀ መልክ ይቆጠራሉ።

በኢትዮጵያውያን በኩል፡ ከመስከረም እስከነሓሴ ድረስ ያሉት፡ ፲፪ቱ ወሮቻቸውና ጳጉሜ፡ እያንዳንዳቸው የሚጠሩበት ስም፡ ከእግዚአብሔር ከተሰጣቸው፡ የተፈጥሮ ጸጋቸው ጋር የተያያዘው ገጽታቸውን የሚያሳይ ትርጉም ያለው ሲኾን፡ በኢትዮጵያውያን የወራት አመዳደብ መሠረት፡ ከSeptember (ሴፕቴምበር) መስከረም እስከAugust (ኦገሥት) ነሓሴ ድረስ ያሉት፡ የምዕራባውያኑ ወሮቻቸው ግን፡ እንደሳምንቱ ቀኖቻቸው ኹሉ፡ የተሠየሙት፡ በጣዖቶቻቸውና እንደአማልክት ይሰግዱላቸው በነበሩት ገዢዎቻቸው ስም ኾኖ ይገኛል።

ይኸውም፡ መስከረምን፡ ከኢትዮጵያውያን፥ Augustን (ኦገሥትን)፡ ነሓሴን ደግሞ፡ ከምዕራባውያን፡ ለምሳሌ ያህል ወስደን ብንመለከታቸው፡ "መስከረም"፡ በኢትዮጵያኛ፡ "ከረመ" ወይም፡ "ክረምትን አሳለፈ" ከሚለው ግሥ ወጥቶ፡ "ክረምቱ የሚያበቃበት"፡ ማለትም፡ የዝናሙ ጠል አብቅቶ፡ የፀሓይ ብርሃን የሚፈነጥቅበት፥ የዓባይና የሌሎቹ ወንዞች ሙላትና መጉደል የሚጀምርበት፥ ፍጥረቱ ኹሉ፡ ከተሸሸገበት በዓቱ እየወጣም፡ እርስ በርሱ የሚገናኝበት፡ አዲሱ ዓመት፡ የሚገባበት ማለት ነው። "መስከረም ጠባ!" የሚባለውም ለዚህ ነው። በምዕራባውያን ዘንድ ግን፡ August (ኦገሥት)፡ ስለወሩ ኹኔታ፡ ምንም ትርጉም የሌለው ኾኖ፡ እንደጣዖት ይመለክ ለነበረው፡ ለአረማዊው ርእሰ ነገሥት (Emperor)፡ ለአውግሥጦስ ቄሣር፡ በመታሰቢያነት የተሰጠ ወር መኾኑን ብቻ ያስረዳል።

የኢትዮጵያውያን ዓመት የሚጀምረው፡ በ"መስከረም"÷ የሚያበቃውም፡ በ"ጳጉሜ" ሲኾን፡ የምዕራባውያኑ ግን፡ በእነርሱ January (ጃንዋሪ)፡ ማለትም፡ በ"ጥር" ይጀምርና፡ በDecember (ዲሴምበር)፡ ማለትም፡ በ"ታኅሣሥ" ይጨርሳል። ስሙን፡ በመታሰቢያነት፡ January (ጃንዋሪ) ብለው፡ ለዓመቱ የመጀመሪያ ወር የሰጡለት፡ Janus (ጃኑስ)፡ ለሮማውያን፡ ታላቁ ጣዖታቸው እንደነበረ፡ ቀደም ብሎ ተመልክቷል።

በኢትዮጵያውያን ዘንድ፡ ፬ ዓመታት፡ ፩ ዐውደ ዘመን ይኾናሉ። ይህም፡ እያንዳንዱ ዓመት፡ ፫፻፷፭ ከሩብ ዕለታት፡ ወይም ከ፮ ሰዓታት፡ ወይም ከ፲፭ ኬክሮስ ያለው ኾኖ፡ "ዘመነ ማቴዎስ"÷ "ዘመነ ማርቆስ"÷ "ዘመነ ሉቃስ" እና "ዘመነ ዮሐንስ" ተብሎ ተሠይሟል፤ እነዚህ፡ የ፬ቱ ዓመታት ጳጉሜዎች ሰዓታት ሲደመሩ፡ ፩ ዕለት ይሞሉና፡ በ፬ኛው ዓመት፡ በዘመነ ዮሐንስ መግቢያ፡ ፮ ዕለታት በመኾን፡ የባሕረ ሓሳቡ ቅመራ ይካተታል፤ የዘመን አቆጣጠሩም ዐውድ፡ እንዲህ፡ በየአራት ዓመታቱ ይዘጋል። (Encyclopaedia Britannica, CD 2000, Egyptian, Julian & Gregorian Calendar; Week; Months of the year.)

ስለዚህ፡ "የግሬጎሪ" ወይም "ግሬጎሪያን" ተብሎ የሚጠራው፡ የምዕራባውያን፡ የጊዜ አቆጣጠር ባህል፡ እንዲህ፡ ምስቅልቅሉ የወጣ በመኾኑ፡ በእርሱ ሰበብና ጠንቅ፡ ጽኑ የኾነው፡ ሃይማኖታዊና ተፈጥሮአዊ መሠረት ያለው፡ የኢትዮጵያ የዘመን አቈጣጠር ሥርዓት፡ ሊቃወስ ቀርቶ፡ ሊነካ እንኳ፡ ከቶ አይገባም።

የጌታን፡ የልደቱን ቀን ማናጋት፡ ያስከተለው ብርቱ ጠንቅ።

የጌታችን፡ የኢየሱስ ክርስቶስ፡ የልደቱ ቀን፡ ከእውነተኛው ዕለት፡ ከመስከረም ፩ ቀን፡ ወደታኅሣሥ ፳፰÷ ወይም፡ ፳፱ ቀን በመዛወሩ፡ እስካኹን ከተገለጸው በቀር፡ በሃይማኖታችንና በምግባራችን÷ በአምልኳችንና በሥርዓታችን ላይ፡ ሌላ፡ ምን የባሰ ጠንቅን እንዳስከተለ ማወቁ፡ እንደሌላው ኹሉ፡ ስለሚጠቅም፡ በዚህ ቁም ነገር ላይ መተቸቱ አስፈላጊ ይኾናል።

በዚህ ረገድ ያለውን እውቀት ማግኘቱ፡ ለማንኛውም እውነተኛ ኢትዮጵያዊ፡ የቱን ያህል የእፎይታ ስሜትን እንደሚሰጥ አይጠረጠርም፤ ምክንያቱም፡ ይህ ነገር፡ ያን ኢትዮጵያዊ፡ እጅግ ሲያሳዝን÷ ሲያሳስብና ሲያስጨንቅ የኖረ፡ ከባድ ጉዳይ በመኾኑ ነው።

እዚህ ላይ፡ ነገሩ፡ ከተነሣ ዘንድ፡ ይህንኑ ከባድ ጉዳይ፡ እያንዳንዱ ኢትዮጵያዊ፡ በጋለ መንፈሳዊ ቅንዓት አጢኖ፡ ለመልካም ፍሬ ሊያበቃው እንደሚገባ ልናሳስብ እንወድዳለን። በዚህ ረገድ፡ አንድ፡ የተለየ፡ ታላቅ ቁም ነገር መኖሩን ልንጠቍማችሁ እንፈልጋለን፤ ይኸውም፡ እግዚአብሔር፡ በድንግል ማርያም፡ የአምላክ እናትነትና በልጇ፡ በኢየሱስ ክርስቶስ ቤዛነት፡ አርነት አውጥቶ፡ የቅዱስ ኪዳኑ አገር÷ ሕዝብና መንግሥት የመኾንን፡ የክብር አክሊል፡ መልሶ ያቀዳጃቸውን፡ ኢትዮጵያንና ኢትዮጵያውያንን፡ ዲያብሎስ፡ እንደገና ነጥቆ፡ የራሱ ተገዢዎች በማድረግ፡ በዚች፡ የሥጋዌ ምሥጢረ መለኮት በተፈጸመባት ልዩ በዓል አማካይነት፡ ከፍተኛ የአጥቂነት በደሉን፡ እንዴት ባለ ረቂቅ ስልትና ዘዴ ፈጽሞ፡ ድልን እንደተቀዳጀ፡ በገሃድ የሚያሳየውን እውነታ፡ በግልጽ ማቅረብ ነው።

እንግዴህ፡ በዚች ዕለት፡ ዲያብሎስ የተቀዳጃቸውን፡ ኹለት ድሎች፡ በማስተዋል ተመልከቷቸው፡-

አንደኛ፡- እውነተኛዋ፡ የኢየሱስ ክርስቶስና የእናቱ፡ የቅድስት ድንግል ማርያም፡ የልደት ቀን በመኾኗ፡ ኢትዮጵያውያን፡ ለሃይማኖታቸውና ለምግባራቸው÷ ለአምልኳቸውና ለሥርዓታቸው፡ አንዷ፡ ዋና መሠረታቸው ያደረጓትን÷ ደግሞም፡ "ርእሰ ዐውደ ዓመታችን ናት!" ብለው፡ በመጀመሪያ፡ በቤተ ክርስቲያን፡ ቅዱስ ቍርባንን በመቀበል፡ በፍጹም መንፈሳዊ ሓሤት÷ ቀጥለው፡ በየቤታቸው፡ የመልከ ጼዴቅን በረከት በመሳተፍ፡ በታላቅ በዓላዊ ድምቀት ሊያከብሩዋት የሚገባቸውን፡ መስከረም ፩ ቀንን፡ ዲያብሎስ፡ ኹለንተናዋን፡ እርሱ ወደሚመለክበት፡ ወደታኅሣሥ ፳፰-፳፱ ቀን እንዲያዛውሩ ማድረጉ ነው።

ኹለተኛ፦ ዲያብሎስ፡ ያችኑ፡ ባዶ ኾና ያገኛትን፡ የተቀደሰችውን፡ መስከረም ፩ ቀንን፡ "ይህች ቀን፡ ዓመቱን ሙሉ፡ ለእኔ አሳልፋችሁ ያስረከባችሁኝን፡ በደም የታተመ፡ የአምልኮ ታማኝነታችሁን የምታረጋግጡባት፡ በነጻ ያገኘኋት፡ የእኔ ዕለት ስለኾነች፡ ከየቤታችሁ ሳትወጡ፡ ቀይ፥ ነጭ፥ ጥቍር ዶሮ፥ በግ፥ ፍሪዳ እያረዳችሁ፡ ደም አፍስሱልኝ! ጭዳ፥ ጨሌ፥ በረንትቻ፥ ቂጣ፥ ቆሎ፥ ርሚጦ እያላችሁ፡ መባ አቅርቡልኝ! በስሜ ተሰብስባችሁ፥ ቡና አፍልታችሁና ሣር ጐዝጉዛችሁ፥ ዕጣን ዐጢሳችሁና ቅቤ ተቀብታችሁ፡ እየበላችሁና እየጠጣችሁ፡ አምልኩኝ! አወድሱኝ!" ብሎ፡ ኢትዮጵያውያንንና ኢትዮጵያውያትን፡ በክርስቶስ ደም በከበረችው፡ በኢትዮጵያ ምድራቸው ላይ፡ አምልኮ ባዕድን እንዲፈጽሙ ማድረጉ ነው።

ለዚህ ባዕድ አምልኮ የሚታረዱትን፡ የእንስሳቱን የቀለም ዓይነት፡ "ቀይ፥ ነጭ፥ ጥቁር" ማለቱ፡ በክርስትና ጥምቀት ጊዜ፡ በሚጠመቀው ምእመንና በምትጠመቀው ምእመኒት አንገት ላይ ሊታሠር የሚገባውን፡ አረንጓዴ፥ ብጫና ቀይ የኾነውን፡ የኢትዮጵያውያንን፡ የቅዱሱ ኪዳን ሰንደቅ ዓላማ ቀለማት ማተብ፡ ቀይ፥ ነጭና ጥቁር በኾነው፡ በግብፃውያን ሰንደቅ ዓላማ ቀለማት ማተብ እንዲለወጥ የማከናወኑን ረቂቅ ዘዴ ልታስተውሉትና ይህን የማተብ ቀለማት ነገር በሚመለከት፡ በሌላ ሥፍራና በሌላ ርእስ ሥር፡ ከተወያየንበት ሓተታ ጋር ልታስተያዩት ይገባል።

"ዐውደ ዓመት"፥ "ዕንቍጣጣሽ"፥ "የዘመን መለወጫ"፥ "ቅዱስ ዮሓንስ" እየተባለ፡ በግልና በአገር ዐቀፍ ደረጃ፡ ታላቅ በዓል ኾኖ በሚከበረው፡ በመስከረም ፩ ቀን፡ እየራሳችሁ፡ በቤተ ክርስቲያን ተገኝታችሁ፡ ለበዓሉ፡ ከተለመደውና ከሚጠበቀው የሰው ብዛትና ዓይነት ውስጥ፡ ከካህኑም፥ ከምእመኑም፡ ከወንዱም፥ ከሴቱም፡ ምን ያህሉ እንደመጣና እነርሱም፡ እነማን፡ እነማን እንደኾኑ፥ በየቤቱም፡ ስለበዓሉ፡ በባዕድ አምልኮ መልክ የሚካኼደውን መሰናዶና የሚፈጸመውን ድርጊት፡ በቅርብ በማየትና በመከታተል፡ የዚህን እውነታ ትክክለኛነት፡ በቀላሉ ልትገነዘቡት ትችላላችሁ።

ስለገና ዛፍ፡፡

እዚህ ላይ፡ ተያይዞ ሊብራራ የሚገባ፡ ሌላ ዋና ነገር አለ፤ ይህም፡ የገናን ዛፍ የሚመለከት ነው። ቀደም ብሎ በተሰጠው ሓተታ እንደተብራራው፡ የክርስትናን እምነት የተቀበሉት አረማውያን፡ እውነተኛውን፡ የኢየሱስ ክርስቶስን የልደት ቀን፡ የጣዖትና የባዕድ አምልኮ ልማዳቸውን ወደሚፈጽሙበት ዕለት አዛውረው፡ በዚያን ዕለት እንዲከበር መወሰናቸውና ይህንኑ ውሳኔያቸውን፡ በተግባር ማዋላቸው፡ ያለውን አስፈላጊነትና ተገቢነት፡ በቀላሉ ሊገባን ይችል ይኾናል። ይኸውም፡ እንኳንስ፡ የሃይማኖት መሰሎቻችን የኾኑት፡ የግብፃውያንና የእኛዎቹ ኢትዮጵያውያን ወገኖች፡ ግብረ አበርነትና መተባበር ታክሎበት ይቅርና፡ በራሳቸው፡ በአረማውያኑ ዘንድ ብቻም ቢኾን ማለት ነው።

እኛ፡ በቅዱሱ ኪዳን ሃይማኖትና ምግባር፥ አምልኮና ሥርዓት ጸንተን ለኖርነው ኢትዮጵያውያንና ኢትዮጵያውያት ግን፡ ይህን፡ ግብፃውያንን የሚጨምረውን፡ የአሕዛብ ውሳኔ ለመቀበል፡ በእርግጥ ይከብደናል።

"ታዲያ፡ በዚያ፡ በጣዖትና በባዕድ አምልኮ ኖረው፡ ወደክርስትና እምነትና ሕይወት የገቡት ወገኖች፡ 'የጌታችን የኢየሱስ ክርስቶስ፡ የልደት በዓሉ ቀን ይኹን!' ብለው፡ በራሳቸው አቈጣጠር፡ በDecember 25 (ዲሴምበር ፳፭)፡ በየቦታው፡ የገና ዛፍ ብለው፡ ሸልመው በሚያከብሩበት ጊዜ፡ ስለዚሁ ሥርዓታቸው፡ ለራሳቸውና ለልጆቻቸው፥ ለሌላውም ለማስረዳት፡ ለእነርሱ፡ በቂ ምክንያት ይኖራቸው ይኾናል።

ለእኛ፡ ለኢትዮጵያውያኑ ግን፡ "እንዲህ ነው!" ብሎ ለማስረዳት፡ እጅግ ያስቸግራል፤ የአኹኑ የኢትዮጵያውያን የገና በዓል፡ የባዕዳኑን አቆጣጠር ተከትሎ፡ በታኅሣሥ ፳፰፥ ወይም፡ ፳፱ ቀን እንዲከበር ተደርጎም እንኳ፡ ከእነርሱ በዓል ጋር በአንድ ቀን፡ አብሮ ሊውል አለመቻሉ፡ ይኸው ይታያል፤ ስለዚህ፡ የበዓሉ ቀን፡ አኹን ባለው እየቀጠለም ቢኾን፡ ወደፊት፡ በአገር ደረጃ፡ ወደጥንታዊው ትክክለኛ ቀመሩ፡ ወደመስከረም ፩ ቀን እስከሚመለስበት ጊዜ ድረስ፡ ኢትዮጵያውያን፡ በቅዱሱ ኪዳን ሃይማኖታችን ምክንያት፡ አውቀንም ኾነ፡ ሳናውቅ፡ በየግላችንም ኾነ፡ በየቤተሰባችን፡ ይህን ስሕተት ከመፈጸም ልንታቀብና ልንጠነቀቅ ይገባናል፤ ምክንያቱም፡ ይህ፡ የገናው ዛፍ ነገር፡ የአምልኮ ጠንቅ ስላለበት ነው፡፡

ባኹኑ ጊዜ፡ አንዳንድ ኢትዮጵያውያንና ኢትዮጵያውያት፥ ካለማወቅ የተነሣ ይመስላል፥ ኢትዮጵያዊዉን የልደት በዓል፡ በየቤታቸው፥ ሕዝባውያን በኾኑ ቦታዎች ሳይቀር፡ በምዕራባውያን ልማድ፡ በጥድ ዛፍ ሲያከብሩት ይታያል፡፡ ዳሩ ግን፡ ይህ ድርጊት፡ የሃይማኖት አምልኳችንን የሚነካ በመኾኑ፡ እንኳንስ ሊደረግ፡ ሊታሰብም የሚገባ አይደለም፡፡ እንዲህ እንዳይኾንም፡ ከአኹኑ፡ በብርቱ ሊነቃበት ያስፈልጋል፡፡

በተለይ፡ ኢትዮጵያውያን ልጆች፡ ስለዛፉ በሚጠይቁበት ጊዜ፡ ጉዳዩ፡ ሃይማኖታችንንና አምልኳችንን የሚመለከት በመኾኑ፡ ስለሚሰጠው ምላሽ፡ ወላጆችም ኾኑ መምህራን፥ አረጋውያን ወንዶችም ኾኑ ሴቶች፡ በብርቱ ሊዘጋጁበት ያሻል፡፡ ኢትዮጵያውያን ልጆች፡ በቤታቸው፥ ወይም፡ በሕዝብ ቦታዎች ተሰናድቶ ስለሚያዩት፡ ስለገናው ዛፍ፡ ጥያቄያቸውን ሲያቀርቡ፡ ኢትዮጵያውያኑ፡ የሚሰጧቸው መልስ፡ ምን ሊኾን ነው? ምዕራባውያኑ፡ ለልጆቻቸው፡ “የክርስትናን ሃይማኖት ከመቀበላችን በፊት፡ በዛፍ እናመልክ ስለነበር ነው!” ብለው የሚሰጧቸውን መልስ የመሰለ ሊኾን ነውን? ወይስ፡ ሌላ ምን ዓይነት ምክንያት ልናቀርብላቸው ነው? ከማፈር በስተቀር፡ ምንም የሚነገር ነገር ከቶ አይኖርም፡፡ ደፍሮ፡ ታሪኩን፡ ቀደም ብዬ በዘረዘርሁት መልክ የሚያብራራላቸው ቢኖር እንኳ፡ መቼም፡ የዘመኑ ልጆች፡ ንቁ ጠያቂዎች ናቸውና፡ “ታዲያ! እኛ፡ ለምንድር ነው፡ እንደፈረንጆቹ፡ በዚህ፡ በዛፉ የምናከብረው?” ብለው፡ መልሰው ቢጠይቁን፡ የምንሰጣቸው፡ ምን መልስ ይኖረን ይኾን? ምንም አይኖረንም፡፡

እንግዴህ፡ ምዕራባውያን፡ የገና በዓላቸውን፡ በተጌጠ የጥድ ዛፍ የሚያከብሩት፡ በምን ምክንያት መኾኑን፡ ኢትዮጵያውያን ልጆቻችን፡ በትክክል እንዲያውቁት ከማድረግ በቀር፡ ነገሩን እንደቀላልና እንደዋዛ በማየት፥ ወይም፡ “ልጆችን ያስደስታል!”፥ ወይም፡ “ከማን አንሼ!” በማለት፡ ደን የሚያራቁተውን፡ ይህን የመሰለውን ድርጊት መፈጸሙ፡ በሥጋም፥ በነፍስም፡ ከባድ ችግር ውስጥ መግባት መኾኑን አውቀን፡ በእኛ በኩል፡ በጊዜው፡ ተገቢውን ጥንቃቄ ልናደርግ ግድ ይኾንብናል፡፡

ስለዚህ፡ ይህ ጉዳይ፡ ሃይማኖትንና አምልኮን የሚመለከት በመኾኑ፡ ወላጆችም፥ መምህራንም፥ ከዚያም በላይ፡ ማናቸውም ኢትዮጵያዊና ኢትዮጵያዊት፥ ኹላችንም፡ ለልጆቻችን፡ ልናሳውቃቸውና ልናስተምራቸው የሚገባን፡ እኛ፡ ኢትዮጵያውያን፡-

አንደኛ፡ የጌታችን፡ የኢየሱስ ክርስቶስን የልደት በዓል የምናከብረው፡ በኢትዮጵያዊው የቀን አቆጣጠር ስልት፡ በመስከረም ፩ ቀን እንጂ፡ በታኅሣሥ ፳፰ ወይም ፳፱ አለመኾኑን፥ ደግሞም፡ እንደኢትዮጵያዊው ሥርዓት፡ በቤተ ክርስቲያን ተገኝተን፡ የክርስቶስን ቅዱስ ሥጋና ክቡር ደም በመቀበል እንጂ፡ እንደባዕዳኑ፡ የጥድ ዛፍን በማስጌጥና በመሸለም አለመኾኑን በማብራራት፡ ይህን የመሰለው አጉል ባህል እንዳይለመድ፥ ለተተኪውም ትውልድ እንዳይተላለፍ መታገሉ፡ የእነርሱም ግዳጅ መኾኑን፥

ኹለተኛ፡ ጥንት፡ ከአዳምና ሔዋን ጀምሮ፡ በኪዳነ ልቦና፥ በመካከሉ፡ በኪዳነ ኦሪት፥ በመጨረሻም፡ በኪዳነ መንፈስ ቅዱስ፡ እስከዛሬ የኖርነው፥ ዛሬም እየኖርን ያለነው፥ ወደፊትም የምንኖረው፡ ስለጽላትና ስለታቦት፡ በዚህ የጎዋ ሰሌዳችን ላይ ተዘርዝረው በወጡት መጽሓፎቻችንና በየመድረኮቹም በሚነበቡት መልእክቶቻችን ውስጥ፣ የተሰጡት ሓተታዎች እንደተጠበቁ ኾነው፡ ያው፡ በእውነትና በመንፈስ፡ በምንፈጽመው፡ በአምልኮተ እግዚአብሔር ሥርዓታችንና ባህላችን ብቻ መኾኑን ነው፡፡

ስለሺሁ ዓመት፡፡

የኢትዮጵያውያን የዘመን አቆጣጠር ሥርዓት፡ ትክክልና እውነተኛው መኾኑን፡ ለመጨረሻ ጊዜ ለማረጋገጥ የሚያበቃው ከፍተኛ ነጥብ የሚገኘው፡ ስለዚሁ፡ ስለ"ሺሁ ዓመት" ምሥጢርና ፍጻሜው፡ የእኛው ሥርዓት ከሚሰጠው የትርጓሜ ሓተታ ነው፡፡ ይህም ሓተታ፡ ባለምሥራቹ (ወንጌላዊው) ቅዱስ ዮሓንስ፡ ስለዚሁ፡ የሺ ዓመቱ ምሥጢር፡ በራእይ አይቶ የጻፈውን ትንቢታዊ ቃል፡ መሠረት ያደረገ መኾኑ ይታወቃል፡፡ (ራእ. ፳፥ ፩-፲፡፡)

ኢትዮጵያውያን፡ እንዲህ፡ በቅዱሳት መጻሕፍት የተረጋገጠውን፡ የእግዚአብሔርን ሥርዓት በመከተል፡ እስከዛሬ ጠብቀውት የኖሩትን፡ መሠረታዊዉን የጊዜ አቆጣጠር ስልት፡ ምዕራባውያን፥ ኦርቶዶክሳውያን የተባሉትን አብያተ ክርስቲያናት ጨምሮ፡ በአረማዊው፡ ዩልየስ ቄሣርና ግሬጎሪ ፲፫ኛ በተባለው፡ በካቶሊካዊው ርእሰ ሊቃነ ካህናት ስሞች እየሠየሙ፥ በየጊዜው እየለዋወጡና በመጨረሻ፡ ፰ ዓመታት ከ፲ ቀናት ያህል አክለውበት መቆየታቸው፡ ቀደም ብሎ ተገልጿል፡፡

ከዚህ የተነሣ፡ ቀደም ብሎ የተጠቀሰው፡ በራእየ ዮሓንስ የተነገረው፡ የሺሁ ዓመት ምሥጢር፡ እንደእነርሱ አቈጣጠር፡ "፩ ሺህኛው ዓመት ተፈጽሞ፡ ፪ ሺህኛው ዘመን በጀመረበት የጥር ወራቸው መግቢያ እኩለ ሌሊት ላይ በነበረችው፡ በዚያች፡ የመጀመሪያ ሰዓት ይከሠታል!" ብለው፡ በታላቅ ሥጋትና ፍርሃት፥ የመንፈስ ንቃትም፡ የጠበቁት፡ "የዓለሙ ፍጻሜ" ሳይደርስ አልፏል! ታዲያ! የዚህ ምክንያት፡ ምን ይኾን? እነዚያ፡ በሰውኛ ፍልስፍና ታስበውና ተቀምረው የታከሉት፡ ፰ ዓመታት ከ፲ ቀናት፡ በኢትዮጵያኑ አቈጣጠር ላይ መጨመራቸው፡ ስሕተት መኾኑን ለማጋለጥ ይኾንን?

እንግዴህ፡ በዚህ ረገድ የሚጠበቀው፡ በእውነተኛዋ ሃይማኖት ላይ የጸናው፥ ዛሬ የሚሠራበትና ከሺሁ ዓመት ማብቂያ ቀጥሎ፡ ኹለት ዓመታትን የጨመረው፡ ይህ የኢትዮጵያውያን የጊዜ አቈጣጠር ሥርዓት ነው፡፡ ይኸው፡ ኢትዮጵያዊው ሥርዓት፡ የተመሠረተው፥ የቆመውና የተደመደመው፡ በእግዚአብሔር ቃልና አምልኮት ላይ ስለኾነ፡ ዕድሜውን ያገኘው ሰው፡ ይህ መለኮታዊ ምሥጢር ተገልጾ የተነገረበት፡ "ኢትዮጵያ፡ የዓለሙ መፋረጃ!" የሚለው መጽሓፍ ታትሞ ከወጣበት፡ ከ፩ሺ፱፻፺ ዓ. ም. በኋላ፡ ለ፯ ዓመታት ቆይቶ፡ በገባችው፡ በዚያች በ"ሺዋ ዓመት" ፍጻሜ የደረሰውን፡ የራእየ ዮሓንስን የምሥጢር ክሥተት፡ በዚሁ የጎዋ ሰሌዳችን አማካይነት ተላልፎ በተነበበው፡ የኹለት ሺህኛው ዓመተ ምሕረት መልእክት እንደተብራራው፡ ሊያየው በቅቷል፡፡

የጌታ የልደቱ ቀን፡ ወደተገቢ ቦታው ስለሚመለስበት መንገድ፡፡

የኢትዮጵያውያንን የዘመን አቈጣጠር ሥርዓት በመከተል፡ ወደየነበሩበት የጥንት መደበኛ ቀናቸው ሊመለሱ የሚገባቸውን በዓሎቻችንንና ጾሞቻችንን በሚመለከት፡ እዚህ ላይ፡ አንዳንድ የማጠቃለያ ቍም ነገሮችን ማውሳት አግባብ ይኾናል፤ ይኸውም፡ በግብፃውያን ሃይማኖታዊ ተፅዕኖ ምክንያት፡ ለ፩ሺ፮፻ (አንድ ሺህ ስድስት መቶ) ዓመታት ያህል፡ እንዲህ ሥር ሰድዶ፡ በኢትዮጵያና በኢትዮጵያውያን ዘንድ የኖረው፡ በተለይ፡ ይህ የተሳሳተ የልደት በዓል አከባበር፡ ወደነበረበት ጥንታዊና ኢትዮጵያዊ ሥርዓቱ እንዲመለስ ለማድረግ፡ ስለሚቻልበት ኹኔታ ማለት ነው፡፡

መቼም፡ እንደሚታወቀው፡ "ሃይማኖት"፡ ቀላል ነገር አይደለም፤ እኛ ኢትዮጵያውያን፡ "ሃይማኖት ነው!" ብለን የያዝነው፡ የህልውና አቋማችን፡ ከፈጣሪያችንና አምላካችን፡ እግዚአብሔር ጋር፡ በእውነትና በመንፈስ ቅዱስ የሚያገናኘንና አንድ የሚያደርገን፡ የአምልኮ ኃይል ነው፡፡

የምናምነውና የምናመልከው እግዚአብሔር ደግሞ፡ እውነት እንጂ፡ ሓሰት ስለማይስማማው፡ ይህንኑ ሃይማኖታችንን፡ በሓሰት ሳይኾን፡ በእውነት፥ በተራ ግዴለሽነትና በቀላል ወላዋይነት ሳይኾን፡ በከፍተኛ ጥንቃቄና በፍጹም ታማኝነት ልንጠብቀው የሚገባን ታላቅ ጉዳይ ነው፡፡ ይህ አባባላችን፡ እሙን ስለመኾኑ፡ በማናቸውም ሰብአዊ ፍጡር ዘንድ የታወቀ ነውና፡ በምንም አያከራክርም፡፡

እንዲህ ከኾነ፡ አምላክ ሰው በኾነበት፡ በዚህ፡ በታላቁ የልደት ቀን ላይ የሚኖረን ሃይማኖታዊ አቋም፡ እግዚአብሔር በሚወድደውና በሚቀበለው እውነት ላይ የተመሠረተ ሊኾን ይገባል ማለት ነው፤ ከዚህ በቀር፡ በሌላው በሓሰቱ መንገድ፡ “ይቀጥል!” የሚል፡ እውነተኛ ኢትዮጵያዊ ይኖራል ብለን አንገምትም፡፡ ባለማወቅ ሲሠራበት ለቆየው ስሕተት፡ ተጠያቂነቱ፡ በቀጥታ፡ አውቀው ያጠፉትን የሚመለከት ሲኾን፡ ይኹን እንጂ፡ ባላወቁት ዘንድ፡ በሕሊናም፥ በእግዚአብሔርና በሰውም በኩል፡ ከተጠያቂነቱ ነጻ እንደሚኾኑ፥ እውነቱን ካወቁት በኋላ ግን፡ ለማንም፡ ምንም ዓይነት ምክንያት በማቅረብ፡ ከተጠያቂነቱ ለማምለጥ፡ ከቶ እንደማይቻል፡ ማረጋገጡ አያዳግትም፡፡

አኹን፡ ይኸው ጉዳይ፡ ሃይማኖትንና አምልኮን የሚነካ፥ እያንዳንዱን ኢትዮጵያዊና እያንዳንዷን ኢትዮጵያዊት፡ በኃላፊነት የሚያስጠይቅ ከመኾኑ የተነሣ፡ በግለሰብ ደረጃ እየተፈጸመ የሚቆይ እንጂ፡ በአኹኑ ጊዜ፡ በአገር ደረጃ፡ በሥራ ላይ ሊውል ይቻላል ብሎ ለማሰብ ያዳግታል፡፡ በሥራ ላይ ሊውል የሚችለው፡ በኢትዮጵያ፡ ጸንቶ የኖረው፡ የእግዚአብሔር ሥርዓተ መንግሥት፡ በቅድሚያ፡ በምድሪቱ ስፋትና በሕዝቡ መካከል፡ በይፋ መስፈን ሲጀምር ብቻ ይኾናል፡፡ በዚያን ጊዜ፡ ይህም ኾነ በኢትዮጵያና በኢትዮጵያውያን ላይ፡ ያለማቋረጥ እየወረደ ላለው መከራ፡ ጠንቀኛ ምክንያቶች የኾኑት፡ ሌሎቹ ተመሳሳይ ጉዳዮች፡ ቤተ ክህነቱንና ቤተ ምልክናውን አጠቃልሎ በያዘው፡ በቤተ ሕዝቡ ታይተውና ተመክሮባቸው የሚወሰኑ ይኾናሉ፡፡

እስከዚያው ግን፡ **“በተለይ፡ ስለጌታ የልደት ቀን፡ የኢትዮጵያውያንና የኢትዮጵያውያት ውሳኔ፡ ምን ሊኾን ይገባል? በአሁኑ ዘመን ለምንገኝ ኢትዮጵያውያንና ኢትዮጵያውያት፡ ያለን ምርጫ፡ የትኛው ነው? የጌታችን የኢየሱስ ክርስቶስ የልደቱ ቀን፥ ለእኛም በዓላችን ኾና ልናከብራት የሚገባን ዕለት፡ ከኹለቱ ዕለታት፡ ማለትም፡ ከታኅሣሥ ፳፱፭ እና ከመስከረም ፩ዱ ቀን፡ የትኛዋ ናት?”** ለሚሉት ጥያቄዎች፡ ተገቢውን መልስ በመስጠት መቆየት ያስፈልገናል፡፡

ቀደም ብለን እንዳመለከትናችሁ፡ ነገሩ፡ የቃል ኪዳን ሃይማኖትን የሚነካ ስለኾነ፥ በዚሁ ሃይማኖታችን አማካይነት አውቀነውና ተቀብለነው ባጸናነው፡ የመምረጥ ነጻነታችንና የመወሰን ሥልጣናችን ተጠቅመን፡ እውነተኛዪቱና ትክክለኛዪቱ ዕለት፡ የትኛዋ እንደኾነች፡ በእግዚአብሔር እውነትና መንፈስ፡ መርጠንና ወስነን፡ አንደኛዪቱን መያዝ አለብን፡፡

ይህን ምርጫና ውሳኔ፡ በየግላችን እናደርግ ዘንድ፡ ከየፊታችን የሚቀርቡት እውነታዎች፡ ኹለት ናቸው፡፡ ከእነዚህ እውነታዎች መካከል፡

የመጀመሪያው፡- “እግዚአብሔር ወልድ፡ ኢየሱስ ክርስቶስ፡ "በጽኑ ቀጠሮው፡ አንዲት ሰዓት እንኳ ሳያሳልፍ" ተወለደባት ወዳሰኘውና "ዓመተ ምሕረት" ብለን ዓመቱን ወደምንጀምርበት፡ ወደጥንታዊው የዘመን አቆጣጠራችን፡ ተመልሰን፡ በእግዚአብሔር አምልኮ፥ ቃልና መንፈስ ተመሥርታ፥ ጸንታና ሕያው ኾና የኖረችው፡ ያች፡ የልደቱ ዕለት፡ "መስከረም ፩ ቀን" ናትና፡ አጽንተን፡ ልናከብር የሚገባን፡ እርሷን ነው!” የሚል ሲኾን፥

ኹለተኛው ደግሞ፡- “ይኼ፡ ከእግዚአብሔር ያገኘነው፡ ጥንታዊዉና መልካሙ ሥርዓታችን ተሠርዞ፡ በጣዖት አምልኮና በአረማውያን ባህል ላይ በተመሠረተው፡ በባዕዳኑ ሰብአዊ ዘዴ የተተካውን አሠራር ተቀብለን፡ ከወገኖቻችን መካከል፡ ብዙዎች እንዳደረጉት፡ እኛም፡ የቀረነው፡ ኢትዮጵያዊነታችንን ክደንና የቀን አቆጣጠራችንን ዘይቤ ለውጠን፥ በባዕድ አምልኮውም ተዘፍቀን፥ ወደዲያብሎስ ግዛትና ወደአሕዛቡ ሥርዓት፡ ጠቅልለን እንግባወይ?” የሚል ነው፡፡

እንግዲህ፡ ቀደም ባሉት ሓተታዎቻችን፡ መላልሰን እንዳወሳነው፡ ይህ ጉዳይ፡ ሃይማኖትንና አምልኮን የሚመለከት ስለኾነ፡ በተለይ፡ በእኛ በኢትዮጵያውያን ዘንድ፡ እንደማናቸውም ተራ ነገር፡ እንዲያው፡ በዝምታ፥ ወይም፡ በቸልታ፥ ወይም፡ በቆይታ፥ ወይም፡ በእይታ፡ ሊታለፍ የሚገባው አይደለምና፡ አኹን ለጊዜው፡ እያንዳንዱ ኢትዮጵያዊ እና እያንዳንዷ ኢትዮጵያዊት፡ በየግላቸው፥ ወደፊትም፡ በጊዜው፡ በቤተ ሕዝብ፥ በቤተ ክህነትና በቤተ ምልክናው አባልነታቸው፡ የሚገባቸውን የመምረጥና የመወሰን ግዳጃቸውን እንዲፈጽሙ፡ ኃላፊነቱን፡ ከጽኑ አደራ ጋር፡ ለየራሳቸው በመተው፡ ይህን አጭር ትችት፡ በዚሁ እንገታዋለን።
(ኢትዮጵያ፡ የዓለሙ መፋረጃ! ፲፱፻፹ ዓ. ም. በንቡረ እድ ኤርምያስ ከበደ ወልደ ኢየሱስ፤ ገጽ ፩፻፴፬-፩፻፵።)

ስለቅድስት ድንግል ማርያም የልደት ቀን።

የቅድስት ድንግል ማርያም፡ የልደቷ በዓል የሚውለው፡ "በግንቦት ፩ ቀን ነው!" ተብሎ፡ እስከዛሬ፡ በዚህ ቀን ሲከበር የቆየውን፡ አኹን፡ "የለም! ይህ ትክክል አይደለም፤ የእርሷም የልደት ቀን የሚውለው፡ በ'መስከረም ፩ ቀን ነው!'" ከተባለ፡ እንዲህ ሊኾን የቻለበትን ምክንያት፡ ከዚህ ጋር አያይዞ መግለጽ አግባብ ይኾናል። ምክንያቶቹን፡ በማስተዋል እንድትመለከቷቸው፡ ባጭር ቃል እናቅርብላችሁ:-

አንደኛ:- በግብፃውያን ጳጳሳት፡ የውግዘት ቃል፡ በኢትዮጵያውያን ላይ፡ ጸንቶ እየሠራ ያለው የተአምረ ማርያም መጽሓፍ፡ የቅድስት ድንግል ማርያም፡ የልደት በዓል፡ "ግንቦት ፩ ቀን ይውላል" ብሎ፡ በዚሁ ወርና ቀን እንዲከበር አድርጓል። "ቦ፡ እለ ይቤሉ፡ 'አመ ዐሡሩ ለመስከረም ልደታ"፡ ማለትም፡ "የእመቤታችን የልደቷ ቀን፡ 'በመስከረም ዐሥር ነው!' የሚሉም አሉ፤" ተብሎ፡ በዚሁ መጽሓፍ ውስጥ ተጽፎ ዘወትር ይነበባል።

ከዚህም ጋር፡ ከእነርሱው፡ ከግብፃውያኑ ባገኘነው፡ "ስንክሳር" በተባለው መጽሓፍ፡ በመስከረም ፲ ቀን ምንባብ ውስጥ፡ "ወበዛቲ ዕለት፡ ቦ፡ እለ ይብሉ፡ ኮነ ልደታ፡ ለእግዝእትነ ቅድስት ድንግል ማርያም፡ ወላዲተ አምላክ፤ ወዝንቱ ጽሑፍ፡ ውስተ መጽሓፈ ግጻዌ፡ ዘቅዱስ አባ መቃርስ፡ ዘገዳመ አስቄጥስ፤ ወከማሁ፡ ካዕበ ጽሑፍ፡ ውስተ መጽሓፈ ግጻዌ፡ ዘላዕላይ ግብፅ፡ ከመ አመ ፲ወ፮ ለወርኀ ታኅሣሥ፡ ፀንሰታ፡ ለእግዝእትነ፡ ቅድስት ድንግል፡ ብፅዕት ሐና፤ ወወለደታ፡ አመ ፲ ለመስከረም፤" ማለትም፡ "በዚችም፡ በመስከረም ፲ ቀን፡ 'አምላክን የወለደች፡ እመቤታችን፡ ቅድስት ድንግል ማርያም፡ የተወለደችበት ነው!' የሚሉ አሉ፤ ይህም፡ የአስቄጥሱ ገዳም፡ ቅዱስ አባ መቃርስ፡ ባዘጋጀው፡ መጽሓፈ ግጻዌ ውስጥ ተመዝግቧል፤ እንዲሁም ደግሞ፡ በላዕላይ ግብፅ በሚገኝ፡ መጽሓፈ ግጻዌ ውስጥ፡ 'ቅድስት ድንግል እመቤታችንን፡ ቅድስት ሐና፡ በታኅሣሥ ወር፡ በ፲፮ኛው ቀን፡ እንደፀነሰቻትና በመስከረም ፲ ቀን እንደወለደቻት የሚያመለክት ቃል አለ፤" ተብሎ፡ ተመዝግቦ ይገኛል።

"ቦ፡ እለ ይቤሉ!" ማለትም፡ እንዲህ፡ "የሚሉ አሉ!" የተባልን፡ እኛው ኢትዮጵያውያኑ ነን፤ ሌላ፡ ማን ሊኾን ይችላል? የኢትዮጵያ አምላክ፡ ይህ እውነታ፡ በዚሁ፡ በእነርሱው የተአምረ ማርያምና የስንክሳር መጻሕፍት ውስጥ ሳይቀር፡ በጽሑፍ ሠፍሮ፡ በግድ እንዲነበብ ያደረገው፡ ያለምክንያት አይደለም፤ ከጥንት ጀምሮ፡ ኢትዮጵያንና ኢትዮጵያውያንን በሚመለከት፡ በነቢያቱ ያናገራቸው መለኮታውያን ቃላቱ፡ ዓለም በተቀበለው መጽሓፍ ቅዱስ ውስጥ ተጽፈው እንዲገኙ እንዳደረገ ኹሉ፡ አኹን ደግሞ፡ በእነዚህ፡ በግብፃውያን መጻሕፍት ውስጥ፡ ይህንኑ ድንቅ ሥራውን መድገሙ መኾኑን አስተውሉት!

ይኸውም፡ ኢትዮጵያውያን፡ "የቅድስት ድንግል ማርያም፡ የፅንሰቷ ወር፡ 'ታኅሣሥ'፥ የልደቷም፡ 'መስከረም' ነው!" ብለው አምነው፡ ሲያከብሩትና ሲሠሩበት የኖሩት፥ ዛሬም፡ እኛ፡ የቅዱሱ ቃል ኪዳን ልጆቿ ኢትዮጵያውያንና ኢትዮጵያውያት፡ እያከበርነውና እየሠራንበት ያለነው፡ ይህ ሥርዓታቸው፡ እውነተኛውና ትክክለኛው፡ የእግዚአብሔሩ መኾኑን፡ በእነርሱው መጽሓፋዊ ማስረጃ ሳይቀር፡ አረጋግጦ በማሳወቁ ነው።

ከዚህ የተነሣ፡ እውነተኛው ሕያው ቅርስ ሳይደመሰስ÷ ደብዛውም ሳይጠፋ፡ እነሆ፡ ለምስክርነት ተርፎ፡ ዛሬ፡ ከእኛም ዘመን እንዲደርስ÷ አኹን፡ በዚህ መልእክት ቀርቦ እንደሚታየውም፡ እነሆ፡ እውነታው ተፈጽሞ፡ እንዲታወቅ ኾነ! ለዚህ ድንቅ ሥራው፡ እያቀረብንለት ያለነውን ምስጋናችንን፡ እግዚአብሔር፡ የሚቀበለው ይኹን! (የተአምረ ማርያም መቅድምና መጽሓፈ ስንክሳር÷ ከመስከረም እስከየካቲት÷ በትንሣኤ ማሳተሚያ ድርጅት÷ አዲስ አበባ፤ ፲፱፻፺፬ ዓ. ም.፤ ገጽ ፹፱።)

ኹለተኛ፡- ቅድስት ሓና፡ ልጇን፡ ቅድስት ድንግል ማርያምን፡ በታኅሣሥ ወር፡ በ፲፯ኛው ቀን እንደፀነሰቻትና በመስከረም ፲ ቀን እንደወለደቻት የሚያመለክተውን፡ የግብፃውያኑን የመጽሓፍ ቃል÷ ፅንሰቷ፡ በታኅሣሥ ፯÷ ልደቷም፡ በመስከረም ፩ ቀን መኾኑን የሚያረጋግጠውን፡ መለኮታዊ እውነት እንዲጻና ካደረገው፡ ከእኛው፡ ከኢትዮጵያኑ ሥርዓት ጋር፡ እንዴት ሊታረቅ እንደሚችል፡ ከዚህ የሚከተለው ሓተታ ያስረዳል።

የዲያብሎስ ሓሰት፡ በንስሓ፡ ወደእግዚአብሔር እውነት ተመልሶ እንዲታረቅ ከማድረግ በቀር፡ በእግዚአብሔር እውነትና በዲያብሎስ ሓሰት መካከል እንዴት ዕርቅ ሊኖር ይችላል? አይችልም። በተነሣንበት ጉዳይ ላይ፡ ዕርቅ ሊኖር የሚችለውም፡ የሰው የኾነው፡ የእነርሱ፡ የሓሰትና የጥፋት ሥራ፡ የእግዚአብሔር ወደኾነው፡ ወደእኛው፡ ወደኢትዮጵያኑ የእውነትና የልማት ሥራ ሲመለስ ብቻ ነው። ይህን መንፈሳዊ ጭንጫ መሠረት በማድረግ፡ ለዚህ እውነታ ማብራሪያ የኾነውን ሓተታ፡ እንደሚከተለው፡ በሦስት ቁም ነገሮች አጠቃልለን አቅርበነዋል፡-

በመጀመሪያ፡- በኹለቱም፡ ማለትም፡ በመስከረምና በታኅሣሥ ወሮች ላይ፡ ፲ (ዓሥር) ያህል ቀኖችን የጨመሩት፡ እነርሱው፡ መኾናቸውን፡ የራሳቸው ሥራ፡ ዛሬም ይመሰክርባቸዋል፤ ይኸውም፡ እግዚአብሔር፡ በሥነ ፍጥረቱ አከናውኖ ያበጀውንና ኢትዮጵያውያን፡ እስካኹን ጠብቀውት፡ እየሠሩበት የሚገኘውን፡ የቀን አቈጣጠር፡ እነርሱ፡ ምዕራባውያኑ፡ በሰብአዊ እውቀታቸውና ጥበባቸው ለዋውጠው፡ በዚሁ አቈጣጠራቸው መሠረት፡ በዓመቱ ውስጥ ባሉት ወራት ላይ፡ ከ፯-፲፩ (ከስድስት እስከአሥራ አንድ) ቀኖችን እያከሉ ሲጠቀሙበት በመቀጠላቸው መኾኑ፡ በግልጽ ይታያል።

ይህ፡ የተምታታ ግብራቸው፡ በዚሁ፡ የ"ስንክሳር" መጽሓፋቸው ውስጥ፡ እንደገና፡ በሌላ ማስረጃ ተጋልጦና ተረጋግጦ ስለምናገኘው፡ የኢትዮጵያ የቃል ኪዳን አምላክ፡ የፈጸመልንን የቸርነትና የጥበብ ሥራውን እናደንቃለን። ይኸውም፡ በታኅሣሥ ፲፫ ቀን ስለሚውሉት በዓላት ሲዘረዝሩ፡ "ወበዛቲ ዕለት፡ ቦ፡ እለ ይቤሉ፡ 'ጸንሰታ ቅድስት ሓና፡ ለእግዝእትነ ቅድስት ድንግል ማርያም፤'" ማለትም፡ "በዚች ቀን፡ 'ቅድስት ሓና፡ ቅድስት ድንግል ማርያምን ጸነሰቻት፤' የሚሉ አሉ፤" ብለው፡ በአጭር ዐረፍተ ነገር ወስነው የገለጹት ቃል ነው። (መጽሓፈ ስንክሳር÷ ከመስከረም እስከየካቲት÷ በትንሣኤ ማሳተሚያ ድርጅት÷ አዲስ አበባ ፲፱፻፺፬ ዓ. ም.፤ ገጽ ፩፻፳፯።)

የሰዎች የኾነውን ሥርዓት፡ የመለኮት ከኾነው ጋር ለማስተካከል÷ ወይም፡ ለመለወጥ በመሞከር፡ እንደሌላው ድርጊታቸው ኹሉ፡ አኹንም፡ በዚህ ረገድ፡ ያለኀፍረትና ያለይሉኝታ የፈጸሙት የባሰ ጥፋትና በደል፡ በዚያው፡ የስንክሳር መጽሓፋቸው ውስጥ ባለው፡ በራሳቸው ቃል፡ እንዴት አድርጎ እንደሚመሰክርባቸው፡ በማስተዋል ተመልከቱት! ይኸውም፡ "ወተዝካረ በዓለ ልደታሰ፡ ናሁ ጸሓፍነ፡ ምሉኣ ወስፉሓ፡ አመ አሚሩ፡ ለወርኀ ግንቦት። ይደልወነ ንግበር፡ በክልኤሆን ዕለታት፡ ተዝካረ ልደታ፡ ለእግዝእትነ፤ እስመ ይእቲ ትተነብል በእንቲኣነ፤" ማለትም፡ "እኛ ግን፡ 'የልደቷ መታሰቢያ በዓል፡ በግንቦት ወር÷ በመጀመሪያው ቀን ነው!' ብለን፡ እነሆ፡ አልምተንና አስፍተን ጽፈናል። እመቤታችን፡ ስለእኛ ትማልዳለችና፡ የልደቷን መታሰቢያ በዓል፡ በኹለቱም ቀኖች ልናከብር ይገባናል።" የሚለው ቃላቸው ነው።

እዚህ ላይ በአንክሮ÷ በተዘክሮ ሊመረመርና ሊገመገም የሚገባው፡ አንድ አስገራሚ ነገር አለ፤ ይህንም፡ እንዲህ በሚል አጭር ዐረፍተ ነገር እንገልጸዋለን፡- እንኳንስ የአምላክ እናት የኾነችው፡ የቅድስት ድንግል ማርያም ይቅርና፡ የአንድ አረማዊ የልደት ቀን እንኳ፡ በዓመት ኹለት ጊዜያት÷ ያውም፡ በተለያዩ ዕለታት፡ ከቶ እንዲከበር ይደነገጋልን? ቀድሞውንስ፡ ይህ ነገር እንዴት ታሰባቸው?

ይህ ግብራቸው፡ ለምን ያስገርመናል? የራሱን የፈጣሪያችንን የኢየሱስ ክርስቶስን የልደት ቀን፡ እንዲሁ፡ ከመስከረም ፩ ቀን፡ ወደታኅሣሥ ፳፰ ወይም ፳፱ ቀን፡ በድፍረት ወስደውት የለምን? ያውም፡ ለእመቤታችን ለቅድስት ድንግል ማርያም የቸሩትን ዕድል፡ ለእርሱ በመንፈግ! ለእርሷስ፡ ጽንሰቷና ልደቷ፡ በዓመት ኹለት ጊዜያት፡ በተለያዩ፡ ቀናት በተመደቡ በዓላት እንዲከበሩላት ፈቅደዋል።

ቀጥሎ፡- ልጇ፡ ኢየሱስ ክርስቶስ፡ የተስፋ ቃሉን፡ በጽኑ ታማኝነቱ ጠብቆ፥ የቀጠሮውንም ጊዜ፡ ለአንዲት ካልዕት እንኳ ሳያሳልፍ፡ በዚችው፡ ቀዳማዊው አዳም በተገኘባት፡ በመስከረም ፩ ቀን፡ ዳግማዊው አዳም ኾኖ እንደተወለደባት አምነን፡ እነሆ፡ እኛም፡ በዚሁ እምነታችን፡ እየሠራንበት እንገኛለን:: እንደዚሁ ኹሉ፡ የዚያች የተስፋ ቃል፡ አማናዊት መፈጽም የኾነችው ድንግል ማርያምም፡ አርአያዋ የኾነችው፡ ቀዳማዊዋ ሔዋን በተገኘችባት፡ በመስከረም ፩ ቀን፡ ዳግማዊት ሔዋን ኾና እንደተወለደችበት መጠራጠርና ማስተባበል አይቻልም:: የእኒህ፡ የዳግማውያኑ አዳምና ሔዋን፡ ማለትም፡ የድንግል ማርያምና የኢየሱስ ክርስቶስ፡ በዚሁ፡ በመስከረም ፩ ቀን የመወለዳቸው ምሥጢራዊ እውነታ፡ ቀዳማውያኑ አዳምና ሔዋንም፡ በ፲፭ ዓመታት የዕድሜ ልዩነት፡ በዚሁ፡ በመስከረም ፩ ቀን ለመገኘታቸው፡ ማረጋገጫ ነው::

በመጨረሻ፡- መነሻው፡ መስከረም ፩ ቀን የኾነውን፡ "ዓመተ ምሕረት" ላስገኘው፡ ለባሕረ ሓሳቡ አቀማመር፡ መሠረቱ፡ የልጇ፡ የኢየሱስ ክርስቶስ መወለድ እንደመኾኑ መጠን፡ ይኸው ዘለዓለማዊ ምሕረት ለተረጋገጠበት፡ ለአዲሱ ኪዳን፡ ሕያው ምልክት የኾነችው፡ እናቲቱ ድንግል ማርያምም፡ በዚሁ የምሕረት ጸጋ ውስጥ፡ በፍጹም ተዋሕዶ፡ አብራ የመገኘቷን ነገር፡ ፍጹም አስፈላጊ ያደርገዋል:: ያለእርሷ መወለድ፡ ይህ የምሕረት ዓመት ሊኖር፥ ዘመኑም፡ "ተጀመረ!" ሊባል አይቻልምና::

ስለዚህ፡ "እግዚአብሔር፡ ይህን የምሕረት ጸጋውን፡ ለፍጥረቱ በመስጠቱ ረገድ፡ ለፈጸመው ምሥጢራዊ ሥራውና መለኮታዊ ቸርነቱ፡ ምክንያትና መሣሪያው ያደረጋትን፡ የቅድስት ድንግል ማርያምን የልደት ቀን፡ ጥንት፡ በሥነ ፍጥረቱ ልደት ጊዜ፡ የብርሃን ደጃፍን በከፈተበትና ኋላም፡ በፍጻሜ ዘመን፡ የዓመተ ምሕረቱ መግቢያ በኾነው፡ በዚሁ፡ በመስከረም ፩ ቀን እንዲኾን አደረገ!" ብሎ መደምደሙ ተገቢ ይኾናል:: የሔዋን መገኘት፡ በአዳም ቀድሞ መፈጠር ላይ የተመሠረተ እንደነበረ ኹሉ፡ የእግዚአብሔር ወልድ፡ በኢየሱስ ክርስቶስ ሰውነት መገለጥ ደግሞ፡ በድንግል ማርያም ቀድሞ መወለድ ላይ ተመሥርቷል ማለት ነው::

በመሠረቱስ፡ "ኪዳነ ምሕረት" በማን ተገኘ? በእርሷ፡ በድንግል ማርያምና በልጇ፡ በኢየሱስ ክርስቶስ አንድነት አይደለምን? "ኪዳነ ምሕረት" የሚለው ስያሜስ፡ ለማን ተሰጠ? አምላክን፡ በድንግልና ጸንሳና ወልዳ፥ አጥብታና አሳድጋ፡ በዘለዓለማዊ እናትነት ለምትኖረው፡ ለእርሷ፡ ለድንግል ማርያም አይደለምን? ለመኾኑ፡ የቀደመችው የብሉይ ኪዳኗም ኾነች፡ የአዲስ ኪዳኑ ጽላት፡ ያለታቦት፥ ታቦቷም፡ ያለጽላት፡ አንዳቸው፡ ያለአንዳቸው፡ ለየብቻቸው ሊኖሩ፡ ከቶ ይቻላቸዋልን? አይቻላቸውም::

ስለዚህ፡ "ከማሕፀኗ ጀምሮ እስከዛሬ በሰማያት፡ በሥጋና በነፍስ፥ በመንፈስም ያልተለያዩት፡ ኢየሱስ ክርስቶስና እናቱ ድንግል ማርያም፡ ለፍጥረተ ዓለሙ፡ ዓመተ ምሕረቱን፡ ማለትም፡ የምሕረቱን ዘመን ለማስገኘት፡ ሳይለያዩ፡ በእናትነትና በልጅነት፡ የቅደም ተከተል ሥርዓት፡ ማለትም፡ በ፲፭ ዓመታት የዕድሜ ልዩነት፡ በዚያችው፡ በአንዲቱ፡ በመስከረም ፩ ቀን፡ በሥጋ ተወልደው እንዲገለጡ፡ የእግዚአብሔር ፈቃድ ኾኖ፡ ፈቃዱ፡ በመለኮታዊ ጥበቡ ተፈጸመ!" ብሎ መደምደም፡ የፍጹም ሃይማኖት ጣፋጭ ፍሬ ለመኾኑ ሊጠረጠር ከቶ አይቻልም::

ኢትዮጵያዊቷ ድንግል ማርያም፡
በኢየሩሳሌምና በእሥራኤል የመገኘቷ ምሥጢር፡፡

"ድንግል ማርያም፡ ከኢትዮጵያ፡ ወደእሥራኤል ምድር የኼደችው፡ በትንቢቱ መሠረት፡ ኢየሱስ ክርስቶስን፡ የይሁዳ ክፍል በኾነችው፡ በቤተ ልሔም ልትወልደው ነው!" ስለሚለው እምነት፥ በመሠረቱም፡ ስለእርሷ ኢትዮጵያዊነትና እግዚአብሔር ወልድ፡ ከእርሷ፡ በኢትዮጵያዊነት ስለመወለዱ፡ ከዚህ አስቀድሞ፡ በየሓተታው ከተገለጸው ጋር፡ እዚህ ላይ፡ ተጨማሪ ማስረጃዎችን እንሰጣለን፡፡

ለዚህ የእምነት አቋም፡ ማረጋገጫ የኾነው ሓተታ፡ ቀደም ብለው ታትመው፡ ለንባብ በበቁት፡ "ኢትዮጵያዊው፡ በማንነቱ ፍለጋ!"፥ "ኢትዮጵያ፡ የዓለሙ መፋረጃ!" እና "Ethiopia: The Classic Case"፥ እንዲሁም፡ "ኢትዮጵያ እና ኢትዮጵያዊነት፡ ፩ኛ፥ ፪ኛ እና ፫ኛ"፥ በቅርቡም፡ **«ምሥራች! ከእናት ኢትዮጵያ፤ ለኢትዮጵያ ልጆች፤ ስለኢትዮጵያዊነት»** በተባሉት፡ ንቡረ እድ ኤርምያስ ከበደ ወልደ ኢየሱስ ባዘጋጇቸው መጻሕፍት ውስጥ ይገኛል።

ያን ሓተታ መሠረት በማድረግ፥ ከዚያ የቀሩ ቁም ነገሮች ቢኖሩ፡ እነዚያን በማከል፡ ከዚህ የሚከተለውን መጠነኛ ማብራሪያ፡ እነሆ አቅርበንላችኋል፤ በማብራሪያው ውስጥ የተጠቃለሉት እነዚህ ቊም ነገሮች፡ እግዚአብሔር፡ ሰው ኾኖ፡ ፍጥረቱን ሊያድንበት ያዘጋጀውን መለኮታዊ ሥራ፡ እውን የሚያደርገው፡ እንዴትና በምን እንደኾነ፡ ለሰው ልጆች፥ በተለይም ላመኑበት ወገኖቹ፥ ይልቁንም፡ የቃል ኪዳን ልጆቹ ለኾኑት፡ ለኢትዮጵያውያንና ኢትዮጵያውያት፡ እያከታተለ የገለጣቸው፡ የቅድሚያ ዕፁብ ድንቅ ሥራዎቹ ናቸው፤ እነርሱም፡ በተራቸው፡ የተስፋው ፋናና ማጽኛ፥ መፈጽምና ማኅተም ለኾነችው፡ ለቅድስት ድንግል ማርያም፡ ጥላና ምሳሌ፥ አርአያና ምልክት ኾነው በመታየት አገልግለውታል፡-

፩ኛ፡ ገና በፍጥረት መጀመሪያ፡ **"እግዚአብሔር አምላክም፡ እባቡን** (ዲያብሎስን፡ እንዲህ) **አለው፤ 'ይህን ስላደረግህ፡ ...በአንተና በሴቲቱ** (በሔዋን) **መካከል፥ በዘርህና በዘርዋ** (ከድንግል ማርያም በሚወለደው ልጇ) **መካከል፡ ጠላትነትን አደርጋለሁ፤ እርሱ** (ኢየሱስ ክርስቶስ)፡ **ራስህን ይቀጠቅጣል፤ አንተም፡ ሰኰናውን ትቀጠቅጣለህ፡፡'"**

ይህ የኾነው፡ አዳምና ሔዋን በተፈጠሩባት፥ እግዚአብሔር፡ ከሰው ልጆች ጋር ላደረጋቸው፡ ለሰባቱ ቅዱሳት ኪዳናት መሠረት የኾነው፡ የአዳምና ሔዋን የጋብቻ ቃል ኪዳን በተፈጸመባት፥ የዔዶም ገነት በምትገኝባትና ለአራት ከሚከፈለው ወንዟ፡ አንዱ የኾነው፡ "ግዮን" በከበባት፡ በዚችው፡ በኢትዮጵያ ምድር ስለኾነ፡ የሰው፡ ማንነቱ የሚታወቀው ደግሞ፡ በተወለደባት ምድር በመኾኑ፡ የድንግል ማርያም ኢትዮጵያዊነት፡ የተረጋገጠበት የመጀመሪያው ማስረጃ ይህ ነው፡፡ (ዘፍጥ. ፪፥ ፰-፲፫፤ ፫፥ ፲፬-፲፭፡፡)

፪ኛ፡ የእግዚአብሔር ወገኖች የኾኑት፡ ደጋጎቹ አባቶችና እናቶች፡ እስከጥፋት ውኃ ድረስ፡ በኢትዮጵያ ኖረው፡ በኖኅና በቤተሰቡ አማካይነት፡ ከጥፋት ውኃ የዳኑባት፥ መቅዘፊያና ሰብአዊ ቀዛፊ ሳይኖራት፡ በመለኮት ኃይል ብቻ ተጠብቃ የተመራችውን መርከብ፡ እኛ ኢትዮጵያውያንና ኢትዮጵያውያት፡ "ድንግል ማርያም ናት!" እንላለን፡፡

በመጨረሻም፡ ኖኅና ቤተሰቡ፡ በኋላ ዘመን፡ በመልከ ጼዴቅ ተቈርቋሪ፡ ሰው የሚኾነው አምላክ፡ ዓለሙን ለማዳን እንዲሰቀልባት ወደተመረጠችው፡ ወደኢየሩሳሌም ከተማ፡ የመጀመሪያዋን የመርከብ ጉዞ ፈጽመውና ከሞት ተርፈው፡ ከእግዚአብሔር ጋር፡ ላደረጉት ቃል ኪዳን፡ ምልክት የኾነችው ቀስተ ደመና፡ "ድንግል ማርያም ናት!" ብለን እንናገራለን፡፡ ከዚህ የተነሣ፡ በእርሷ፣ ቃል ኪዳኑን፡ ፍሬያማው አንድነታችን፥ መርከቧን፡ ቤተ መቅደሳችን/ቤተ ክርስቲያናችን፥ "የማርያም መቀነት" የምንለውንም የቀስተ ደመና ምልክት፡ ሰንደቅ ዓላማችን አድርገንና እርሷን፡ የተንዠረገገ የፈትል ጥልፍ ቀሚስን በተላበሰ የተዋበ የሴት ወገቧ ላይ አስታጥቀን፡ "እናት አገራችን፡ ኢትዮጵያ" በሚል ስሟ፡ የምናውቃት፥ የምንጠራትና የምንሥላት መኾናችን፡ ይህ፡ ኹለተኛው ማስረጃ ነው፡፡

፫ኛ፡ እግዚአብሔር፡ ሙሴን፡ ወደግብፅ ልኮት፡ የእሥራኤልን ልጆች፡ ከፈርዖን ባርነት፡ ነጻ ከማውጣቱ በፊት፡ በቅድሚያ፡ ወደኢትዮጵያ እንዲመጣና ኢትዮጵያዊት ሚስት አግብቶ፡ በዚያ፡ እንደእሥራኤላውያን ልማድ፡ ብዙ ሚስቶችን በማግባት ሳይኾን፡ በእግዚአብሔር ሕግ መሠረት፡ በአንዲት ሚስት ተወስነው እንደሚኖሩት፡ እንደኢትዮጵያውያንና ኢትዮጵያውያት ሥርዓት፡ እስከመጨረሻው፡ በእርሷ፡ በአንዲት ሚስቱ ብቻ ተወስኖ እንዲኖር ለምን አደረገ?

እግዚአብሔር፡ ለዚህ፡ መለኮታዊ ምክንያት አለው። ሙሴ፡ የኢየሱስ ክርስቶስ ቀዳሚ ምሳሌና አርአያ ሲኾን፡ የኢትዮጵያዊው ካህን፡ የዮቶር ልጅ የኾነችው ሚስቱ ሲጳራ ደግሞ፡ የድንግል ማርያም ቀዳሚት ምሳሌና አርአያ መኾኗን ጭምር ሊያሳይ በመኾኑ፡ ይህ እውነታ፡ የድንግል ማርያምን ኢትዮጵያዊነት ለማሳየት፡ ሦስተኛው ማስረጃ ነው።

፬ኛ፡ ከአዳምና ሔዋን ጀምሮ፡ እስከ ሙሴ ዘመን ድረስ፡ በኪዳነ ልቦና ጸንቶ የቆየው፡ የዐሥሩ አምላካውያት ትእዛዛት ሕግ፡ በኢትዮጵያውያን የልብ ጽላት ላይ ተጽፎ እየተሠራበት ሣለ፡ በሙሴ መሪነት፡ ከግብፅ ባርነት፡ ነጻ የወጡት እሥራኤላውያን ግን፡ በታላቅ ኃይሉ፡ ነጻ ያወጣቸውን፡ የአባቶቻቸውን፡ የአብርሃምን፥ የይስሐቅንና የያዕቆብን አምላክ፡ እንደኢትዮጵያውያኑ፡ በዚያው፡ በኪዳነ ልቦና፡ በእውነትና በመንፈስ ሊያመልኩት ሳይፈልጉ ቀሩ፤ ከዚህ ይልቅ፡ በክህደትና በዓመፅ ተነሣሥተው፡ በጣዖት የማምለክ ዝንባሌን ስላሳዩ፡ እግዚአብሔር፡ ያን ሕጉን፡ በኹለት የድንጋይ ጽላት (ሰሌዳዎች) ላይ፡ በጣቶቹ ጽፎና በታቦት (በሣጥን) አድርጎ፡ እንደሰጣቸው ይታወቃል።

ይኹን እንጂ፡ እነርሱ፡ በቃል ኪዳኑ ሕግ ውስጥ ያሉትን ትእዛዛት መፈጸም አቅቷቸው ስላፈራረሷቸው፥ ከዚህም የተነሣ፡ የኃጢአታቸው ጽዋ ስለሞላ፡ እነርሱና አገራቸው፡ በአረማዊው ናቡከደነጾር ሠይፍ እንዲደመሰሱ፡ ከአምላካቸው ተወሰነ፤ ያ፡ ታላቅ ጥፋት ከመድረሱም በፊት፡ እግዚአብሔር፡ እነዚያን ጽላት የያዘችው፡ ያች ታቦተ ሕጉ፡ ወደኢትዮጵያ እንድትመጣ አደረገ፤ እርሷም፡ "ቃል ሥጋ ኾነ!" እንደሚለው፡ እንደባለምሥራቹ (ወንጌላዊው) ዜና፡ የአምላክ ሰው መኾን፡ በእውን እስከተፈጸመበት ጊዜ ድረስ፡ በኢትዮጵያ ኖረች፤ ይህም እርግጥ ነው።

ጽላቱ፡ ሰውነትን፡ ማለትም፡ ነፍስንና ሥጋን፡ ከድንግል እናቱ፡ በተዋሕዶ የለበሰው የአምላካችን፡ የኢየሱስ ክርስቶስን ትስብእትና መለኮት፥ ጽላቱን የያዘችው ታቦት ደግሞ፡ የቅድስት እናቱ ምሳሌ በመኾናቸው፡ ኢየሱስ ክርስቶስን የወለደችው ድንግል ማርያም፡ ከኢትዮጵያ ምድር የተገኘች ኢትዮጵያዊት ለመኾኗ፡ ይህ፡ አራተኛው ማስረጃ ነው።

፭ኛ፡- እግዚአብሔር፡ ኢትዮጵያዊቷ ንግሥት ማክዳ፡ በዚያን ጥንታዊ ዘመን፡ ያን የመሰለ፡ አታካችና አዳጋች ጉዞ፡ ወደኢየሩሳሌም እንድታደርግ፡ ለምን ፈቀደ? "**ከወገብህ የሚወጣውን ዘርህን፡ ከአንተ በኋላ አስነሣለሁ! ...የመንግሥቱንም ዙፋን፡ ለዘለዓለም አጸናለሁ፤ እኔም፡ አባት እኾነዋለሁ፤ እርሱም፡ ልጅ ይኾነኛል።**" ብሎ፡ "ልበ አምላክ" ለተባለው፡ ለቅዱስ ዳዊት፡ የገባለትን ቃል ኪዳን ሊፈጽም አይደለምን?

እነሆ፡ ንግሥት ማክዳ፡ ይህ፡ መለኮታዊ የተስፋ ቃል፡ "የዳዊት ልጅ!" በተባለው፡ በኢየሱስ ክርስቶስ የተፈጸመበትን፡ የእግዚአብሔርን ልጅ የወለደች፡ ድንግል ማርያምን ያስገኘውን፡ የቃል ኪዳን ዘር፡ ከዳዊት ልጅ፡ ከንጉሥ ሰሎሞን ተቀብላ (ፀንሳ)፡ ወደአገርዋ፡ ወደኢትዮጵያ ተመለሰች።

እንግዴህ፡ በኢየሩሳሌም የነገሠው፡ የነቢዩ ዳዊት ልጅ፡ እሥራኤላዊው ንጉሥ ሰሎሞን፡ የኢየሱስ ክርስቶስ ቀዳሚ ምሳሌና አርአያ ሲኾን፡ የመልከ ጼዴቅ ዘር የኾነችው፡ ኢትዮጵያዊቷ ንግሥት ማክዳ ደግሞ፡ የድንግል ማርያም ቀዳሚ ምሳሌና አርአያ ናት፤ ይህም፡ "**ንግሥተ ዓዜብ፡ [ኢትዮጵያ] በፍርድ ቀን፡ ከዚህ ትውልድ ጋር ተነሥታ ትፋረደዋለች፤ ታሳፍረዋለችም፤ የሰሎሞንን ጥበብ ለመስማት፡ ከምድር ዳር መጥታለችና። እነሆም፡ ከሰሎሞን የሚበልጥ፡ ከዚህ አለ!**" በሚለው፡ በራሱ በጌታ ቃል ተረጋግጧል።

ስለዚህ፡ ይህ፡ የንግሥተ ሳባ ኢትዮጵያዊነትና በእርሷ የተፈጸመው፡ መለኮታዊ ዕቅድ፡ ድንግል ማርያም፡ ኢትዮጵያዊት ለመኾኗ፡ አምስተኛው ማስረጃ ነው። (፪ሳሙ. ፯፥ ፲፪-፲፮፤ ማቴ. ፲፪፥ ፵፪።)

፯ኛ:- **"ኢትዮጵያ ታበጽሕ እደዊሃ ኀበ እግዚአብሔር!"** ማለትም: **"ኢትዮጵያ: እጆቿን: ወደእግዚአብሔር ትዘረጋለች!"** ተብሎ፥ በአምላካዊ ቃል የተነገረላት ሰብአዊት ፍጡር: ድንግል ማርያም ካልኾነች በቀር: ይህ ማንነት፡ ከቶ፡ ለሌላ: ለማን ሊኾን ይችላል? መቼም: ቃሉ: ምድርን፥ አገርን፥ ወይም ግዑዝ አካልን የመሰለ: ሌላ ነገርን የሚወክል አይደለም፤ እንደቃሉ አነጋገር: የምትዘረጋቸው እጆች ያሏት፥ ለዘለዓለምም: ሕያውት ኾና: በምድር ላይ: በሰብአዊት ሴት አንቀጽ: "ኢትዮጵያ" በሚል ስሟ ስትጠራ የምትኖር፥ እጆቿን ወደእግዚአብሔር ዘርግታ: መልካሙን ዘለዓለማዊ ምላሽ: ከፈጣሪዋ ያገኘች: ሰብአዊት ፍጡር: ከድንግል ማርያም በቀር: ሌላ ፍጡር ሊኖር ከቶ አይችልም::

አዎን! በመላው የሰው ልጆችና በፍጥረቱ ኹሉ ስም: እጆቿን: ወደእግዚአብሔር ዘርግታ: በፍጹም ብቅዓት ያቀረበችው ልመና: ከሥሉስ ቅዱስ መንበረ ጸባዖት ደርሶ: የቅዱሱ ኪዳን: የመጨረሻ ማኅተም የኾነውን: የምሕረት ቃል ኪዳን: ኢየሱስ ክርስቶስን ያስገኘችው: ያች "ኢትዮጵያ": ድንግል ማርያም ለመኾኗ: ይህ: ስድስተኛው ማስረጃ ነው:: (መዝ. ፷፯፥ ፴፩::)

፯ኛ: **"'የእሥራኤል ልጆች ሆይ! እናንተ: ለእኔ: እንደኢትዮጵያ ልጆች አይደላችሁም!' ይላል እግዚአብሔር::"** የሚለው: የነቢዩ ቃል: በመጀመሪያ: ስሙ: "እሥራኤል" የኾነ፥ ብዙዎች ልጆችም ያሉት ሰው መኖሩን ያመለክተናል:: ታዲያ፥ ይህ ሰው፡ እርሱ ማነው? ሰብአዊ ፍጡር የኾነው: በወንድ አንቀጽ የሚጠራው: የአብርሃም ልጅ የኾነው፡ የይስሓቅ ልጅና የዔሳው መንትያ: ያዕቆብ አይደለምን? "እሥራኤል": ቀድሞ: የእግዚአብሔር ወልድ፥ ኋላም: የኢየሱስ ክርስቶስ ስም መኾኑ፥ ይህንንም ስም ለያዕቆብ የሰጠው: እርሱ ራሱ የስሙ ባለቤት መኾኑ ይታወቃል::

ይኸውም: ቀድሞ: በብሉዩ ኪዳን: **"ከእንግዲህ ወዲህ: ስምህ: 'እሥራኤል' ይባል እንጂ: ያዕቆብ አይባል! ከእግዚአብሔር፥ ከሰውም ጋር ታግለህ: አሸንፈሃልና!"** ተብሎ የተጻፈው ቃል፥ ኋላም: **"እሥራኤልን: ሕፃን በነበረ ጊዜ ወደድሁት፤ ልጄንም: ከግብፅ ጠራሁት፤"** ተብሎ: በሙሴ መሪነት: ከግብፅ ባርነት ነጻ በወጡት በእሥራኤል ሕዝብ አስመስሎ: ነቢዩ የተናገረው ትንቢት: በኢየሱስ ክርስቶስ የተፈጸመ በመኾኑ ነው::

አዎን! ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ: በሕፃንነቱ: ከእናቱ: ድንግል ማርያም ጋር: ወደግብፅ ተሰድዶ፥ እዚያም: የኢትዮጵያውያን ርስት በኾነችው: በቍስቋም ገዳምና በኢትዮጵያ: ቆይቶ: ከሦስት ዓመት ተኩል በኋላ ወደናዝሬት ስለመመለሱ: የአዲስ ኪዳኑ ባለምሥራች ሲጽፍ: ይህንኑ: **"ልጄን: ከግብፅ ጠራሁት!"** የሚለውን ቃል እንደጠቀሰው ይታወሳል::

እንግዲህ: ከላይ: በ፯ኛው ተራ ቁጥር የተጠቀሰው: "ኢትዮጵያ" የሚለው ስያሜ: ለማን ሊሰጥ እንደሚገባ፥ ለማንስ እንደተሰጠ: ስለ"እሥራኤል" የተነገረው: ይህ የእግዚአብሔር ቃል: ያመለክተናል:: ይኸውም: "እሥራኤል" የተባለውን ኢየሱስ ክርስቶስን: ለወለደችው: ለድንግል ማርያም: የተሰጠ መኾኑ ነው:: ይህን እውነታ ለመረዳት: **"'የእሥራኤል ልጆች ሆይ! እናንተ: ለእኔ: እንደኢትዮጵያ ልጆች አይደላችሁም!' ይላል እግዚአብሔር::"** የሚለውን: የራሱን: የነቢዩን ቃል በማስተዋል መመልከቱ ይበቃል::

አዎን! እግዚአብሔር: እርሱን: በአምላክነቱ ፈልገው ላመኑበትና ለወደዱት፥ ቃሉንም ለጠበቁት ወላጆቻቸው: ለአብርሃምና ለይስሓቅ፥ ለራሱም ለያዕቆብ የሰጣቸውን ቃል ኪዳን በማጽናት: ስለስሙና ስለእነርሱ ፍቅር ሲል: በኋላ ዘመን: ልጆቻቸውን: የእግዚአብሔር ሕዝብ ሊያደርጋቸው ስለፈለገ: "እሥራኤል" የሚለውን ስም እንደሰጣቸው ይታመናል፤ እንደዚሁ ኹሉ: በቀደመው ዘመን: ከእነርሱ: ከእሥራኤል ልጆች ይልቅ: አስቀድመው ላወቁት፥ ላመኑበትና ለወደዱት፥ ቃሉንም ጠብቀው ለኖሩት ኢትዮጵያውያንና ኢትዮጵያውያት ደግሞ: እርሱን ለመውለድ በምትበቃው እናቱ ስም: የእርሷ ልጆች ተብለው እንዲጠሩ ፈቃዱ ኾነ ማለት ነው::

ስለዚህ፡ ቀደም ብሎ ከተሰጠው ማብራሪያ ጋር፡ የራሱ የነቢዩ ቃል፡ "እሥራኤል" የሚለው ስም፡ ኢየሱስ ክርስቶስን የሚመለከት፥ "ኢትዮጵያ" የሚለው ስያሜ ደግሞ፡ ድንግል ማርያምን የሚያመለክት መኾኑን፥ እንዲሁም፡ እግዚአብሔር፡ ከእሥራኤላውያን ይልቅ፡ አስቀድሞ ያወቀውና የወደደው፡ ኢትዮጵያውያንን መኾኑን፡ በግልጽ ስለሚያረጋግጥ፡ ድንግል ማርያም፡ "ኢትዮጵያ" ለመኾኗ፡ ይህ፡ ሰባተኛው ማስረጃ ይኾናል። (ዘፍጥ. ፴፪፥ ፴፰፤ አሞ. ፱፥ ፯፤ ሆሴ. ፲፩፥ ፩፤ ማቴ. ፪፥ ፲፭።)

ቀደም ብለው የተጠቀሱትን ማስረጃዎች የሚያጠናክሩ፡ ሌሎች፡ የገዘፉ እውነታዎችን፡ እዚህ ላይ ማከል ይቻላል። ከእነዚህ መካከል፡ አንዱን ብቻ እንጥቀስላችሁ! ድንግል ማርያምን፡ በሥጋ ጭምር የምንዛመዳት በመኾኗ፡ "እናታችንና ንግሥታችን፥ ሃይማኖታችንና አገራችንም ናት!" ብለን፡ በስሟ፡ አገራችን፡ "ኢትዮጵያ"፥ ምድራችን፡ ርስቷ፥ እኛም፡ ልጆቿ፡ "ኢትዮጵያውያን፥ ኢትዮጵያውያት" ተብለን እንደምንጠራ ኹሉ፡ ልጇን ኢየሱስ ክርስቶስንም፡ "ፈጣሪያችንና አምላካችን፥ አባታችንና መድኃኒታችን፥ ብቻ ሳይኾን፡ "ካህን፡ ሊቀ ካህናታችን፥ ንጉሥ፡ ንጉሠ ነገሥታችንም ነው!" ብለን፡ የነፍሳችንና የመንፈሳችን ብቻ ሳይኾን፡ የሥጋችንም ጌታና ባለቤት መኾኑን፡ ለዓለሙ ኹሉ፡ በይፋ ያረጋገጥንበት ብሔራዊ አቋማችን ይገኛል። ያም፡ "ሞአ አንበሳ፡ ዘእምነገደ ይሁዳ!" የሚለውን መለኮታዊ ዓርማ፡ ብሔራዊ ማኅተማችንና በሰንደቅ ዓላማችን ላይ አሥፍረን፡ ማዕከላዊ ምልክታችን በማድረጋችን ታውቋል።

መቼም፡ በሰብአዊው የሥጋ ዝምድና ሐረግ፡ በቀጥታ ያልተሣሠረውን፥ ወይም፡ ወገኑ ያልኾነውን፡ ማንንም ሰው፡ በግዴታና በኃይል ካልኾነ በቀር፡ በፈቃዱ አምጥቶና ተቀብሎ፡ በራሱ ላይ የሚያነግሥ፡ ሕዝብ፥ ወይም ኅብረተሰብ፡ በምድር ላይ ስለሌለ፡ ኢትዮጵያውያንና ኢትዮጵያውያትም፡ ከድንግል ማርያምና ከልጇ፡ ከኢየሱስ ክርስቶስ ጋር በሥጋ ዝምድና የተሣሠሩ ባይኾኑ ኖሮ፡ እርሱን፡ "ንጉሣችን!"፥ እርሷን፡ እናቱንም፡ "ንግሥታችን!" ብለው፡ በፍጹም ሃይማኖታዊ ፈቃደኛነትና ደስታ፡ በላያቸው ሊያነግሡዋቸው፥ መንግሥታቸውንም፡ "የራሳችን ነው!" ብለው ሊተዳደሩበት ባልተቀበሉም ነበር።

ይህን እውነታ፡ በንጽጽር አቅርቦ ለማሳወቅ፡ ርቆ ኼዶ፡ ሌላ ማረጋገጫ፡ መፈለግና ማቅረብ አያሻም፤ አረማዊው ጲላጦስ፡ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስን፡ በአደባባይ፡ በፊታቸው አቁሞ፡ "**ንጉሣችሁን ልስቀለውን**?" ብሎ፡ የአይሁድን ካህናትና ሕዝቡን በጠየቃቸው ጊዜ፡ "**ከቄሣር በቀር፡ ሌላ ንጉሥ የለንም**!" ብለው የሰጡት ቁርጥ ምላሽ ይበቃል።

ደግሞም፡ እኒሁ አይሁድ፡ ወንጀሉ ተገልጾ እንዲጻፍበት በፈለጉበት፡ በመስቀሉ ዓናት ላይ፡ ጲላጦስ፡ "**የአይሁድ ንጉሥ፡ የናዝሬቱ ኢየሱስ**!" የሚል ቃልን በማስጻፉ፡ "ራሱ፡ "**እኔ የአይሁድ ነኝ! አለ፤**" ብለህ ጻፍ እንጂ፡ "**እርሱ፡ የአይሁድ ንጉሥ ነው**!" ብለህ አትጻፍ!" ሲሉ፡ እንደገና ያቀረቡለት ጥያቄያቸውና እርሱም፡ ለዚሁ ጥያቄያቸው፡ "**እኔ፡ የጻፍሁትን ጽፌአለሁ**!" ሲል የሰጣቸው ቁርጥ መልስ፡ የእውነታውን ንጽጽር፡ የበለጠ ያጎላዋል።

አይሁድ፡ በኢየሱስ ክርስቶስ ላይ ያላቸው የጥላቻ ተቃውሞ፡ ይህን በመሰለ ኹኔታ ተገልጾ የታየው፡ እርሱ፡ ጌታችን፡ የሞት ፍርዱን በተቀበለበት ጊዜ ብቻ አልነበረም፤ ገና፡ ቀደም ብሎ፡ በኢየሩሳሌም ቤተ መቅደሳቸው ውስጥ እያስተማረ ሣለ ጀምሮ፡ ተከሥቶ ነበር፤ ያም የጥላቻ ተቃውሞ፡ ቀዳሚ ምሳሌው የኾነው ሙሴ፡ ኢትዮጵያዊት ሚስትን አግብቶ፡ ኢትዮጵያዊ በመኾኑ፡ ከሕዝበ አይሁድ ብቻ ሳይኾን፡ ከእኅቱ፡ ከሚርያምና ከወንድሙ፡ ከአሮን ሳይቀር የደረሰበትን የጥላቻ ተቃውሞን የመሰለ ነበር። ይኸውም፡ አይሁድ፡ በኢየሱስ ክርስቶስ ላይ የነበራቸው የጥላቻ ተቃውሞ፡ ኢትዮጵያዊ መልኩን በማየት፡ ማንነቱን ከመናቃቸው የተነሣ እንደነበረ፡ ራሱ፡ ኢየሱስ ክርስቶስ፡ "**የሙሴ ሕግ እንዳይሻር ብላችሁ፡ ሰውን፡ በሰንበት የምትገርዙ ከኾነ፡ ሰውን፡ ኹለናንተናውን፡ በሰንበት፡ ጤናማ ስላደረግሁ፡ ለምን ትቃወሙኛላችሁ? በእውነት ፍረዱ እንጂ፡ በሰው ላይ፡ <u>መልክ አይታችሁ፡</u> በአድልዎ አትፍረዱ**!" ሲል፡ በአምላካዊ አንደበቱ በተናገረው ቃሉ የመሰከረው ነው፡ ይህን እውነታ ማስተባበል፡ ለማንም አይቻለውም። (ዮሐ. ፯፥ ፳፪-፳፬፤ ፲፱፥ ፲፭-፳፪።)

እዚህ ላይ፡ ከዚህ ጋር ተያያዞ ሊብራራ የሚያስፈልገው፡ ሌላ፡ የእምነት ጥያቄ አለ፤ እርሱም፡ መልአኩ፡ ቅዱስ ገብርኤል፡ ለድንግል ማርያም፡ "**እነሆም፡ ዘመድሽ ኤልሣቤጥ፡ እርሷ ደግሞ፡ በእርጅናዋ፡ ወንድ ልጅን፡ ፀንሳለች!**" ሲል የተናገረው ቃል፡ ድንግል ማርያም፡ ኤልሣቤጥን የመሰሉ፡ ሌሎች ሴቶችና ወንዶች ዘመዶች፡ በዚያ አገር ያሏት መኾኑን የሚያመለክተው እውነታ ነው። ይህ ከኾነ፡ ይኸው እውነታ፡ ከእመቤታችንና ከልጇ፡ ከጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ኢትዮጵያዊነት ጋር እንዴት ሊጣጣም እንደሚችል ማብራራት፡ አግባብ ይኾናል።

በመጀመሪያ ደረጃ፡ ነቢዩ ዳዊት፡ "**የሳሌም ንጉሥ**" የተባለው አባቷ መልከ ጼዴቅ የቈረቈራትን "**ኢየሩሳሌም**"ን መነሻ አድርጎ፡ "**ኢትዮጵያ**" ስለተባለችው ድንግል ማርያም፡ በመዝሙሩ ሲተነብይ፡ "**የእግዚአብሔር ከተማ (ኢየሩሳሌም) ሆይ! ስለአንቺ የተነገረው ኹሉ፡ ዕፁብ ድንቅ ነው፤ ...እነሆ፡ ፍልስጥኤማውያን፣ ጢሮስም፣ <u>የኢትዮጵያም ሕዝብ፡</u> እነዚህ፡ በዚያ ተወለዱ።**" ብሎ የተናገረው ቃል፡ ለዚህ የእምነት ጥያቄ፡ መነሻ መልስ ነው፤ ኢትዮጵያውያን፡ ጥንት፡ ከመሥራቿ አባታቸው፡ ከመልከ ጼዴቅ ጀምሮ፡ የእርሷ፡ የኢየሩሳሌም ባላባትና ባለርስት ኾነው፡ በእርሱ ስም፡ ያለማቋረጥ ሲያስተዳድሩዋት የኖሩ፣ ዛሬም እየኖሩ ያሉ ለመኾናቸው መሠረታዊው ማስረጃ ይህ መኾኑ፡ ሊታወቅ ይገባል።

"ንግሥተ ሳባ" የምትባለው፡ ኢትዮጵያዊቷ ንግሥት ማክዳ፡ ያን ኹሉ ጓዝ ይዛ፡ ወደኢየሩሳሌም ለመኼድ የቻለችው፡ ከዚሁ ባለቤትነት የተነሣ መኾኑም እንዳይዘነጋ ያስፈልጋል። **የአዲስ ኪዳኑ** "አቤሜሌክ"፣ ወይም፡ "ባኮስ"፣ የተባለው፡ ኢትዮጵያዊው ጃንደረባ፡ "ሕንደኬ" የተባለችው የኢትዮጵያ ንግሥት፡ የገንዘብ ምሉኳ የኾነው ባለሥልጣን፡ በዚያን ጊዜ፡ ጸንቶ ይሠራበት በነበረው በኦሪታዊው የኢትዮጵያውያን ሥርዓት፡ ሊሳለም ወደኢየሩሳሌም ኼዶ የተመለሰው፡ የኢትዮጵያውያን ሀብትና ንብረት፣ ርስትና ይዞታ ወደነበረው፡ ወደጋዛ መኾኑ፡ በሓዋርያት ሥራ መጽሓፍ ውስጥ ተጽፎ የሚነበበው ቃል፡ ይህን እውነታ አረጋግጦ ያስረዳል። (የሓዋ. ፰፣ ፳፯-፴፱።)

በኹለተኛ ደረጃ፡ እኛ ኢትዮጵያውያን፡ ከክርስቶስ ልደት አንድ ሺ ዓመት በፊት፡ ታቦተ ጽዮን ወደኢትዮጵያ እስከመጣችበት ጊዜ ድረስ፡ በዚህ መልክ፡ በኢየሩሳሌም ነዋሪዎችና ተመላላሾች የነበርን ስንኾን፡ ከዚያ በኋላ፡ በታቦተ ጽዮን ባለአደራነታችን ምክንያት፡ እውነተኞቹ እሥራኤላውያን ኾነን መገኘታችን ደግሞ፡ ሌላው እውነታ ነው። ከዚህ የተነሣ፡ በኦሪቱ ሕግና ሥርዓት አፈጻጸም በኩል፡ በሥጋዊዉ ኾነ በመንፈሳዊው፣ በሃይማኖታዊዉም ይዞታ ረገድ፡ በኢትዮጵያም፣ በኢየሩሳሌምም፡ በነበረን ባለመብትነት፡ በኹለቱም ምድሮች፡ ያለችግር እንኖር የነበርን መኾኑ አያጠያይቅም፤ እንዲህ ከኾነ ደግሞ፡ በዚያን ጊዜ፡ እንደዛሬው ኹሉ፡ የኢትዮጵያውያን፡ በኢየሩሳሌምና በአካባቢ አውራጃዎቿ፡ በብዛት መገኘትና ነዋሪ መኾን፣ እርስ በርሳቸው ተጋብተውና ተዋልደው መኖራቸውም፡ በምንም መልኩ፡ እንደእንግዳ ነገር ተቆጥሮ፡ ሊያስደንቅ ከቶ አይችልም።

ስለዚህ፡ እንኳንስ፡ ትንቢት እያለ፡ ባይኖርም፡ እንኳ፡እመቤታችን፡ ቅድስት ድንግል ማርያም፡ ሳትወለድ፡ ወላጆቿ፣ ወይም፡ አያቶቿ፣ ወይም ቅድመ አያቶቿ፡ ወደኢየሩሳሌም ኼደው፡ በዚያ፡ ጊዜያዊ ቆይታ፣ ዘመድ ጥየቃ፣ ወይም ጉብኝት ቢያደርጉ፣ ወይም ኑሮ ቢመሠርቱ፣ ከዚህም የተነሣ፡ የካህኑ ዘካርያስ ሚስትና የመጥምቁ ዮሓንስ እናት የኾነችውን፡ ኤልሣቤጥን የመሰሉ፡ ብዙ ኢትዮጵያውያን ወንድሞችና አኅቶች፣ ብዙ ኢትዮጵያውያት እኅቶችና አክስቶች፣ ሌሎችንም፡ የቅርብና የሩቅ ዘመዶችን አፍርተው ቢገኙ፡ አግባብና የሚጠበቅ ውጤት ከመኾኑ በቀር፡ ሌላ ትርጉም ሊሰጠው ከቶ አይቻልም።

እንዲያውም፡ "ኤልሣቤጥ" የሚለው የስም አጠራር፡ በዕብራውያን አይሁድ ዘንድ ስለሌለ፣ ምንም እንኳ፡ ባለምሥራቹ (ወንጌላዊው) ሉቃስ፡ የእውነተኞች ኢትዮጵያውያት መለያ በኾነው እሥራኤላዊትነቷ፡ "**ከአሮን ልጆች ነበረች፤**" ቢላትም፡ ያ ስሟ፡ ኢትዮጵያዊ መኾኑ፡ በእርሷና በድንግል ማርያም ማንነት ሊረጋገጥ ስለሚችል፡ ለተነሣንበት የእውነት ፍለጋ፡ ተጨማሪ ማስረጃ ሊኾነን ይችላል፤ ይኸውም፡ "ኢየሱስ" እና "ዮሓንስ" ብሎ፡ ለጌታችንና ለመጥምቁ፡ አዳዲስ ስሞችን ባወጣላቸው፡ በመልአኩ፡ በቅዱስ ገብርኤል አንደበት፡ ኤልሣቤጥ፡ የድንግል ማርያም ዘመድ መኾኗ ስለተነገረ ነው። (፩ነገ. ፲፣ ፩-፲፫። መዝ. ፹፮፣ ፫-፬። ሉቃ. ፩፣ ፭፡ ፲፫፡ ፴፮፡ ፶፱-፷፫።)

በዓለ ግዝረት፡፡

“በዓለ ግዝረት”፡ መሢሑ ሕፃን፡ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ፡ ከቅድስት ድንግል ማርያም፡ በቤተ ልሔም፡ በበረት፡ ከተወለደ በኋላ፡ **“ስምንት ቀንም በተፈጸመ ጊዜ፡ ሕፃኑን ሊገዝሩት፡ ወሰዱት፤ ስሙንም፡ ገና በማሕፀን ሳይፀነስ፡ አስቀድሞ፡ መልአኩ እንደሰየመው፡ 'ኢየሱስ' አሉት፡፡”** በሚለው፡ የባለምሥራቹ (የወንጌላዊው) ቃል መሠረት፡ በ፰ኛው ቀን፡ “ኢየሱስ” ተብሎ፡ የኪዳነ አብርሃምን ሥርዓት የፈጸመበትን ዕለት በማስታወስ፡ የምናከብረው በዓል ነው፤ እርሱም፡ “በዓለ ግዝረተ ኢየሱስ” ተብሎ፡ በመስከረም ፰ ቀን ይከበራል፡፡ (ሉቃ. ፪÷ ፳፩፡፡)

እኛ ኢትዮጵያውያንና ኢትዮጵያውያት፡ ይህን በዓል የምናከብረው፡ የጌታችን፡ የኢየሱስ ክርስቶስን ግዝረት ለማስታወስ ብቻ ሳይኾን፡ ሥርዓቱን፡ ቀድሞም፡ በኪዳነ ልቦና፡ ማለትም፡ ከአብርሃም በፊት በኖርንበት አምልኮተ እግዚአብሔር፡ የ በተፈጥሮ ባሕርያችንና በገዛ ፈቃዳችን፡ የልብ ግርዛትን በመቀበል፡ ስንፈጽመው የቆየን÷ ኋላም፡ በኪዳነ ኦሪቱ፡ በአብርሃም÷ በመጨረሻም፡ በኪዳነ መንፈስ ቅዱስ ምክንያት፡ ያንኑ፡ ጥንታዊ ሥርዓታችንን አጽንተን የቀጠልን መኾናችንን ለማረጋገጥ ጭምር ነው።

በዚህም፡ እየራሳችንን፡ በቅዱሱ ኪዳን ጸጋ፡ በነፍስ፡ የሃይማኖትን ግዝረት÷ በሥጋም፡ የምግባርን ግዝረት ተቀብለን፡ በመንፈስ ቅዱስ፡ ከእግዚአብሔር ያገኘነውን፡ አማናዊዉን፡ የልጅነት ክብር የተቀዳጀን መኾናችንን እናዘክርበታለን፡፡

በዓለ መስቀል፡፡

አምላካችን ኢየሱስ ክርስቶስ፡ ተሰቅሎበት፡ ሥጋው የተቆረሰበትና ደሙ የፈሰሰበት ዕፀ መስቀል፡ በየዓመቱ፡ በመስከረም ፲፯ ቀን ታስቦ፡ በጥልቅ መንፈሳዊ ስሜትና በታላቅ የበዓል ሥርዓት ይከበራል፡፡

ይኸውም፡ **“በከበረ ደሙ ለተቀደሰው፡ ለአምላካችን፡ ለኢየሱስ ክርስቶስ መስቀል እንሰግዳለን! መስቀል፡ ኃይላችን ነው! መስቀል፡ ጽናታችን ነው! መስቀል፡ ቤዛችን ነው! መስቀል፡ የነፍሳችን መድኃኒት ነው! አይሁድ ካዱት! እኛ ግን አመንንበት! ያመንንበት እኛም፡ በመስቀሉ ኃይል ዳንን!”** የሚል ትርጉም ያለውን ጸሎታችንን፡ በግእዝ፡ በየዕለቱ ማለዳ ጀምረን፡ በቀኝ እጃችን በማማተብ፡ መላልሰን የምንጸልይበትንና የክርስትና ምልክታችን አድርገን፡ በየሰውነታችን ላይ የተነቀስነውንና በየአንገታችን ላይ፡ በማተባችን ያንጠለጠልነውን÷ በየልብሳችን ላይ የተጠለፈውንና በየእጃችን የያዝነውን መስቀል÷ እንዲሁም፡ የመድኃኒታችንን የኢየሱስ ክርስቶስን፡ በእንጨት ላይ ተሰቅሎ፡ እስከሞት ያደረሰውን መከራ የሚያስታውሰን በዓል ነው፡፡

ደመራ፡፡

በመስቀል በዓል ዋዜማ፡ “ደመራ” የሚባለው የበዓሉ መክፈቻ፡ በደመቀ ዝግጅትና ሥርዓት ተካኺዶ ይከናወናል፡፡ ይኸውም፡ በየሰበካው ቤተ ክርስቲያን፡ የቅጥር ውጭ አደባባይ (ማርገጃ) ላይ፡ የደመራው ቋሚ ተሸካሚ ይኾን ዘንድ፡ በጫፉ ቅርንጫፍ፡ የዓደይ አበባ ጉንጉን የታሠረበትን፡ ትልቅ እርጥብ አጣና፡ በመጀመሪያ አምጥተው፡ እንደምሰሶ ይተክሉታል፤ ከዚያ፡ ከየሠፈሩ የተመረጠ ኹነኛ ወይም ቀንደኛ የኾነ ሰው÷ ደግሞም፡ ዓቅሙ የሚፈቅድለትና ለማበርከት የሚፈልግ ማንኛውም ግለሰብ ጭምር፡ እርጥብና ለጋ የኾነውን የባሕር ዛፍ፡ በምሰሶው ዓይነት እያዘጋጀና እያመጣ፡ በቋሚው ላይ ይደምርበታል፤ “ደመራ” የተባለው፡ ለዚህ ነው፡፡

የሠርክ ጊዜ ሲደርስ÷ ይኸውም፡ ከቀትር በኋላ፡ ወደዓሥራ አንድ ሰዓት ግድም፡ ሕዝቡ ተሰብስቦና ደመራውን ከብቦ እንደቆመ፡ ልብሰ ተክህኖ በለበሱ ልኡካን መሪነት፡ ካህናቱና መዘምራኑ፡ መስቀልን በሚመለከት፡ ለበዓሉ የተመደበውን ሥርዓት ጸሎት ያደርሳሉ፡፡

በዚህ መሠረት፡ ካህኑ፡ “ ...መስቀለ ክርስቶስሰ፡ ቤዛነ፥ ወኃይልነ፤ አግዐዘ ጻድቃነ፥ ወኃጥአነ፡ እምግብርናተ ሰይጣን ጸላዒነ፤ ነሢአ ሥልጣነ እምእግዚአብሔር አምላክነ።” ማለትም፡ “የክርስቶስ መስቀልማ፡ ከእግዚአብሔር አምላካችን፡ ሥልጣንን አግኝቶ፡ ጻድቃንንና ኃጥኣንን፡ ከጠላታችን፡ ከሰይጣን የባርነት አገዛዝ፡ ነጻ ያወጣ፡ ቤዛችንና ኃይላችን ነው!” ዲያቆኑም፡ “ጸልዩ፡ ቅድመ መስቀል! ኵልክሙ መሃይምናን፡ እንዘ ትእኅዝዎ በየማን፤ ወትክህድዎ ለሰይጣን፤ እስመ ተቀደሰ፡ በደመ መለኮት መድኅን።” ማለትም፡ “ምእመናን ኹላችሁ! በቀኝ እጃችሁ እያማተባችሁና ሰይጣንን እየካዳችሁ፡ ባዳነን የመለኮት ደም፡ በተቀደሰው፡ በክርስቶስ መስቀል ፊት ጸልዩ!” ሕዝቡም፡ “ክቡር አንተ ንጉሠ ዕፀዋት መስቀል!“ ማለትም፡ “አንተ፥ የዛፎች ኹሉ ንጉሥ የኾንህ መስቀል ሆይ! አዎን! ክቡር ነህ!” የሚለውን፡ የመስቀል ውዳሴ፡ በዜማ እየተቀባበሉ ያመሰግናሉ።

ጸሎቱ ሲያበቃ፡ “መስቀል አብርሃ! በከዋክብት፡ አሠርገወ ሰማየ! እምኵሉሰ፡ ፀሓየ አርኣየ!” ማለትም፡ “ከኹሉም ይልቅ፡ ደምቆ በሚታየው፡ በፀሓይ፥ ደግሞም፡ በከዋክብት፡ ሰማዩን እንዳስጌጠ፡ እነሆ፡ መስቀሉ፡ በዓለሙ ኹሉ አበራ!” የሚለውን ዜማ እየዘመሩ፥ ቀጥሎም፡ ሕዝቡ፡ “እዮሃ አበባዬ! መስከረም ጠባዬ?!” የሚለውን፡ የሆታ መዝሙር፡ በመቀባበል እያሰማ፡ ደመራውን፡ ሦስት ጊዜ ይዞራሉ። በዚህ፡ የሥርዓተ ጸሎቱ ፍጻሜ ይኾንና፡ ወንዱ፡ የችቦ መብራቱን ሊያበራ፡ ወደየቤቱ ይኼዳል።

ወደእየቤቱ የተመለሰው ሰው፡ ችቦውን ከየምድጃው እሳት ለኩሶ ሲወጣ፡ ትርጉሙ፡ ከላይ፡ ቀደም ብሎ የተነበበውን፡ “**መስቀል ኃይልነ! መስቀል ጽንዕነ! መስቀል ቤዛነ! መስቀል መድኃኒተ ነፍስነ! አይሁድ ክህዱ! ንሕነሰ አመንነ! ወእለ አመንነ፡ በኃይለ መስቀሉ ድኅንነ!**” እያለ፡ በየደጃፉ መድረክ ላይ ከተረኰሰ በኋላ፡ የችቦ ፋናውን እያንቦገቦገ አምጥቶ፡ ከተቀጣጠለው የደመራው እሳት ላይ እያነጣጠረ፡ ከሩቅ በመወርወር ይጥለዋል። የደመራው እሳት ተያይዞ፡ ነበልባሉ እየተንቀለቀለ፥ ብርሃኑ፡ የአካባቢውን ጨለማ፥ ሙቀቱም፡ የምሽቱን ብርድ ሲያስወግድለት፡ ሕዝቡ፡ በመንፈሳዊ ተመስጦ እየዘመረና በሃይማኖታዊ ስሜት እየጨፈረ፡ የደመራው፡ የመኻል ምሰሶ ኾኖ የቆመው እንጨት፡ ነድዶ እስኪወድቅ ድረስ ይቆያል።

ከዚህ በኋላ፡ ደመራው በገጠር የተደረገ ከኾነ፡ እያንዳንዱ አምራች፡ ከጓሮው፡ ወይም ከእርሻው መሬት፡ ፈጣሪው ባርኮ የሰጠው፡ የድካሙ ፍሬ የኾነ ሰብል ቢኖረው፡ ከዚያ ላይ፡ እሸቱን፡ እንደምስጋና መባእ አድርጎ ያቀርብና፡ ያን፡ እሸቱን፡ በደመራው ፍሕም እየጠበሰ፡ እዚያ ካለው፡ ከቀረው ሰው ጋር ተሳትፎ ሲጨርስ፡ ወደየቤቱ ይመለሳል። ደመራው ግን፡ እንዲሁ፡ ሲነድድ ያድራል።

በማግሥቱ ማለዳም፡ እያንዳንዱ ሰው፡ ወንዱም፥ ሴቱም፡ ወደነደደው የደመራ አመድ እየመጣ፥ ከአመዱም፡ በጣቱ እየጠቀሰ፡ የመስቀል ምልክትን፡ በየግንባሩ ላይ ካተመ በኋላ፡ ለጸሎት ወደቤተ ክርስቲያኑ ይገባል።

የእውነተኛው መስቀል ፍለጋና ፍሬያማ ውጤቱ።

“ነገር ከሥሩ፥ ውኃ ከጥሩ!” እንዲሉ፡ ስለመስቀል ታሪክ ሲወሳ፡ አዳምንና ሔዋንን በሚመለከት፡ ከዚህ የሚከተሉት ቍም ነገሮች ይጠቀሳሉ፤ ይኸውም፡ እኒህ፡ ኹለት የመጀመሪያ ሰዎች፦

፩ኛ፦ የአምላክ ልጆች ኾነው፡ በቅንነት እንዲመሩበትና ለዘለዓለም ሕያዋን ኾነው፡ በገነት ተድላ እንዲኖሩበት፡ ከፈጣሪያቸው ከተሰጣቸው የእውነት ቃልና ከተጎናጸፉት መልካም ሕይወት ይልቅ፡ ዲያብሎስ ከተባለው የሓሰት አበጋዝ የቀረበላቸውን የጥፋት ምክር፡ በራሳቸው ምርጫ ተቀብለው፡ በክፋት ዓለም መኖርን መምረጣቸው፥

፪ኛ፦ ቆይተው ግን፡ ከዚህ የኃጢአት ምግባራቸው ፍጹም ተጸጽተው፡ ንስሓ በመግባት፡ የፈጣሪያቸውን ምሕረት መጠየቃቸው፥ እግዚአብሔርም፡ ሊነገር በማይቻል ቸርነቱ፡ ኃጢአታቸውን ይቅር ማለቱ፥

፫ኛ:- እግዚአብሔር: የዚህ ይቅርታው መገለጫ በኾነው: በአንድ ልጁ: በኢየሱስ ክርስቶስ ቤዛነት: እነርሱንና የእነርሱን ፈለግ የተከተልን: እኛን: ዘሮቻቸውን: በፈቃዳችን ካመጣነው: ከዚያ የፍዳ አገዛዝ፥ የኃጢአት ቀንበርና የሞት ዕዳ: ካዳነን በኋላ: ጥንቱኑ አዘጋጅቶልን ወደነበረው: ወደዘለዓለም መንግሥቱ ሕይወት የመለሰን መኾኑ: ከኹሉ በፊት: መነሻና መሠረት ኾኖ መነገር አለበት::

ይህም ኹሉ ሊኾን የቻለው: በቀላል አልነበረም፤ እግዚአብሔር ወልድ: ከቅድስት ድንግል ማርያም: በፍጹም ሰውነት ተወልዶ፥ ያለኃጢኣት: እውነተኛውን ሰብአዊ ሥርዓት በመኖር: ለፍጥረቱ በጎ አርአያ ኾኖ፥ የእግዚአብሔርን መንግሥት ምንነት: በትምህርት ገልጦና አምላክነቱንም: በተአምራት አሳይቶ፥ ልዩ ልዩ ፈተናዎችን አሸፎና መከራዎችን ተቀብሎ፥ በመስቀል ላይ ራቁቱን ተሰቅሎና ደሙን አፍስሶ፥ ሙቶና ተቀብሮ፥ በመጨረሻ: በትንሣኤው: ያን፡ ጠንቀኛ ጠላታቸውን ዲያብሎስን፡ ድል በመንሣት ነው::

ከዚህ ጋር በማያያዝ: "**እኔን መከተል የሚወድ ቢኖር: ራሱን ይካድ! መስቀሉንም ተሸክሞ ይከተለኝ! ነፍሱን ሊያድን የሚወድ ኹሉ: ያጠፋታል፤ ስለእኔ ግን: ነፍሱን የሚያጠፋ ኹሉ ያገኛታል!**" የሚለው: የመስቀሉ ጌታ: የኢየሱስ ክርስቶስ ቃል እና የእርሱ ተከታይ ሓዋርያ: ቅዱስ ጳውሎስ: በመንፈስ ቅዱስ ተመልቶ: "**የመስቀሉ ቃል: ለሚጠፉት ሞኝነት፥ ለእኛ ለምንድን ግን: የእግዚአብሔር ኃይል ነው!**" በሚል የመክፈቻ አርእስት: ስለመስቀል ምስጢር የሰጠው የትርጓሜ ሓተታ: አብሮ ሊታወስና ሊነገር ይገባል:: (ማቴ. ፲፮፥ ፳፬-፳፭፤ ፩ኛ ቆሮ. ፩፥ ፲፰-፴፩::)

የትርጓሜው ሓተታ እንዲህ ነው:- የአይሁድ ሊቃናት: ከካህናቱና ከሕዝቡ ጋር: በሰይጣናዊ ቅንዓት ተነሣሥተው: በስቅላት ያስገደሉት ኢየሱስ ክርስቶስ: ሥጋው ከተቀበረም በኋላ: ቅንዓታቸው ሊበርድ፥ ጭካኔያቸውም ሊረግብ አልቻለም፤ ያ: ያሠቃዩት ጌታ: ስለፍጥረቱ ቤዛነት: የመጨረሻው የፋሲካ በግ ኾኖ የተሠዋበት: ይህን የመሰለው መለኮታዊ ፍቅር ተፈጽሞ: ምስጢሩ የተከሠተበትን እንጨት እንኳ: በርኅራኄያቸው ትተው ሊያልፉት አልፈለጉም:: "*ደቀ መዛሙርቱ: ሥጋውን ሠርቀው እንዳይወስዱት*" በሚል ምክንያት: መቃብሩን እንዲያስጠብቅላቸው: ወደጲላጦስ ኼደው በመማፀንና እርሱም ፈቃዳቸውን በመፈጸም: በድኑን ሳይቀር እንዳልተዉት ኹሉ: አኹንም: በመስቀሉ ላይ የፈጸሙት ግፍ: ከዚያ ያላነሰ፥ እንዲያውም የባሰና ወደር የማይገኝለት ኾኖ እንዲቀጥል ማድረጋቸውን እነሆ እንመለከታለን::

ይኸውም: መስቀሉ: ደብዛው ሳይቀር: ጨርሶ እንዲጠፋ ያደረጉበት: መሠሪ ዕቅዳቸውና ክፉ ድርጊታቸው ነው:: በዚህ ዕቅዳቸው መሠረት: ማንም ሰው፥ የራሳቸው የኾኑት ወገኖቻቸው እንኳ ሳይቀሩ: ሊጠረጥሩ በማይችሉበት ኹኔታና ሥፍራ: መስቀሉን: በድብቅ አስወስደው ቀበሩት፤ ያም ሥፍራ: ለከተማው የቆሻሻ መጣያ የተመደበው ቦታ ነበር::

በዚህ ድርጊታቸው: ሦስት እኩይ ዓላማዎቻቸውን የፈጸሙ መስሏቸው ነበር:: ከእነዚህ ዓላማዎቻቸው መካከል:- የመጀመሪያው: የሰማይና የምድር ፈጣሪና ጌታ የኾነው ኢየሱስ ክርስቶስ: ቅዱስ ሥጋው የተቆረሰበትንና ክቡር ደሙ የፈሰሰበትን ምሥዋዕ (መሠዊያ) መስቀሉን ማርከስ ሲኾን፥

ኹለተኛው ደግሞ:- ሕዝቡ ኹሉ: የቤቱንና የከተማውን ጥራጊና ቁሻሻ: በየቀኑ ያለማቋረጥ በማፍሰስና በመጣል: የዕፀ መስቀሉን መቀበር፡ ማንም ሊያውቅ እንዳይችል፥ ምናልባት ቢታወቅ እንኳ: ምንጊዜም ተቆፍሮ እንዳይገኝና እንዳይወጣ ማድረግ ነው፤

ሦስተኛውም:- መስቀሉን እንዲህ አድርገው በሚቀብሩበት ጊዜ: የክፋታቸው መጠን ምን ያህል የጸና መኾኑን የሚያመለክተው: ሌላው ገጽታ ይታያል፤ ይኸውም: ዕፀ መስቀሉ: ምናልባት ተቆፍሮ የተገኘ እንደኾነ: የዓለም መድኅን የተሰቀለበት: እውነተኛው እንጨት: የትኛው እንደኾነ ተለይቶ እንዳይታወቅ ለማደናገር ሲሉ: በቀኝና በግራ የተሰቀሉትን ወንበዴዎች ብቻ ሳይኾን: ሌሎች ወንጀለኞች ጭምር የተሰቀሉበትን እንጨት: ከጌታ መስቀል ጋር ደበላልቀው እንዲቀበር ማድረጋቸው ነው::

ዕሌኒ ንግሥትና ልጇ፡ ንጉሥ ቈስጠንጢኖስ፡፡

ነቢዩ ዳዊት፡ "ጊዜ፡ ገቢር ለእግዚአብሔር" እንዳለው፡ እግዚአብሔር፡ ፈቃዱን የሚፈጽምበት፥ ሥራውንም የሚሠራበት ጊዜ ስላለው፡ የዚህ፡ የመስቀሉ ክብርና ኃይል የሚገለጽበት ቀኑ፡ እነሆ ደረሰ፡፡ ያም ቀን፡ ምድረ ከነዓንን በማጠቃለል፡ በማእከላዊው ባሕር አካባቢ ያለውንና በዘመኑ፡ "ሥጋዊው ሥልጣኔ ዳብሮበታል" የተባለውን ዓለም፡ በቄሣርነት የገዛው ቆስጠንጢኖስ፡ በ፫፻፳፫ ዓ. ም. በእናቱ በንግሥት ዕሌኒ አማካይነት፡ የክርስትናን እምነት ለመቀበል፡ ራሱን ያበቃበት ጊዜ ነበር፡፡ በዚያው ዓመት፡ ሃይማኖታዊት የኾነችው፡ ይህችው ንግሥት እናቱ፡ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ተወልዶ፥ አድጎና ኖሮ፥ ተሰቅሎና ሞቶ፥ ተነሥቶና ዐርጎ፥ ተልእኮውን በማከናወን፡ ዘለዓለማዊ የምሕረት ጸጋውን፡ ለሰው ልጆች፡ በቃል ኪዳን የሰጠባቸውን ቅዱሳት መካናት ትሳለም ዘንድ፡ ልቦናዋ ተነሣሥቶ፡ ወደኢየሩሳሌም እንድትጓዝ ኾነ፡፡

ዕሌኒ ንግሥት፡ ኢየሩሳሌም ገብታ፡ ቅዱሳት መካናትን እየተዘዋወረች ከጎበኘች በኋላ፡ ስለጌታ ቅዱስ መስቀል በጠየቀች ጊዜ፡ መስቀሉ የተቀበረበት ቦታ ባለመታወቁ፡ እስከዚያን ቀን ድረስ፡ የመስቀሉ ነገር የተሠወረ ምሥጢር ኾኖ እንደሚገኝ ተነገራት፡፡ በዚያን ጊዜ፡ መስቀሉን በሚመለከት፡ በመንፈሳዊ የፍቅርና የቅንዓት እሳት በነደደ ልቦናዋ፡ የጌታን፡ ሕማማቱንና የተናገራቸውን ቃላት በማዘከር፡ ወደፈጣሪዋ፡ የእንባ ጸሎት አቀረበች፤ በእርሷ በኩል፡ ምን ማድረግ እንደሚገባት ያመለክቷትም ዘንድ፡ ወደቤተ ክርስቲያን መሪዎችና አገልጋዮች ካህናት፥ በየቦታው ወደዘጉ ባሕታውያን ሳይቀር እየላከች አስጠየቀች፡፡

ከእነርሱም ያገኘችው መልስ፡ ካህናትና ምእመናን፡ በቤተ ክርስቲያን ተሰባስበውና በምሕላ ተጠምደው፥ የዘጉትና የበቁትም፡ በየበዓታቸው ተጠናክረው፥ ኹሉም፡ በያለበት ጾምና ጸሎት በማድረስ፡ መንፈስ ቅዱስ፡ ምስጢሩን እንዲፈታው መጠየቅ መኾኑን የሚያመለክት ነበረ፡፡ እርሷም፡ ይህ የተባለው መንፈሳዊ ምግባር፡ ራሷ ጭምር በተካፈለችበት፡ እንዲካኼድ አድርጋ፡ የእግዚአብሔር ጽድቅ የተገለጸበትንና መልካም የምሥራች ፍሬ የኾነውን፡ ከዚህ የሚከተለውን መመሪያ ለማግኘት በቃች፡፡ ይህም፡ "ለመሥዋዕት እንደሚደረግ፡ እንጨት ተረብርቦ እንዲነድና በዚያ ላይ፡ በሱባኤና በምሕላ የተጸለየበት ዕጣን ተጨምሮ፡ ጢስ ቅታሬው፡ ወደሰማይ ከወጣ በኋላ፡ ወደምድር ተወርውሮ የሚተከልበት፡ ያ ቦታ፡ ጌታ የተሰቀለበት እውነተኛው ዕፀ መስቀል የተቀበረበት ሥፍራ መኾኑን አረጋግጦ የሚያሳይ ምልክት ይኹናችሁ!" የሚል ነበር፡፡

በዚህ መሠረት፡ መንፈሳዊቷ ንግሥት፡ ይህንኑ መመሪያ በመከተል፡ የታዘዘው ሥርዓት እንዲፈጸም በማድረጓ፡ በሃይማኖታዊ ተስፋና ቅንዓት የተጠበቀው ውጤት ታየ! አዎን! ከሚነድደው እሳት ተነሥቶ፡ ወደሰማይ የወጣው የዕጣኑ ጢስ ቅታሬ፡ ወደምድር ተመልሶ፡ ከተራራማነት መጠን ደርሶ በነበረ፡ በአንድ ጉብታ ላይ እንደጦር ተወርውሮ ተተከለ! ይህ ተአምር የታየበት ዕለት፡ መስከረም ፲፯ ቀን፥ ፫፻፳፮ ዓ.ም. ነበር፡፡ በዚያ ተራራ ላይ የሚደረገው ቁፋሮ፡ በዚሁ ቀን ተጀምሮ፡ ወደጥልቅ እየወረደ ሲቀጥል ከቆየ በኋላ፡ በመጋቢት ፲ ቀን፡ መስቀሎች ተከማችተው ከሚገኙበት ዐዘቅት ተደረሰ!

በዚያ ዐዘቅት ውስጥ ከነበሩት፥ ሳይበሰብሱና መሬት ሳይበላቸው ከተረፉት ጥቂት መስቀሎች መካከል፡ ለካ፡ ጌታችንና መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ፡ ለፍጥረቱ ቤዛ ኾኖ፡ ደሙ የፈሰሰበት እውነተኛው ዕፀ መስቀል አብሮ ይገኝ ኖርዋል! ነገር ግን፡ የትኛው እንደኾነ ለይቶ ለማወቅ እጅግ አዳጋች ኾነ! ይኹን እንጂ፡ ይህን ችግር ለመፍታት፡ ረዥም ጊዜን አልወሰደም፤ ብዙ ድካምንም አልጠየቀም፤ አማናዊው ቅዱስ መስቀል፡ የተለያዩ ተአምራትን በመፈጸም፡ ራሱን ከሌሎቹ ለይቶ በማቅረብ፡ ማንነቱን፡ በታላቅ ኃይል ገልጦ ሊያሳይ ችሏል፡፡

ዛሬም፡ እኛ ኢትዮጵያውያንና ኢትዮጵያውያት፡ "ደመራ" እና "መስቀል" እያልን፡ በየዓመቱ የምናከብረው በዓል፡ መነሻና ዓላማው፡ ይህ ሲኾን፥ መታሰቢያነቱም፡ ለዚህ ነው፡፡

የንግሥት ዕሌኒ፡ እውነተኛነትና ባለውለተኛነት፡፡

የንግሥት ዕሌኒ፡ እውነተኛ ክርስቲያንነትና ጽኑ ሃይማኖታዊትነት፥ ለክርስቲያኖች ኹሉ፡ በተለይም ፡ ለእኛ፡ ለኢትዮጵያውያንና ኢትዮጵያውያት፡ ባለውለታችን መኾኗን፡ ራሱ፡ ምግባርዋ ይመሰክራል፤ ይኸውም፡ እንዲህ ነው፡- ይህችው ንግሥት ዕሌኒ፡ በኢየሩሳሌም ባሳለፈችው የጥቂት ዓመታት ቆይታዋ፡ የመጣችበትን፡ ቅዱሳት መካናትን የመሳለም ዓላማዋንና ታላቁ ትሩፋትዋ የኾነውን፡ የጌታን ቅዱስ መስቀል አስቆፍሮ የማውጣት ተልእኮዋን ማከናወን ብቻ አልነበረም፤ ጎልጎታ በተባለውና መስቀሉ በተገኘበት ቦታ ላይ፡ የኢየሩሳሌምን ቤተ ክርስቲያን፡ በአምስት ዓመታት አሠርታ ያስጨረሰችው፡ በዚሁ ጊዜ ነበር፡፡ አሠርታም እንደጨረሰች፡ ምዕራቡን፡ ለሮም (ለግሪኮች)፥ ምሥራቁን፡ ለሓበሾች (ለኢትዮጵያውያን) ሰጠች፡፡ ይህ የኾነው ያለምክንያት አልነበረም፡፡

ያም ምክንያት እንደሚከተለው ነው፡- ኢትዮጵያውያን፡ ጥንት፡ ኢየሩሳሌምን ከቈረቈረው አባታቸው፡ ከመልከ ጼዴቅ ጀምሮ እስከኢትዮጵያዊት ንግሥታቸው፡ ማክዳ፥ ከዚያም፡ ታላቁ እስክንድር እስከተነሣበት ዘመን ድረስ፡ ከትውልድ ወደትውልድ እየተላለፉ፡ በውርስ የደረሷቸው፡ በኢየሩሳሌም ያሉት የዐፅመ ርስት ቦታዎችና ንብረቶች፡ በይዞታቸው ሥር ተጠብቀው ይኖሩ ነበረ፤ በእስክንድር ዘመንና ከእርሱ በኋላ ግን፡ በእርሱ ሥልጣን ከተተኩት፡ ከአራቱ የጦር አዝማቾቹ አንዱ ወራሽ የነበረው፡ ፬ኛው አንጥያኮስ ኤጲፋንዮስ የተባለው አረማዊ፡ ከክርስቶስ ልደት በፊት፡ በ፩፻፷፯ ዓመት፡ ኢየሩሳሌም ገብቶ፡ ታላቅ ዕልቂትንና ብርቱ ጥፋትን አደረሰ፤ ከዚህ በኋላ፡ ከክርስቶስ ልደት በፊት፡ በ፩፻፷፬ ዓመት፡ መቃብያን፡ በእርሱ አገዛዝ ላይ በዓመፅ ተነሥተው፡ እስኪያስወግዱት ድረስ፡ እነዚህ፡ የኢትዮጵያ ይዞታዎች፡ በዚያ ከሚገኙት ቅዱሳት መካናት መካከል ጠፍ ኾነው ቆይተው ስለነበረ ነው፡፡

ይህን እውነታ፡ ከዚህ ቀጥሎ ያለው ማስረጃ ያረጋግጠዋል፡፡ ስሙ፡ ቀደም ብሎ የተጠቀሰው ቆስጠንጢኖስ፡ ከክርስቶስ ልደት በኋላ፡ በ፫፻፳፮ ዓ.ም. ግድም፡ በሮም (በቊስጥንጥንያ) ነግሦ፡ እናቱን፡ ንግሥት ዕሌኒን፡ ወደኢየሩሳሌም ልኳት፡ እርሷም፡ ቀደም ብሎ እንደተገለጸው፡ የመጣችበትን የተቀደሰ ዓላማዋን፥ ታላቁን ተልእኮዋንና የሕንፃ ቤተ ክርስቲያን ሥራዋን አከናውና እንደፈጸመች ወዲያው፡ “በጊዜው ለነበሩት ክርስቲያኖች፡ ቦታ በምትሰጥበት ጊዜ፡ አብርሃ ወአጽብሓ የተባሉት፡ የዘመኑ የኢትዮጵያ ነገሥታት፡ ወደቆስጠንጢኖስና ወደእናቱ፡ ንግሥት ዕሌኒ፡ እንዲህ ሲሉ ላኩ፤-

"በኢየሩሳሌም፡ 'ገዳመ ንጉሥ' [ኋላ በእስላሞች ጊዜ 'ዴር ሡልጣን'] የተባለ አንድ ቦታ፥ የአሕዛብ ነገሥታት፡ ኢየሩሳሌምን እስኪያጠፏት ድረስ፡ ከጥንት ጀምሮ በኢትዮጵያ ነገሥታት እጅ እንደነበረ፡ ከታሪክ አይታችሁ፥ ከሽማግሌም ጠይቃችሁ፡ እንድትመልሱልን እንለምናችኋለን፡፡ ከእናንተ በፊት የነገሡ አሕዛብ፡ እግዚአብሔርን የማይፈሩ፥ ሰውን የማያፍሩ ነበሩና፡ እግዚአብሔር፡ ለሕዝቡ፡ አማኝ ንጉሥ እስኪያነግሥ ድረስ፡ ዝም አልን፡፡ አኹን ግን፡ 'እግዚአብሔርን የሚፈራ፥ ለሕዝበ ክርስቲያን የሚራራ፥ ርስት የሚተክል እንጂ የማይነቅል፡ "ቆስጠንጢኖስ" የሚባል ደግ ንጉሥ ነገሠ!' የሚል ዜና ብንሰማ እጅግ በጣም ደስ አለን፡፡ ስለዚህ፡ አንቺም፡ ክብርት ንግሥት ሆይ፥ ደግ ክርስቲያን መኾንሽንና ጌታችንን፡ ኢየሱስ ክርስቶስን ማፍቀርሽን ሰምተናልና፡ 'የእናት ልመና፡ ፊት አያስመልስ፤ አንገት አያስቀልስ!' እንደሚባለው፡ ለንጉሡ ልጅሽ ነግረሽ፡ ርስታችንን አስመልሽልን!" ብለው ወደዕሌኒ ንግሥት ላኩ፡፡

“እርሷም፡ ይህንኑ፡ ወደልጇ፡ ወደንጉሥ ቆስጠንጢኖስ ልካ አሳወቀችው፡፡ ንጉሥ ቆስጠንጢኖስም፡ የኢትዮጵያ ነገሥታት፡ አብርሃ ወአጽብሓ የላኩትን ቃል አይቶ፥ ከታሪክም ተመልክቶ፥ ከሽማግሌዎችም ጠይቆና ተረድቶ፥ የእናቱንም ምክር ሰምቶ፡ በደስታ፡ "እሺ!" አለ፡፡ ይኸው፡ በኢየሩሳሌም ቅዱሳት መካናት፡ የኢትዮጵያውያን፡ ርስታቸው የኾነው ቦታ፡ በንጉሥ ቆስጠንጢኖስና በእናቱ በንግሥት ዕሌኒ ትእዛዝ፡ እንደቀድሞው፡ ለኢትዮጵያውያን እንዲመለስ ተደረገ፡፡

"ከዚያ በኋላ፡ ኢትዮጵያውያን መነኰሳት፡ መኖሪያ ቤት ሠርተው ባገኙት ቤተ ጸሎት፡ እያገለገሉ ቆዩ፡፡ ይህም የኾነው፡ ከ፫፻፳፰ ዓ.ም. ጀምሮ ነው፡፡ እስከዘመነ ተንባላትም ድረስ፡ (ማለትም፡ እስላሞች ሥልጣን እስከያዙበት ጊዜ ድረስ፡) ከሦስት መቶ ዓመታት ለሚበልጥ ጊዜ፡ በሰላምና በዕረፍት ኖሩ፡፡”

የመስቀሉ ነገርና ኢትዮጵያዊው አፄ ዳዊት፡፡

የመስቀሉ ነገር፡ በዚህ ኹኔታ፡ ለአንድ ሺ ዓመታት ያህል ተጠብቆ ሲኖር ሣለ፡ በመካከለኛው ዘመን ግድም፡ ከኢትዮጵያ ጋር በተያያዘ መልኩ፡ በመለኮታዊ ሥራ፡ እንደገና ሊነሣሣ የቻለበት ምክንያት ተፈጠረ፤ እርሱንም፡ እዚህ ላይ ወደማዘከሩ እንገባለን፡፡

በ፲፫፻፹፭ ዓ. ም. በኢትዮጵያ ዙፋን ላይ ተቀምጦ፡ ለሠላሳ ዓመታት ያህል፡ በዘውድ ሥልጣን የቆየው፡ ዳግማዊ አፄ ዳዊት፡ በሃያ አምስተኛው የሥልጣን ዘመኑ፡ "ናዝር" የተባለ የእስላም ንጉሥ፡ በኢየሩሳሌምና በግብፅ የሚኖሩትን ክርስቲያኖች ኹሉ አስጨነቀ፡፡ በዚያ መከራ ምክንያት፡ አባ ዮሓንስ የሚባለው፡ የኢየሩሳሌም ሊቀ ካህናት (ኤጲስ ቆጶስ)፡ “ስለእግዚአብሔር ብለህ እርዳን! የክርስቲያን ስም ጠፋ! በእስላምም እጅ ተጨነቅን!” ሲል፡ ወደኢትዮጵያው መሪ፡ ወደአፄ ዳዊት፡ መልእክትን ላከ፡፡

ይህን መልእክት የተቀበለው አፄ ዳዊት፡ በክርስቲያኖቹ ላይ የደረሰውን መከራ፡ ከመልእክተኞቹ በተረዳ ጊዜ፡ እጅግ አዘነ፡፡

ወዲያውም፡ “ምታ ነጋሪት! ክተት ሠራዊት!” ብሎ ወደምድረ ግብፅ ለመዝመት፥ በግብፅና በኢየሩሳሌም፡ በመከራ የሚሠቃዩትንም ክርስቲያኖች፡ ከእስላሞች እጅ ለማዳን ተነሣ፡፡ ቁርጥ ውሳኔው በዚህ ብቻ ሳያበቃ፡ “የምሥርን [የግብፅን] አገር የሚያጠጣውን የዓባይን ውኃ ገድቤ፡ ወደውቅያኖስ እንዲፈስስ አደርገዋለሁ!” ብሎ ላከ፡፡

ምሥሮች (ግብፃውያን)፡ ያለዓባይ፡ ሌላ ውኃ የላቸውምና፡ እስላሞች፡ ይህን ቃል ሲሰሙ፡ ከንጉሣቸው ጋራ ተጨነቁ፡፡ ስለዚህም ነገር፡ በኢየሩሳሌምና በግብፅ ከሚኖሩት ክርስቲያኖች ጋር በግድ ታረቁ፡፡ አፄ ዳዊትም፡ ደስ ብሎት ወደአገሩ ተመለሰ፡፡ (ደብረ ሥልጣን በኢየሩሳሌም፥ *በኢየሩሳሌም የኢትዮጵያ ገዳማት ታሪክ ማስታወሻ*፤ በአባ ማቴዎስ፡ ሊቀ ካህናት (ሊቀ ጳጳሳት)፤ በ፲፱፻፹፰ ዓ. ም. የታተመ፥ ገጽ ፯-፯፥ ፲፯- ፳፬፡፡)

አፄ ዳዊት፡ ይህንና የመሰለውን፡ ታላቅ የመታደግ ሥራ፡ በእግዚአብሔር ፈቃድና ኃይል ስላደረገላቸው፡ ለዚህ በጎ አድራጎቱ የሚመጥን፡ መልካም ውለታ ይኾንላቸው ዘንድ፡ “ምን ዓይነት ቋሚ የመታሰቢያ ስጦታ እናድርግለት?” ብለው፡ የኢየሩሳሌሙ ሊቀ ካህናት (ኤጲስ ቆጶስ)፥ ካህናቱና ምዕመናኑ አሰቡ፤ መከሩም፡፡

በዚያ ምክራቸውም፡ የጌታችንንና የመድኃኒታችንን የኢየሱስ ክርስቶስን፡ የመስቀሉን ቀኝ ግማድ (ጉራጅ)፥ ከእርሱም ጋር፡ ዮሓንስ ባለምሥራቹ (ወንጌላዊው) የሣለውን፡ የኢየሱስ ክርስቶስን ኵርዓተ ርእስ (በሾህ አክሊል ደም የታለለ ራሱን) ሥዕል እና ባለምሥራቹ (ወንጌላዊው) ሉቃስ የሣላትን፡ የምስለ ፍቁር ወልዳን (ድንግል ማርያም፡ ሕፃን ልጇን፡ ኢየሱስ ክርስቶስን እንደታቀፈች የሚያሳየውን) ሥዕል ሊልኩለት ተስማምተው ወሰኑ፡፡ ወስነውም አልቀረ፡ ይህንኑ ግማደ መስቀል፡ ከኹለቱ ሥዕሎች ጋር ላኩለት፡፡

ይህም የኾነው፡ ግማደ መስቀሉ፡ በሕያው ቅርስነቱ፡ እንደሌሎቹ፡ ማለትም፡ ታቦተ ጽዮንን እንደመሰሉት ንዋያት ቅድሳት ኹሉ፡ የልዑል አምላክ፡ የቃል ኪዳን ባላደራ በኾነችው፡ በኢትዮጵያ ምድር፡ ተጠብቆ፡ ለዘለዓለም ይኖር ዘንድ፡ የእግዚአብሔር ፈቃድ በመኾኑ ነው፡፡

የክርስቶስ ታማኝ አገልጋይ ኾኖ የተገኘው፡ ዕድለኛው አፄ ዳዊት፡ ይህን ዜና በሰማ ጊዜ፥ ዜናውም፡ ወደቤተ ክህነቱ፥ ወደቤተ ምልክናውና ወደቤተ ሕዝቡ ጆሮ ደርሶ በተሰማ ጊዜ፡ ኹሉም፡ ታላቅ ደስታ ተሰማቸው፤ ለፈጣሪያቸውም፡ ልባዊ ምስጋናን፡ በየቤታቸውና በየቤተ ክርስቲያናቸው አቀረቡ፡፡ ግማደ መስቀሉንም ለመቀበል፡ ወደአገራቸው ሰሜናዊ ጠረፍ፡ ጉዞ ለመጀመር፡ አልዘገዩም፡፡ ከአጭር ቀናት ዝግጅት በኋላ፡ "ስናር" ወደተባለችው ግዛት ተጉዛው፡ በመስከረም ፲ ቀን፥ ፲፬፻፲፩ ዓ. ም. ግማደ መስቀሉን፡ ከእርሱም ጋር፡ ኹለቱን ሥዕሎች ተረከቡ፡፡ ከዚያን ጊዜ ጀምሮ፡ ይህ ዕለት፡ “ተቀጸል ጽጌ” እና “ያፄ መስቀል” ተብሎ፡ እነሆ እስከዛሬ፡ በየዓመቱ ይከበራል፡፡

አጼ ዳዊት፥ እርሱንም የተከተሉት፡ የቤተ ምልክናው፥ የቤተ ክህነቱና የቤተ ሕዝቡ ተጠሪዎች፡ እንዲህ አድርገው ከተረከቡት ግማደ መስቀል፡ ፍጹም የኾነውን መለኮታዊ በረከት ተቀብለውና በመስቀሉ ብርሃን ተመልተው፡ ይህንኑ፡ ቅዱሱንና ሰማያዊዉን ቅርስ ይዘው፡ ወደአገራቸው የሚያደርጉትን የመልስ ጉዞ፡ በታላቅ ሥርዓት ጀመሩ::

አጼው፡ በግርማ መንግሥቱ፥ ቀሳውስቱና ደባትሩ (መዘምራኑ)፡ በቅዳሴ፥ በማኅሌትና በይባቤ፥ አለቆቹና ሠራዊቱ፡ በክብር ሰልፍ፥ እንዲሁም፡ ሕዝቡ፡ ወንዱ፡ በሆታና ሴቱ፡ በእልልታ፡ ግማደ መስቀሉን ዐጅበው፡ የዘመኑ መናገሻ ከተማ ከኾነችው ከተማ አድርሰው፡ በዚያ፡ በተዘጋጀለት ማደሪያ፡ በታላቅ ማዕርግ አሳረፉት:: ያችም ከተማ፡ በላይዋ ከታየው፡ የመስቀሉ ብርሃን የተነሣ፡ የዛሬ መጠሪያ ስሟን ያተረፈችውና በሸዋ፡ ተጉለት የምትገኘው፡ የዘርዓ ያዕቆብ መዲና፡ ደብረ ብርሃን ናት::

ግማደ መስቀሉ፡ ለጥቂት ጊዜያት፡ በዚችው በደብረ ብርሃን ከቆየ በኋላ፡ በመጨረሻ፡ ከዚያ ተነሥቶ፡ በወሎ ምድር ወደምትገኘው፡ ወደግሼን አምባ ተዛውሮ፡ ዛሬ፡ በዚያ ይኖራል:: ይህ፡ በአጼ ዘርዓ ያዕቆብ ዘመን የተፈጸመው ድርጊት የደረሰው፡ ያለምክንያት አልነበረም::

ቀደም ብሎ በተነገረው፡ የትንቢት ቃል መሠረት፡ ለግማደ መስቀሉ፡ የዘለዓለም ማረፊያ እንድትኾን የተመደበችውን ቅዱስ ተራራ ለመፈለግ፡ ከአጼው ጋር፡ የቤተ ክህነቱ፥ የቤተ ምልክናውና የቤተ ሕዝቡ ተጠሪዎች፡ ግማደ መስቀሉን ይዘው፡ ከተራራ ወደተራራ ተዘዋወሩ::

ኢትዮጵያን፡ በቅዱስ መስቀሉ፡ ለሦስት ዓመታት ከሦስት ወራት ካስባረኩ በኋላ፡ በመጨረሻ፡ በተፈጥሮዋ የመስቀል መልክ ባላትና እግዚአብሔር፡ ለቅዱስ መስቀሉ ማረፊያ እንድትኾን፡ አስቀድሞ ባዘጋጃት፡ በግሼን ተራራ ላይ፡ ይኸው ግማደ መስቀል ዐረፈ:: ግማደ መስቀሉ፡ በዚች ተራራ ላይ ከማረፉ በፊት፡ በመላ ኢትዮጵያ፡ በአራቱ ማዕዘናት፡ እንዲዘዋወር የኾነው፡ "የኢትዮጵያ አድባራት፡ በግማደ መስቀሉ ይቀደሱ ዘንድ፡ የእግዚአብሔር ፈቃድ በመኾኑ ነው፤" ተብሎ ታምኗል:: ባኹኑ ጊዜ፡ "ደብረ ከርቤ" ተብላ የምትጠራው፡ ይህች የግሼን ተራራ፡ መጀመሪያ፡ "ደብረ ነገሥት"፥ ቀጥሎ፡ "ደብረ ነጐድጓድ" ትባል እንደነበረም ይታወቃል:: (ድርሳነ መስቀል፡ በሚጣቅ አማኑኤል ገዳም፡ በሰኔ፥ ፲፱፻፺፫ ዓ. ም. የታተመ፤ ገጽ ፶፪-፶፫፥ ፷፯-፸፪::)

ስለመስቀሉ ነገር፡ በመጠኑም ቢኾን፡ ካብራራው፡ ከዚህ ሐተታ የተገኘውና ትምህርታዊ ጥቅም፡ በሚከተለው መልክ እናጠቃልለዋለን:: ኢትዮጵያውያንና ኢትዮጵያውያት፡ በያመቱ፡ በመስቀል ዋዜማ፡ በመስከረም ፲፯ ቀን፡ ደመራ ደምረውና በደመራው ዙርያ ተሰባስበው፡ ተገቢውን ሥርዓተ ጸሎት ካደረሱ በኋላ፤ እሳቱን በማንደድ፡ ተከታዩን፡ መስከረም ፲፯ ቀን እያይዘው የሚያከብሩት የመስቀል በዓል፡ በግዙፍ ሲፈጸም ከምናየው ሥርዓትና ድርጊት በላይ፡ ሌላ፡ ጥልቅ ምሥጢርና ዓቢይ መልእክት ያለው መታሰቢያ መኾኑ፥ ለታይታ ወይም ለልማድ ብቻ ተብሎ የሚከበር በዓል አለመኾኑም ሊታወቅ ይገባል::

የበዓሉ ዋዜማ፡ "ደመራ" የተባለበት ምክንያት፡ ቀደም ብሎ እንደተገለጸው፡ እያንዳንዱ ምእመን፡ ቆርጦና መልምሎ፥ በጫፉም ቅጠል ላይ፡ የአደይ አበባ ነዶን አሥሮ፡ በመስቀል ዋዜማ ለሚነደው እሳት ያገለግል ዘንድ፡ ለዚህ ተግባር ወደተመደበው፡ ወደቤተ ክርስቲያን አደባባይ የሚያመጣውን፡ ለምለም አጣና (ለጋ ዛፍ)፡ በሌላው ላይ ስለሚደምረው ነው::

ቁም ነገሩ፡ ለጊዜው ነድዶ በጥቂት ሰዓታት ውስጥ አመድ የሚኾነው የእንጨቱ ክምርና ብርሃኑ በድምቀት ተንቦግቡጎ ከታየ በኋላ፡ ወዲያው የሚጠፋው ግዙፉ የእሳት ነበልባል አይደለም:: ቁም ነገሩ፡ ከመስቀሉ በዓል ርእስ መግቢያ ላይ የጠቀስንላችሁ፡ "ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ፡ ስለመስቀሉ የተናገረው ቃልና በቅዱስ ጳውሎስ ብዕር የተጻፈው መልእክት፡ በየልባችን ሰሌዳ ላይ ተቀርጾ፡ ሕይወታችንን እየመራንበት ነወይ? ደግሞስ፡ ከዚህ መለኮታዊ ቃልና ሐዋርያዊ መልእክት የተነሣ፡ ያ፡ በንግሥት ዕሌኒ ልቦና ውስጥ ይነድድ የነበረው መንፈሳዊና ሃይማኖታዊ የቅንዓት እሳት፡ ዛሬ፡ በእኛ፡ በእያንዳንዳችን ልቦና ውስጥ እየነደደ ነወይ?" ለሚለው ጥያቄ የምንሰጠው መልስ መኾኑ ተረጋግጦ ሊታወቅና ሊታመንበት፥ በምግባርም ሊገለጥ ይገባል::

አዎን! የአምላካችንና የመድኃኒታችን የኢየሱስ ክርስቶስ፡ እውነተኛ መስቀሉ ተቀብሮ ሊገኝበትና የፍቅሩ ዘለዓለማዊ እሳት፡ እንደደመራው እንጨት፡ ሊነድድበት የሚገባው ቦታ፡ ሃይማኖታዊውና መንፈሳዊው ልቦናችን መኾኑን፡ ይህ፡ የመስቀል በዓል ያስታውሰናል፡፡

በዓለ ዕርገታ ለማርያም ድንግል፡፡

እኛ፡ የቅዱሱ ኪዳን ኢትዮጵያውያንና ኢትዮጵያውያት፡ ዘለዓለማዊት እመቤታችንና አገራችን፥ ሃይማኖታችንና መቅደሳችን፥ እናታችንና ንግሥታችን፥ መመኪያችንና ኪዳናችን ለኾነችው፡ ለቅድስት ድንግል ማርያም፡ ያለንን ጽኑ ፍቅር ለመግለጽ፡ በዓመቱ ውስጥ ከምናከብራቸው ታላላቅ በዓሎቻችን መካከል፡ በቅደም ተከተል፡ ፍልሰተ ሥጋዋን፥ ትንሣኤዋንና ዕርገትዋን የምናዘክርባቸው፡ ጥር ፳፩፥ ነሐሴ ፲፮ እና መስከረም ፳፩ ቀኖች ይገኛሉ፡፡

ቀድሞ፡ በሥነ ፍጥረት፥ ኋላም፡ በኢየሱስ ክርስቶስ ተገልጾ፡ ብዛታቸው ሊቆጠር የማይቻል፡ መልካካም ነገሮችን ላበረከተልን ፈጣሪያችን፡ ለእግዚአብሔር እንደምናደርገው ኹሉ፡ ስለቅድስት ድንግል ማርያምም፡ በየሕሊናችን የምናስበው፥ በአንደበታችን የምንናገረውና በየሕዋሳታችን የምንፈጽመውም ኹሉ፡ በየሕይወታችን ውስጥ፡ አብሮን ሕያው ኾኖ፡ለዘወትር ባለማቋረጥ የሚካኼድ እንጂ፡ በአንድ ቀን ብቻ የተወሰነ አይደለም፡፡

አኹንም፡ እዚህ ላይ፡ ባጭሩ የምናቀርብላችሁ ዜና መዋዕሏ፡ በተለይ፡ በአዲስ ኪዳኑ መጽሓፍ ውስጥ ተመዝግቦ የሚነበበውን፥ ልጇ፡ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ እስካረገበትና መንፈስ ቅዱስ፡ በሓዋርያት ላይ እስከወረደበት ቀን ድረስ ያለውን አይደለም፤ ከዚያ በኋላ፡ በዚያው መልክና ይዘት የቀጠለው ምድራዊ ሕይወቷ፡ በ፷፬ ዓመታት ዕድሜዋ አብቅቶ፡ ጥር ፳፩ ቀን ከኾነው፡ ከፍልሰቷ ዕለት የሚነሣውን፥ ነሐሴ ፲፮ ቀን በተከሠተው፡ በትንሣኤዋ በኩል አልፎ፥ በመጨረሻ፡ በመስከረም ፳፩ ቀን በተፈጸመው ዕርገቷ የተደመደመውን ዜና ብቻ ይኾናል፤ እርሱም፡ የዕርገቷን በዓል በምናከብርባት፡ በዚችው በመስከረም ፳፩ ቀን፡ እንዲህ በሚለው ቃል ይገለጻል፡-

የእመቤታችን ምድራዊ ሕይወቷ ያበቃበትና ፍልሰቷ የተፈጸመበት፡ ጥር ፳፩ ቀን፡ በዕለተ እሑድ ነው፡፡ ፲፪ቱም የኢየሱስ ክርስቶስ ሓዋርያት፡ የፍልሰቷን ቀን፡ ቀደም ብለው፡ በመንፈስ ቅዱስ ተረድተው፡ በሙሉ፡ በአጠገቧ ተሰባስበው ስለነበረ፡ በረከቷን አሳድራባቸው፡ የስንብት ቃሏን አሰማቻቸው።

እነርሱም፡ እመቤታቸውን፡ በመከዳዋ አስተኝተውና በአጎበር አድርገው፡ ወደጌቴሴማኒ ሲወስዷት ሲያዩ፡ አይሁድ፡ የሙት አስከሬን የተሸከሙ መስሏቸው፡ እንደልማዳቸው፡ “ቀድሞ፡ ልጇን፡ 'ተነሣ! ዐረገ!' እያሉ፡ ሲያውኩን ይኖራሉ፤ ዛሬ ደግሞ፡ እርሷን፡ 'ተነሣች! ዐረገች!' እያሉ ሊያውኩን አይደለምን? ኑ! በእሳት እናቃጥላት!” ብለው ተነሡ፡፡

“ታውፋንያ” የሚባል አይሁዳዊ፡ ተራምዶ፡ የእመቤታችን ሰውነት ያረፈበትን፡ የመከዳውን አጎበር ጨበጠው፡፡ ወዲያው፡ የእግዚአብሔር መልአክ፡ ኹለቱንም እጆቹን ቀጣው! እጆቹም፡ በአጎበሩ ላይ ተንጠልጥለው ቀሩ!

ታውፋንያ፡ ሳያስበው፡ ድንገት በደረሰበት፡ በዚህ ጽኑ መቅሠፍት፡ እጅግ ተደናግጦ፡ እዚያው በወደቀበት፡ በኢየሱስ ክርስቶስ አመነ! “የእውነተኛው አምላክ፡ የጌታችን የኢየሱስ ክርስቶስ እናት፡ አንቺ፡ በእውነት፡ ድንግል ነሽ! ስለዚህ፡ እኔን በደለኛውን፡ ይቅር ትዪኝ ዘንድ፡ እለምንሻለሁ!” ሲል፡ በልቅሶና በዕንባ፡ ወደእመቤታችን ባቀረበው የልመና ጸሎቱ፥ በሓዋርያትም ምልጃ፡ እጆቹ ወደነበሩበት አካሉ ተመልሰውለት፡ ደኅና ኾነ፡፡

ከዚህ በኋላ፡ መልአኩ፡ ሓዋርያው ዮሓንስን ጨምሮ፡ እመቤታችንን፡ በደመና ነጥቆ፡ ወደገነት ወሰዳት! ከምድር፡ ወደሰማይ ፈለሰች ማለት ነው፤ “ፍልሰታ” ያሰኘውም፡ ይህ ነው፡፡ እዚያም፡ ራሷ “ዕፀ ሕይወት” የኾነችው፡ እርሷ፡ ጥንት በነበረችበት፡ በገነት፡ በሕያው ሰውነቷ፡ እንደገና ተገኘች!

ኋላ፡ ሐዋርያት፡ ዮሓንስን ሲያገኙት፡ "እመቤታችን እንደምን ኾነች?" አሉት፡፡ እርሱም፡ በዕፀ ሕይወትነቷ፡ ጥንት ወደነበረችበት፡ ወደገነት ተመልሳ፡ በዚያ፡ በጻድቃን ልጆቿ ነፍሳት መካከል ተገኝታ፡ በሰማያዊው የተድላ ዕረፍት ላይ እንዳለች አበሠራቸው፡፡

የቀሩት ሓዋርያት፡ "ዮሓንስ፡ ያን፡ በእግዚአብሔር ድንቅ ሥራ የተፈጸመውን፡ የእመቤታችንን ፍልሰት አይቶ፡ እኛስ፡ ሳናይ፡ እንዴት እንቀራለን!? አቤቱ÷ ለእኛም የቸርነትህን ድንቅ ሥራ ለማየት አብቃን!" ብለው፡ ወደፊት ቀጥሎ ባለው፡ በነሓሴ መባቻ (መግቢያ = ፩ ቀን)፡ በአንድነት ተሰባስበው፡ ወደፈጣሪያቸው የሚቀርብ፡ የሱባኤ (የ፩ ሳምንት) ጾምና ጸሎት ጀመሩ፡፡

በኹለተኛው ሱባኤ ማብቂያ ዕለት፡ ማለትም፡ በነሓሴ ፲፬ ቀን እሑድ፡ እመቤታችንን፡ መልአኩ፡ ከገነት አምጥቶ፡ ለሓዋርያት ሰጣቸው፡፡ እነርሱም፡ ልመናቸው፡ በፈጣሪያቸው ዘንድ ተቀባይነትን አግኝቶ ስለተፈጸመላቸውና እመቤታችንን፡ በሕይወተ-ሥጋዋ እንዳለች፡ መልሰው ስላገኟት ደስ ብሏቸው፡ ፈጣሪያቸውን፡ በጸሎትና በዝማሬ አመሰገኑ፤ እርሷንም አወደሱ። እርሷም፡ እጅግ አጽናኝ የኾነውን፡ ሰማያዊዉን የሰላምና የፍቅር ድምፅዋን ካሰማቻቸው በኋላ፡ በዚያችው ዕለተ እሑድ ስላረፈች፡ ቅዱስ ሥጋዋን ወስደው፡ በመቃብርዋ አኖሩ።

እርሷም፡ በሦስተኛው ዕለት፡ ነሓሴ ፲፮ ቀን፡ ማግሰኞ ተነሣች! የእመቤታችንን ትንሣኤ፡ "ከመ ትንሣኤ ወልዳ"÷ ማለትም፡ "እንደልጇ ትንሣኤ" ያሰኘው፡ ይህ፡ በሦስተኛው ቀን፡ ከሙታን ተለይታ የመነሣቷ ትንግርታዊ እውነታ ነው፡፡

አዎን! እንዲያ ባለ ፍልሰት፡ ወደአርያም ወጥታ፡ በብሔረ-ሕያዋን ከሚኖሩት፡ ከጻድቃን ነፍሳት ጋር፡ በገነት የቆየችው እመቤታችን፡ ነሓሴ ፲፬ ቀን፡ በዕለተ እሑድ፡ በመላእክት አጃቢነት ወደምድር ተመልሳ፡ በሓዋርያት መካከል፡ ከተገኘች በኋላ፡ ነፍሷ፡ ከሥጋዋ ተለየች። በዚህ ጊዜና ከዚህ ተከታትሎ የተፈጸመው ምሥጢር፡ ይህ ነው፡-

በአንድ በኩል፡ መለኮት፡ የትስብእት አካሉንና ባሕርዩን የነሣበትና የማሕፀን ማደሪያው ያደረገው ሥጋዋ፡ ከእሑድ እስከማግሰኞ፡ በመቃብር ዐርፎ ሣለ÷ በሌላው በኩል፡ ያው አንዱ መለኮት፡ እንደሥጋው ኹሉ፡ የትስብእት አካሉንና ባሕርዩን የነሣባትና የፅንሰት እውነታው ያደረጋት ነፍሷ ደግሞ፡ እንደልጇ ነፍስ፡ ብሔረ-ሙታን ወደኾነው፡ ወደሲዖል ወርዳ፡ በልጇ፡ በኢየሱስ ክርስቶስ ቀዳሚ ትንሣኤ የተገኘው ምሥራች፡ በእርሷ ተከታይነት እየቀጠለ መኼዱን፡ በዚያ ለታሠሩት ኃጥኣን፡ የንስሓ ጸጋን፡ ካበሠረችላቸው በኋላ፡ በመቃብር ከቆየው ሥጋዋ ጋር፡ በሦስተኛው ቀን ተዋሕዳ፡ ከሙታን ተለይታ ተነሣች!

በዚህም፡ ያ፡ ቀደም ብሎ፡ በጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ሥጋ፡ መሞትና መቀበር÷ በነፍስ ደግሞ፡ ወደሲዖል መውረድና ለነፍሳት መስበክ÷ በመጨረሻም፡ መነሣትና ማረግ፡ ተፈጽሞ የታየው መለኮታዊ ትንግርት፡ እነሆ፡ በቅድስት እናቱ፡ በድንግል ማርያም የቅድስና ሕይወት፡ እንደገና ተከሠተ! በእውንም ተረጋገጠ፡፡

ይህም፡ "መለኮት የተዋሓዳት፡ የልጇ የኢየሱስ ክርስቶስ ነፍስ፡ በዕለተ ዓርብ፡ በመስቀል ላይ፡ ራቁቱን ከተዘረጋው ሥጋዋ ተለይታ፡ ያሙት ነፍሳትን፡ ነጻ ልታወጣ፡ ወደሲዖል ወርዳ ሣለች፡ ያ በመስቀል ላይ ቀርቶ የነበረው፡ መለኮት የተዋሓደው ሥጋ ደግሞ፡ በመቃብር ዐርፎ፡ ከቆየ በኋላ፡ በሦስተኛው ቀን፡ እሑድ፡ ሥጋውና ነፍሱ እንደገና ተዋሕደው፡ ከሙታን ተለይቶ እንደተነሣ" ማለት ነው፡፡

\+ \+ \+

ይህ ኹሉ ሲኾን፣ ማለትም፡ በመጀመሪያው የሓዋርያት ሱባኤ ጊዜ፡ ሓዋርያው ቶማስ፡ በቦታው አልነበረም፡፡ ለሓዋርያት በተሰጣቸው የመንፈስ ቅዱስ ጸጋና ሥልጣን፡ እርሱም፡ እንደለመደው፡ ደመና ጠቅሶ፡ እግዚአብሔር ባወቀውና ባደረገው ምክንያት ዘግይቶ፡ በዚያ እየተጓዘ፡ ከሀገረ ስብከቱ፡ ወደወንድሞቹ ሓዋርያት ሲመጣ፡ እመቤታችንን፡ ከሙታን ተለይታ ከተነሣች፡ ከአርባ ቀን በኋላ፡ ስታርግ አገኛት፡፡

ያችም ዕለት፡ እንደልጇ ትንሣኤ፡ በ፫ኛው ቀን የኾነው ትንሣኤዋ ብቻ ሳይኾን፡ ዕርገቷም፡ እንደልጇ ዕርገት፡ በ፵ኛው ቀን የተፈጸመባት፡ መስከረም ፳፩ ቀን፡ እሑድ ነበረች።

ቶማስ፡ ባልጠበቀው በዚህ ትርኢት፡ ከደመናው ሊወድቅ እስኪናወጽ ድረስ፡ ሰውነቱ ታውከበት፡ "ቀድሞ፡ ሌሎቹ ወንድሞቹ ኹሉ ታድለው፡ የልጅሽን ትንሣኤ ሲያዩ፡ እኔ ብቻ፡ ለዚያ ዕድል ሳልበቃ ቀረሁ፤ አኹንም፡ እነርሱ፡ ኹላቸው፡ ያንቺን ትንሣኤ ቀድመው ሲያዩ፡ ይኸው፡ እኔ ብቻ ሳላይ ቀረሁ።" ብሎ ማዘኑን ገለጸላት።

እመቤታችንም፡ "አይዞህ! አትዘን፤ እኒያ ወንድሞችህ፡ ኹሉም፡ ትንሣኤዬን፥ ዕርገቴንም አላዩም፤ አንተ ግን፡ ፈጣሪዬ ባወቀውና ባዘጋጀው የቸርነት ሥራው፡ ታድለሃል፤ ኹለቱንም አይተሃልና። አኹንም፡ ኼደህ፡ 'ተነሣች! ዐረገች!' ብለህ ንገራቸው!" ብላ፡ ተገንዛበት የነበረውን ሰበን (ሸማ) ሰጥታ፡ ከበረከቷ ጋር ሰደደችው።

ቶማስ፡ ከቦታው ደርሶ፡ በሱባኤና በጉባኤ የሰነበቱትን ሐዋርያትን ሲገናኛቸው፡ "ኧረ! የእመቤታችን ነገር፡ እንደምን ኾነ?" ብሎ ጠየቃቸው።

እነርሱም፡ "ኹለተኛውን ሱባኤያችንን እንዳበቃን፡ እመቤታችን፡ በዚያው፡ ተለይታን በነበረችበት ኹለንተናዋ፡ ወደእኛ ተመልሳ መጥታልን፡ ተቀብለናትና አግኝተናት፥ አነጋግረናትና እንደቀድሞው፡ በመካከላችን ተቀምጣ፡ ሰማያዊ የኾነ፡ የሰላምና የፍቅር ድምፅዋን እየሰማን ቆይተን ሣለን፡ በዚያችው ዕለት፡ የመጨረሻ በረከቷን አሳድራብን፡ ስላረፈች፡ ሥጋዋን፡ እንደጌታችን ልጇ፡ ወስደን፡ በጌቴሴማኒ መቃብር አኖርን!" አሉት።

"መቼ?" አላቸው።

"በነሓሴ መባቻ፡ ሱባኤ ገብተን፡ በ፲፬ኛው ቀን!" አሉት።

እርሱም፡ በመገረም፡ "ፍልሰት በጥር፥ በነሓሴ መቃብር! ኧረ ተዉ! ይህ ነገር፡ አይመስለኝም!" አላቸው።

ሊቀ ሐዋርያት ጴጥሮስም፡ "አንተ እንጇ፡ ልማድህ ነው! አንተ ብቻ ተጠራጥረህ አትቀርም፤ አንተ እየተጠራጠርህ፡ ሰውን ኹሉ፡ ስታጠራጥር ትኖራለህ፤ አኹንም፡ እውነቱን ልታውቅ ከወደድህ፡ ና እይ!" አለውና ከወንድሞቹ ጋር ወደመቃብሩ አመራ።

ቶማስም፡ የያዘውን ያውቃልና፡ ጸጥ ብሎ ሰምቷቸው፡ ተከተላቸው።

ከዚህ በኋላ፡ ቅዱስ ጴጥሮስ፡ ተቆጥቶ ኼዶ፡ መቃብሩን ቢከፍተው፡ አጣት፤ እርሱም፥ አብረውት የነበሩት፡ የቀሩት ሐዋርያትም ደንግጠው በያሉበት ቆሙ።

በዚህ ጊዜ፡ ቶማስ፡ "'አታምኑኝም!' ብዬ ነው እንጇ፡ እመቤታችንስ፡ ደስ ይበላችሁ! ተነሥታለች! ዐርጋለች!" አላቸው።

ከእርሷ ያገኘውን፥ በእነርሱ፡ በሐዋርያት እጅ የተገነዘችበትንም ሰበን ሰጣቸው።

ሐዋርያት፡ ያን በማየታቸው፡ ደስ አላቸው፤ ሰበኑንም፡ ለበረከት ተካፈሉት።

\+ + +

ይህ በኾነ፡ ልክ፡ በዓመቱ፡ የቀሩት ሐዋርያት፡ "ቶማስ፡ ትንሣኤሽን፥ ዕርገትሽንም አይቶ፡ እኛ ሳናይ፡ እንዴት እንቀራለን? አቤቱ፡ እኛንም፡ ለዚህ ዕድል አብቅተህ፡ አሳየን!" ብለው፡ ወደፈጣሪያቸው የሚቀርብ፡ ኹለተኛውን፡ የሱባኤ ጾምና ጸሎታቸውን፡ ነሓሴ ፩ ቀን፡ በአንድነት ጀመሩ።

ነሓሴ ፲፬ ቀን፡ ኹለት ሱባኤን ጨርሰው፡ በሦስተኛው ዕለት፡ ነሓሴ ፲፮ ቀን፡ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ፡ ወደጽርሓ አርያም ወስዷቸው፡ በዚያ፡ ራሱን፡ ሠራዒ (ዋና) ቄስ፥ ቅድስት እናቱን፡ እመቤታችንን፡ ድንግል ማርያምን፡ መንበር፥ ቅዱስ ጴጥሮስን፡ ንፍቅ (ረዳት) ካህን፥ ቅዱስ እስጢፋኖስን፡ ሠራዒ ዲያቆን አድርጎ ቀድሶ፡ ቆርቦ፥ እርሷንም፥ እነርሱንም፡ አቍርቧቸዋል።

ስለዚህ፡ ይህን የቅድስት ድንግል ማርያምን፡ በዓለ ዕርገት፡ በያለንበት፥ በተለይም፡ የልጇ፥ የወዳጇ፥ የጌታችንና የመድኃኒታችን፡ የኢየሱስ ክርስቶስ፡ የዕፀ መስቀሉ ዜና፡ ተስፋፍቶ በሚነገርባትና በሚወደስባት፡ በግሼን ማርያም ደብር፡ በዛሬዪቱ መስከረም ፳፩ ቀን ለማክበር ስላበቃን፡ ቸሩ ፈጣሪያችንን እያመሰገንነው፡ "ንግሥተ ሰማያት ወምድር፡ ማርያም ድንግል! ተፈጸመ ትንሣኤሃ፥ ወዕርገታ ዘልዑል!" ማለትም፡ "ድንግል ማርያም፡ የሰማይና የምድር ንግሥት ናት! ሉዓላዊ የኾነው ትንሣኤው፥ ዕርገቷም፡ እነሆ፡ ተፈጸመ!" ከሚለው የይባቤ መዝሙራችን ጋር፡ "ዐርገት ውስተ አርያም፡ ማርያም ድንግል! ከመ ዕርገተ ወልዳ ዘልዑል!" ማለትም፡ "ማርያም ድንግል፡ የልዑል ልጇን ዕርገት በመሰለ ይባቤ፡ ወደሰማያት ዐረገች!" በሚለው የምሥራች ቃል፡ ኹላችሁንም፡ "መልካም በዓል ይኹንላችሁ!" እንላችኋለን።

\+ \+ \+

በዓለ በአተ መቅደስ፥
ወይም፡
በዓለ ስምዖን

"በዓለ በአተ መቅደስ"፥ ወይም፡ "በዓለ ስምዖን" ተብሎ፡ ጥቅምት ፲ ቀን የሚከበረው በዓል፡ ሕፃኑ ኢየሱስ፡ እንደኦሪቱ ሥርዓት በእግዚአብሔር ፊት ሊቆም፡ በአርባ ቀኑ፡ በእናቱ ቅድስት ድንግል ማርያም ዕቅፍ፡ ከመሥዋዕቱ ጋር፡ ወደቤተ መቅደስ የገባበትንና ለአረጋዊው ጻድቅ፡ ለስምዖን ተገልጸ የታየበትን ዕለት የሚያስታውሰን ነው። በዚያች ዕለት የኾነውን ዝክረ ነገር፡ ከዚህ የሚከተሉት፡ የብሉዩና የሐዲሱ ኪዳናት መጻሕፍት ጥቅሶች ይናገሩታል።

"እግዚአብሔርም ሙሴን፡ እንዲህ ብሎ ተናገረው፡- "ለእሥራኤል ልጆች፡ እንዲህ ብለህ ንገራቸው፡- 'ሴት ብታረግዝ፥ ወንድ ልጅንም ብትወልድ፡ ሰባት ቀናት ያህል የረከሰች ናት፤ እንደሕመምዋ መርገም ወራት ትረክሳለች። በስምንተኛውም ቀን፡ ልጁ፡ ከሥጋው ሸለፈት፡ ይገረዝ! ከደምዋም እስክትነጻ፡ ሠላሳ ሦስት ቀናት ትቀመጥ! የመንጻትዋ ቀንም እስኪፈጸም ድረስ፡ የተቀደሰ ነገር አትንካ! ወደመቅደስም አትግባ!

"ሴት ልጅንም ብትወልድ፡ እንደመርገምዋ ወራት፡ ኹለት ሳምንታት ያህል፡ የረከሰች ናት፤ ከደምዋ እስክትነጻ ድረስ፡ ስድሳ ስድስት ቀናት ትቀመጥ!'" እንደሚለው "እንደሙሴ ሕግ፡ የመንጻታቸው ወራት በተፈጸመ ጊዜ፡ በጌታ ሕግ፡- "የእናቱን ማሕፀን የሚከፍት ወንድ ኹሉ፡ 'ለጌታ የተቀደሰ ይባላል!' ተብሎ እንደተጻፈ፡ በጌታ ፊት ሊያቆሙት፥ በጌታም ሕግ፡- 'ኹለት ዋልያ፡ ወይም፡ ኹለት የርግብ ጫጩቶች' እንደተባለ፡ መሥዋዕት ሊያቀርቡ፡ ወደኢየሩሳሌም ወሰዱት።

"እነሆም፡ በኢየሩሳሌም፡ 'ስምዖን' የሚባል ሰው ነበረ፤ ይህም ሰው፡ የእሥራኤልን መጽናናት፡ ይጠባበቅ ነበር፤ ጻድቅና ትጉህም ነበረ፤ መንፈስ ቅዱስም፡ በእርሱ ላይ ነበረ፤ በእግዚአብሔር የተቀባውንም ሳያይ፡ እንዳይሞት፡ መንፈስ ቅዱስ ገልጦለት ነበር። በመንፈስ፡ ወደመቅደስ መጥቶ ሣለ፡ እናቱና ዘመዶቹ፡ እንደሕጉ ልማድ ያደርጉለት ዘንድ፡ ሕፃኑን ኢየሱስን፡ ይዘውት፡ ወደመቅደስ ባገቡት ጊዜ፡ እርሱ ደግሞ፡ በክንዱ ተቀብሎ፡ አቀፈው፤ እግዚአብሔርንም እያመሰገነ እንዲህ አለ፡- 'ጌታ ሆይ! እንደቃልህ፡ ዛሬ፡ ባሪያህን፡ በሰላም ታሰናብተዋለህ፤ ብርሃንን፡ ለአሕዛብ፥ ክብርንም፡ ለሕዝብህ፡ ለእሥራኤል ትገልጽ ዘንድ፡ በሕዝብህ ኹሉ ፊት ያዘጋጀኸውን ማዳንህን፡ ዓይኖቼ አይተዋልና።'

"ዮሴፍና እናቱም፡ ስለእርሱ በተባለው ነገር፡ ይደነቁ ነበር፡፡ ስምዖንም ባረካቸው፤ እናቱን ማርያምንም፡- 'እነሆ፡ ይህ፡ በእሥራኤል ላሉት፡ ለብዙዎቹ፡ ለመውደቃቸውና ለመነሣታቸው፥ ለሚቃወሙትም፡ ምልክት ተሾሟል፡፡ በአንቺ ግን፡ የብዙዎችን ሰዎች፡ የልባቸውን አሳብ ይገልጥ ዘንድ፡ በነፍስሽ፡ ሠይፍ ይገባል!' አላት፡፡

"ከአሴር ወገን የምትኾን፡ የፋኑኤል ልጅ፡ ሐና የምትባል፡ አንዲት ነቢይትም ነበረች፤ እርሷም፡ ከድንግልናዋ ጀምራ፡ ከባልዋ ጋር፡ ሰባት ዓመት ኖረች፤ ሰማንያ አራት ዓመት ያህል፡ መበለት ኾና፡ በጣም አርጅታም ነበር፤ በጾምና በጸሎትም፡ ሌሊትና ቀን እያገለገለች፡ ከመቅደስ አትለይም ነበር፡፡ በዚያችም ሰዓት ቀርባ፡ እግዚአብሔርን አመሰገነች፤ የኢየሩሳሌምንም ቤዛ ለሚጠባበቁ ኹሉ፡ ስለእርሱ ትናገር ነበር፡፡"

እኛ ኢትዮጵያውያንና ኢትዮጵያውያት፡ ዛሬ፡ ሕፃናት ልጆቻችንን፡ ወንዶቹን፡ በ፵፥ ሴቶቹንም፡ በ፹ ቀናቸው፡ ወደቤተ ክርስቲያን ወስደን፡ በዚያ፡ የክርስትናን ጥምቀት የምናስጠምቃቸው፡ አንዱ መሠረታዊ ምክንያት ይህ ነው፡፡ (ዘፀአ. ፲፫፥ ፩-፪፤ ዘሌዋ. ፲፪፥ ፩-፰፤ ሉቃ. ፪፥ ፳፪-፴፰፡፡)

ወርኀ ጽጌ፡፡

ከመስከረም ፳፮ እስከ ኅዳር ፮ ቀን ድረስ፡ አርባ ዕለታት ያለው ወራት፡ "ወርኀ ጽጌ" ወይም፡ "ዘመነ ጽጌ" ይባላል፡፡ ቅድስት ድንግል ማርያምና ሕፃን ልጇ፡ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ፡ የተቀበሉትን፡ ቀዳሚ የስደት መከራ በማሰብ፡ የቅዱሱ ኪዳን ኢትዮጵያውያንና ኢትዮጵያውያት፡ "ጾመ ስደት" ብለው፡ በየዓመቱ የሚፈጽሙት፡ የመጀመሪያው የዓመቱ ጾማቸው የሚካኼደው፡ በዚሁ፡ በ"ዘመነ ጽጌ"፡ ከጥቅምት ፲፩ እስከኅዳር ፮ ቀን ድረስ መኾኑ ይታወቃል፤ ይህም የኾነው፡ ስደቱ የተጀመረው፡ ሕፃን ኢየሱስ፡ በተወለደ በ፵ኛው ቀን፡ በእግዚአብሔር ፊት ሊቀርብ፡ ቤተ መቅደስ ከገባበት፡ ከጥቅምት ፲ ቀን በኋላ በመኾኑ ነው።

በግእዝ፡ "ጽጌ" ማለት፡ "አበባ" ነው፡፡ ዘር ኹሉ፡ ከፍሬ በፊት የሚያሳየው የምሥራች ምልክት፡ "አበባ"ን እንደመኾኑ መጠን፡ እግዚአብሔር፡ አዳምንና ሔዋንን፡ በኢትዮጵያ ምድር ፈጥሮ፡ ለመኖሪያቸው በከለላቸው፡ የዔዶም ገነት መኻከል፡ የተከላት "የሕይወት ዛፍ" ምሳሌዋ የኾነችው፡ "እውነተኛዪቱ ሕያውት ዛፍ"፡ ድንግል ማርያምም፡ እውነተኛውን የዘለዓለም የሕይወት ፍሬ፡ ኢየሱስ ክርስቶስን፡ ከመውለዷ በፊት፡ በዘለዓለማዊት አበባነቷ፡ እንደርግበ ኖኅ፡ የዓለሙን የደኅንነት ምሥራች፡ ለፍጥረቱ ኹሉ ማወጇን ለማስረዳት፡ በአበባ ተመስላለች፡፡

ጾመ ስደትና ማኅሌተ ጽጌ፡፡

የ"ጾመ ስደት" እና የ"ወርኀ ጽጌ" ምሥጢር፡ ኢትዮጵያዊው ሊቅ፡ አባ ጊዮርጊስ፡ ዘሀገረ ጋሥጫ፡ "ሰቆቃወ ድንግል" እና "ማኅሌተ ጽጌ" በተባሉት፡ በግእዙ፡ የመልክዓታት ድርሰቶቹ፡ ገላልጦ፡ በሰፊው ተናግሮታል፡፡ "ዮሴፍ፡ የእግዚአብሔር መልአክ፡ ሌሊት፡ በሕልሙ እንደነገረው፡ ከእንቅልፉ ተነሥቶ፡ ሕፃኑን፡ ከእናቱ ከማርያም ጋር ይዞ፡ ወደግብፅ አገር ሸሸ፤ ማርያምም፡ 'የልጄን ደም ሲያፈስሱት ከማይ ይልቅ፡ የእኔን ሞት ያስቀድሙት!' ብላ አለቀሰች፡፡" ተብሎ የሚተረጐመውን፡ የ"ሰቆቃወ ድንግል" ድርሰቱን ይጀምራል፡፡

ይህም፡ "ጐየ ዮሴፍ፡ ብሔረ ግብፅ፡ ተንሢኦ እምንዋሙ፤ መልአከ እግዚአብሔር ሌሊተ፡ በከመ ነገሮ በሕልሙ፤ ነሢኦ ሕፃነ፡ ዘምስለ ማርያም እሙ፤ ይእቲ ትበኪ፥ ወትቤ፡ 'ቀቲሎትየ ይቅድሙ! እምእርአይ ለወልድየ፡ ዘይትከዓው ደሙ!'" የሚለው የግእዙ ቃል ነው፡፡

አባ ጊዮርጊስ፡ የ"ማኅሌተ ጽጌ" ድርሰቱን፡ "ጽጌ አስተርአየ፡ ሠሪፆ እምዓጽሙ!" በሚል መክፈቻ ጀምሮ፡ "እንዘ ተሐቅፊዮ ለሕፃንኪ፡ ጽጌ ፀዓዳ ወቀይሕ፤ አመ ቤተ መቅደስ ቦእኪ፡ በዕለተ ተአምር ወንጽሕ፤ ንዒ ርግብየ፡ ትናዝዝኒ እምላህ፤ ወንዒ ሠናይትየ፡ ምስለ ገብርኤል ፍሡሕ፤ ወሚካኤል፡ ከማኪ ርኅሩኅ፡፡" በሚል ውዳሴ እየተንደረደረ ኼዶ፡ "ተፈጸመ ናሁ፡ ማኅሌተ ጽጌ ሥሙር፤ አስምኪ ቦቱ፡ ንግሥተ ሰማይ ወምድር፤ ከመ በሕፅንኪ ያሰምክ ፍቁር፡፡" በሚል ማሳረጊያ ይደመድመዋል፡፡

የዚህም ትርጉም፡ የመጀመሪያው፡ "ከግንዱ የሠረፀችው ሓረግ፡ አበባነቷን ገልጣ አሳየች!"፥ ከዚያ የቀጠለው፡ "አንቺ፡ የፈካሽ ጽጌረዳ ሆይ! ንጹሕና ተአምረኛ በኾነችው፡ በአርባኛዪቱ ዕለት፡ ሕፃን ልጅሽን አቅፈሽ፡ ወደቤተ መቅደስ እንደገባሽ፡ ዛሬም፡ የእኔ መልካሚቱ ርግብ ሆይ! ከኃዘኔ ታጽናኚኝ ዘንድ፡ ከርኅሩኁ መልአክ፡ ከሚካኤልና ከባለምሥራቹ መልአክ፡ ከገብርኤል ጋር አብረሽ ነዪልኝ!" ሲኾን፥ የመጨረሻውም፡ "በምሥጢር የተከናወነው፡ የአበባዪቱ ማኅሌት፡ እነሆ ተፈጸመ! የሰማይና የምድር ንግሥት ሆይ! ተወዳጁን ሕፃን ልጅሽን፡ በጭንሽ እንደታቀፍሺው ኹሉ፡ ይህን፡ ዝማሬያችንንም፡ እንደርሱ ተቀብለሽ ታቀፊልን!" የሚል ነው፡፡

በዚህ ወራት፡ በየሳምንቱ እሑድ ሌሊት፡ ካህናቱና መዘምራኑ፡ በየሰበካ ቤተ ክርስቲያናቸው እየተገኙ፡ ከዋዜማው ቅዳሜ ማታ ጀምረው፡ በመቋሚያ፥ በጸናጽልና በከበሮ በመዘመርና በማሸብሸብ፡ ቀደም ብሎ የተጠቀሰውን ማኅሌተ ጽጌ፡ በተመሰጠ መንፈሳዊ ስሜት ሲያደርሱ ያድራሉ፡፡ ምእመናንና ምእመናትም፡ በብዛት ተገኝተው፡ ሌሊቱን ኹሉ፡ በመንፈሳዊ ደስታ ተመልተው፡ ወንዶቹ፡ በጭብጨባ፥ ሴቶቹም፡ በእልልታ፡ ካህናቱን በማጀብ፡ የምስጋናው ዝማሬ፡ ተካፋዮች ይኾናሉ፡፡

ኢትዮጵያውያንና ኢትዮጵያውያት፡ እንዲህ ባለ፡ የተለየ መልክ፡ መንፈሳዊ ደስታቸውን የሚገልጹት፡ ቀደም ብሎ ከተገለጸው፡ ከአበባው ምሥጢራዊ ምሳሌነት ጋር፡ ሌሎች ተጨማሪ ምክንያቶችም ስላሏቸው ነው፡፡ እነዚህም፡-

፩ኛ፡- "**ልጄን ከግብፅ ጠራሁት፤**" የሚለው የነቢዩ ትንቢት ይፈጸም ዘንድ፡ እመቤታችን ድንግል ማርያም፡ ሕፃን ልጇን፡ ኢየሱስ ክርስቶስን ታቅፋ፡ ከዮሴፍና ከሰሎሜ ጋር፡ ወደምድረ ግብፅ የተሰደደችበትንና በዚያም፡ "ቍስቋም" በተባለችው፡ የኢትዮጵያውያን ርስትና ገዳም፥ በምድረ ኢትዮጵያም ውስጥ የቆየችበት ጊዜ የሚታወስበት መኾኑ፥

፪ኛ፡- በዚያኑ ወቅትና ከዚያ በኋላ፡ ልጇ፡ ፲፪ኛ ዓመቱን ከጨረሰበት ዕድሜው ጀምሮ ፴ ዓመት ሞልቶት እስኪጠመቅ ድረስ፡ ባለው ዘመን መካከል፡ እናትና ልጇ፡ በሊቀ መላእክት ቅዱስ ዑራኤል ጠባቂነት፡ አገራቸውን ኢትዮጵያን፡ እየተመላለሱ የጐበኙባቸው ጊዜያት የሚዘከርበት ሰሞን መኾኑ ናቸው፡፡

በእነዚህ ምክንያቶች፡ ይህ ወርኀ ጽጌ፡ በተለይ፡ ለእኛ ለኢትዮጵያውያንና ኢትዮጵያውያት፡ መታሰቢያነቱ፡ እጥፍ ድርብ ኾኖ ይዘከራል፡፡ ይህም፡ በአንድ ወገን፡ በታላቅ ተመስጦ በሚካኼደው፡ በጽጌ ማኅሌት፥ በሌላ ወገን ደግሞ፡ በፍጹም ፈቃደኝነት በምትጾመው፡ በጽጌ ጾም ገዝፎ ይታያል፡፡

የጽጌ ማኅሌቱና የስደቱ ጾም ፍጻሜ፡ እመቤታችንና ልጇ፡ ከስደታቸው ባረፉባት፡ በኢትዮጵያውያኑ ገዳም፡ በደብረ ቍስቋም ተሰይሞ፡ በዓሉ፡ በኅዳር ፮ ቀን ይከበራል፡፡

ዘመነ አስተምህሮ፡፡

ከኅዳር ፯ እስከ ፴ ቀን ድረስ፡ "ዘመነ አስተምህሮ" ይባላል፡፡ ሕዝቡ፡ ከመስከረም ፳፮ እስከ ኅዳር ፭ ቀን ድረስ ባለው "ወርኀ ጽጌ"፡ ስለሥነ ፍጥረት፥ ስለፈጣሪና ስለራሱ ፍጡርነት፡ በበለጠ ሲረዳ እንደቆየ ኹሉ፥ አኹን ደግሞ፡ ከኅዳር ፯ እስከ ፴ ቀን ድረስ ባሉት ሳምንታት፡ ከምሥጢረ ሥላሴ ተነሥቶ፡ በምሥጢረ ሥጋዌ፥ በምሥጢረ ጥምቀትና በምሥጢረ ቍርባን አልፎ፡ ወደምሥጢረ ትንሣኤ ሙታን የሚደርስበትን፡ የዓመቱን፡ ሥጋዊና መንፈሳዊ ጉዞ፡ በትምህርት እየታነጸ ማደጉን ይቀጥላል፤ እያንዳንዱ ኢትዮጵያዊና እያንዳንዷ ኢትዮጵያዊት፡ በእነዚህ ሳምንታት፡ ሲቻላቸው፡ በቤተ ክርስቲያን፥ ሳይቻላቸው ደግሞ፡ በየቤታቸው እና/ወይም፡ በየሥራ ቦታቸው፥ አለዚያም፡ በየሚመቻቸው ሥፍራ እየተገኙ፡ ከትምህርቱ ጋር ልመናቸውን፡ ወደፈጣሪያቸው እያቀረቡ፡ በነቢያት ትንቢት፡ ሲጠበቅ የኖረውንና በሓዋርያት ተስፋ ተፈጽሞ የታየውን፡ የአዲስ ኪዳን ምሕረቱን ለመቀበል፡ እየራሳቸውን ያዘጋጁበታል፡፡

ሕዝቡ፡ በዚህ፡ የትምህርትና የምሕላ አካኼዱ፡ እግዚአብሔር፡ በዘመነ ብሉይ፡ ለአባቶቹና ለእናቶቹ፡ በቃል ኪዳን ሲያደርግላቸው የቆየውን፡ የረድኤትና የበረከት ሥራዎቹን እያስታወሰ፡ እርሱም በፋንታው፡ እነርሱ ለበቁበት የገድል ጸጋና የድል አክሊል፡ እየራሱን ለማብቃት፡ የሚደራጅባቸውን በዓላት እያከበረ፡ ጉዞውን ይቀጥላል። እነዚህም በዓላት፡ ከዚህ የሚከተሉት ናቸው፦

የኅዳር ሚካኤል።

"የኅዳር ሚካኤል" ተብሎ፡ በኅዳር ፲፪ ቀን የሚከበረው፡ የሊቀ መላእክት ቅዱስ ሚካኤል በዓል ነው። እግዚአብሔር፡ የእሥራኤልን ሕዝብ፡ በሙሴ አማካይነት፡ ከፈርዖን የባርነት አገዛዝና ከምድረ ግብፅ የሥቃይ ኑሮ፡ ነጻ አውጥቶ፡ መዓልቱን፡ በደመና፥ ሌሊቱንም፡ በእሳት ዓምድ ከልሎ እየመራቸው፥ የኢትዮጵያንም ባሕረ ነጋሽ (ቀይ ባሕርን)፡ በደረቅ ምድር አሻግሮ እየጠበቃቸው፥ ውኃውን ከዓለት አፍልቆ፥ ኅብስተ መናውን ከሰማይ አውርዶ፥ "ሥጋ አማረን!" ሲሉም፡ ድርጭቱን በነፋስ አውታር ሰብስቦ አምጥቶ እየመገባቸው እንደተንከባከባቸው ይታወቃል፤ በአምላካቸው ቸርነት፡ ይደረግላቸው የነበረውን፡ ያን ኹሉ፡ የተራዳኢነት ተልእኮ ይፈጽምላቸው የነበረው፡ ሊቀ መላእክት ቅዱስ ሚካኤል ነበር። ይኹን እንጂ፡ እነርሱ፡ ለዚህ ኹሉ አምላካዊ ቸርነት፡ ውለታቢሶች በመኾን፡ ፈጣሪያቸውን አሳዘኑ፤ ይኸውም፡ ሙሴ፡ ከእግዚአብሔር ጋር ለመገናኘት፡ ወደተራራ ወጥቶ፡ ለጥቂት ቀናት፡ በሱባኤ መቆየቱን ምክንያት አድርገው፡ ካህን ወንድሙን፡ አሮንን፡ "በፊታችን የምናስቀድመው፡ ጣዖት ካልሠራህልን!" ብለው አስጨንቀው፡ ጣዖቱን ማስቀረፃቸውና ማምለካቸው ነው።

እነርሱ፡ ሊጠፉበት የነበረውን የእግዚአብሔር ቍጣ፡ ሙሴ በባለሟልነቱ አማልዶ ቢያስመልስላቸውም፥ የእነርሱ፡ ማለትም፡ የእሥራኤል ልጆች ፍላጎት፡ እንደኢትዮጵያ ልጆች፡ እግዚአብሔርን፡ በእውነትና በመንፈስ ማምለክ ሳይኾን፡ እንደአሕዛብ፡ በሚታይና በሚዳሰስ ግዙፍ ነገር መኾኑን፡ እግዚአብሔር ተመለከተ፤ እንዲህ ከኾነ ብሎም፡ እርሱ፡ እግዚአብሔር፡ ቃሉን፡ በጽላት ላይ ቀርፆ፥ ያንንም ጽላት፡ በግእዝ፡ "ታቦት" በሚባለው ሣጥን ውስጥ እንዲያስቀምጡት አዘዞ፡ በዚያ፡ እንዲያመልኩት፡ "ታቦተ ጽዮን" የተባለችውን፡ የቃል ኪዳን ምስክር ሰጣቸው። ከዚህ የተነሣ፡ ጠላቶቻቸውን ድል ይነሡባት ዘንድ፡ እንዲህ አድርጎ በሰጣቸው፥ እርሱ፡ ለእነርሱ በሚገለጽባት፥ እነርሱም፡ እርሱን በሚያመልኩባት፡ በዚችው የጽላተ ሕግ ሃይማኖትና ምግባር ጸንተው፡ ይኼዱ፥ ወይም አይኼዱ እንደኾነ ሊፈትናቸው፡ አርባ ዓመታት ሙሉ፡ በምድረ በዳ አንከራተታቸው።

በዚያን ጊዜ፡ ለእሥራኤል ሕዝብ፡ **"አንተ፡ አንገተ ደንዳና ሕዝብ ስለኾንህ፡ በመንገድ ላይ እንዳላጠፋህ፡ እኔ፡ በአንተ መካከል አልወጣምና፡ በፊትህ፡ መልአኬን እሰድዳለሁ!"** ብሎ የመደበላቸው መልአክ፡ ቅዱስ ሚካኤል ነበረ። ይህ ኹሉ ዝክረ ነገር፡ በኦሪት ዘጸአት መጽሐፍ ውስጥ ተመዝግቦ፡ ዛሬ ድረስ የሚነበብ ነው።

እግዚአብሔር፡ ለወዳጆቹ፡ ለአብርሃም፥ ለይስሓቅና ለያዕቆብ፡ የገባውን ቃል ኪዳን በማሰብ፡ በዚያን ዘመን፡ ለእሥራኤል ልጆች፡ ያን የመሰለ ታዳጊነቱን፡ በመልአኩ በቅዱስ ሚካኤል አገልጋይነት ያደርግ እንደነበረ፡ ዛሬ፡ "እውነተኞቹ እሥራኤል እኛ ስለኾንን፡ ይህንኑ ተራዳኢነቱን ይፈጽምልናል!" ብለው፡ የኢትዮጵያ ልጆች፡ የቅዱስ ሚካኤልን በዓል፡ በዚህ ዕለት ያከብራሉ።

በአገራችን፡ በኢትዮጵያ፡ በዚሁ፡ በኅዳር ሚካኤል ዕለት፡ ካህናቱ፡ በየቤተ ክርስቲያኑ፡ ጸሎተ ዕጣን እየደገሙ፡ የማዕጠንት ዕጣንን የሚያሳርጉት፥ ሕዝቡ፡ በከተማ፡ ቍሻሻ የኾነውን ነገር ኹሉ እየሰበሰበ የሚያቃጥለው፥ በገጠርም፡ በየእርሻው፥ በተለይም በቆላ የሚኖረው ወገን፡ ስለወባና ወረርሽኝ፡ በየመሬቱ ላይ እሳት አንድዶ፡ ጪስ የሚያጬሰው፡ "ኅዳር ታጠነ!" የሚባለውን ይትበሃል ለማስታወስ ነው፤ የዚህም ምክንያት፡ በራእየ ዮሓንስ ተጽፎ እንደሚነበበው፡ "ሃያ አራቱ ካህናተ ሰማይ" የሚባሉት መላእክት፡ ስለዓለሙ ኹሉ ደኅንነት፡ በሰማይ፡ በጽርሐ አርያም፡ የምስጋና ጸሎትን፡ ከዕጣን ማዕጠንት ጋር፡ በእግዚአብሔር መንበር ፊት፡ ያለማቋረጥ የሚያቀርቡትን ሥርዓት የተከተለ ነው።

እንደዚሁ ኹሉ፡ እኛንም፡ እግዚአብሔር፡ በምድር ላይ፡ ካለፈው ዓመት፡ ከማናቸውም ዓይነት፡ ሕማምና ደዌ፥ ቸነፈርና በሽታ ጠብቆ ስላዳነን፥ ከሚመጣውም እንዲጠብቀን በማለት፡ በዚያ ሰማያዊ ሥርዓት፡ እኛም፡ ኢትዮጵያውያንና ኢትዮጵያውያት፡ ለፈጣሪያችን፡ ምስጋናችንንና ጸሎታችንን፡ ይኸው እናቀርባለን፤ በቅርቡ፡ በአጼ ምኒልክ ዘመን ደርሶ የነበረውን፡ "የኅዳር በሽታ" የሚባለውን ከመሰለ፥ በዓመቱ ውስጥ፡ ተላላፊ የሰውና የከብት በሽታ ገብቶ፡ ሊያደርስ ከሚችለው ጥፋትና ዕልቂት "አድነን!" ለማለት።

የኅዳር ጽዮን።

ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስና እመቤታችን ድንግል ማርያም፡ ዓሥሩ የእግዚአብሔር ቃላት በተጻፉባቸው ጽላትና እነርሱን በያዘችው ታቦት አድረው የኖሩባትና "ኪዳነ ሙሴ" የምትባለው "ታቦተ ጽዮን" የምትዘከርበት በዓል፡ "ኅዳር ጽዮን" ወይም "ተዝካረ ማርያም" ተብሎ፡ በኅዳር ፳፩ ቀን ይከበራል።

"ኅዳር ጽዮን" ተብላ፡ በኅዳር ፳፩ ቀን መከበርዋ፡ "እውነተኛዋ ታቦተ ጽዮን" እርሷ፡ ቅድስት ድንግል ማርያም መኾኗን ለማመልከት ብቻ ሳይኾን፡ "አማናዊቷ ቤተ መቅደስ"ም፡ እርሷው መኾኗን ለማሳወቅ ነው። ይህም፡ የቃል ኪዳን ልጆቿ እንደኾኑት፡ እንደኢትዮጵያውያን የቀን አቈጣጠር፡ በመስከረም ፩ ቀን የተወለደችውን፡ ድንግል ማርያምን፡ ወላጆቿ፡ እንደኦሪቱ ሥርዓት፡ በ፹ (ሰማንያ) ቀኗ፡ በእግዚአብሔር ፊት ሊያቀርቧት፡ በሕፃንነቷ፡ ወደቤተ መቅደስ የገባችበት ዕለት መታሰቢያ ጭምር በመኾኑ ይረጋገጣል።

ቀደም ብሎ እንደተገለጸው፡ በብሉዩ ኪዳን፡ ለእሥራኤል ሕዝብ መመኪያና ለድል አድራጊነታቸው ዋስትና ኾና፡ ስትጠብቃቸው የቆየችው፡ ይህችው "ጽላተ ኪዳን"፡ ከእነርሱ ተወስዳ፡ ለኢትዮጵያውያን ተሰጥታለች፤ ይህም የኾነው፡ በእርሷ ምስክርነት፡ እሥራኤላውያን፡ ከእግዚአብሔር ጋር ለተጋቡት ቃል ኪዳን፡ እርሷን፡ በባለአደራነት ጠብቀው ለማኖር፡ የበቁና የታመኑ ኾነው ባለመገኘታቸው ነው።

በዚያች፡ አንዲት በኾነችው መንታ ጽሌዎች (ጽላት) ላይ፡ በመለኮት ጣቶች የተጻፈው፡ የእግዚአብሔር ቃል፡ የአዲሱ ኪዳን ሕያውት ጽላት በኾነችው በድንግል ማርያም ማሕፀን ተቀርፖ፡ በሰውነት በተወለደ ጊዜ፡ የዚያች፡ የብሉዩ ኪዳን "ታቦተ ጽዮን"፡ ተልእኮዋን፡ ለመፈጸም በቅታለች።

ስለዚህ፡ እኛ ኢትዮጵያውያንና ኢትዮጵያውያት፡ ለምድራዊው ህልውናችን ብቻ ሳይኾን፡ ለሰማያዊው የዘለዓለም ሕይወታችንም፡ አማናዊቷ (እውነተኛዋ) መመኪያችንና የድል አድራጊነት ዋስትናችን የኾነችው፡ ሕያውቷ ታቦተ ጽዮን፡ እርሷ፡ "ቅድስት ድንግል ማርያም ናት!" ብለን አምነን፡ እነሆ፡ በዓሏን፡ በተለየ አንክሮና ተዘክሮ፥ ተመስጦም እናከብረዋለን።

ይህ በዓል፡ ምንም እንኳ፡ በመላዋ የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን፡ አድባራትና ገዳማት፥ በገጠሩም ሳይቀር፡ በከፍተኛ መንፈሳዊ ስሜት የሚከበር ቢኾንም፡ ታቦተ ጽዮን፡ ከኢየሩሳሌም፡ ወደኢትዮጵያ መጥታ፡ እየተዘዋወረች ከቆየችባቸው ቅዱሳት መካናት በኋላ፡ በመጨረሻ፡ ባረፈችባትና "የታቦተ ጽዮን መዲና" በተባለችው፡ <u>በአኵስም</u>፡ "እምነ ጽዮን"፡ ማለትም፡ "እናታችን ጽዮን" እየተባለች፡ በተለየ ደማቅ ሥርዓት ትከበራለች።

\+ \+ \+